

België - Belgique
P.B.
2140 Borgerhout I
8/6376

nieuwkomers

Aanwinstenlijst Provinciaal Documentatiecentrum Atlas

nr. 1 | januari - februari 2011 | jaargang 11

Tijdschrift verschijnt tweemaandelijks behalve in juli-augustus
Carnotstraat 110 - 2060 Antwerpen | afgiftekantoor 2140 Borgerhout I
erkeningsnummer P708641

V.U.: Isabelle Vandenberghe, Carnotstraat 110 - 2060 Antwerpen

PROVINCIE
ANTWERPEN

Provinciaal Documentatiecentrum Atlas vzw

is een documentatie- en leermiddelencentrum, gespecialiseerd in interculturaliteit, Nederlands voor anderstaligen, intercultureel onderwijs en mondiale vorming.

Het Provinciaal Documentatiecentrum Atlas ...

... biedt een kwalitatieve collectie van zo'n 15000 publicaties

... adviseert je bij het gebruik van didactisch materiaal

... organiseert vormingen aan (aspirant-)leerkrachten en vormingswerkers

Provinciaal Documentatiecentrum Atlas vzw

Carnotstraat 110

2060 Antwerpen

T 03 338 71 60

info@docatlas.be

www.docatlas.be

Openingsuren

Dinsdag 9.00 – 19.00 u. (tijdens schoolvakanties tot 17.00u.)

Woensdag 9.00 – 17.00 u.

Donderdag 9.00 – 17.00 u.

Vrijdag 9.00 – 13.00 u.

Maandag, zaterdag en zondag: gesloten

Voor sluitingsperiodes tijdens de schoolvakanties raadpleegt u best onze website.

Provinciaal Documentatiecentrum Atlas vzw - afdeling Turnhout

Nieuw adres sinds 25 januari 2011!

Patersstraat 62

2300 Turnhout

T 014 72 40 20

turnhout@docatlas.be

www.docatlas.be

Nieuwe openingsuren

Maandag op afspraak

Dinsdag 9.00 – 17.00 u.

Woensdag 9.00 – 17.00 u.

Vrijdag 9.30 – 17.30 u.

Donderdag, zaterdag en zondag: gesloten

Voor sluitingsperiodes tijdens de schoolvakanties raadpleegt u best onze website.

Je betaalt eenmalig een inschrijvingsgeld van 5 euro.

Ontlenen kan voor een periode van vier weken.

Wie gericht advies wenst, maakt best op voorhand een afspraak.

DocAtlas Turnhout geopend op nieuw adres

De afdeling Turnhout van het Provinciaal Documentatiecentrum Atlas is verhuisd naar de Patersstraat 62 (vroegere werkwinkel). Sinds dinsdag 25 januari is de bib opnieuw open na enkele weken sluiting. Op de nieuwe locatie van docAtlas Turnhout is er meer ruimte voor de collectie en meer plaats voor de bezoekers om te werken. Nieuw is ook de Leerhoek Nederlands. In de Leerhoek Nederlands kunnen volwassen anderstaligen leermiddelen ontlenen om thuis Nederlands te leren. Er zijn ook twee computers waar zij aan de slag kunnen met educatieve software en websites om zelfstandig Nederlands te oefenen.

De openingsuren van docAtlas Turnhout zijn eveneens aangepast.

De nieuwe openingsuren:

- maandag: op afspraak
- dinsdag: van 9.00 tot 17.00 u
- woensdag: van 9.00 tot 17.00 u
- donderdag: gesloten
- vrijdag: van 9.30 tot 17.30 u
- zaterdag en zondag: gesloten

Nederlands oefenen op de computer kan op volgende uren:

- dinsdag: 14.00 - 16.30 u
- woensdag: 10.00 - 12.30 u
- vrijdag: 10.00 - 12.30 u

*Bent u benieuwd naar
onze nieuwe locatie?*

*Spring dan even binnen
op vrijdag 18 maart op
onze openingsreceptie!
U bent doorlopend
welkom vanaf 17u tot 20u,
graag vooraf even een seintje
aan turnhout@docatlas.be
met vermelding van het
aantal personen.*

SLUITINGSDAGEN

Tijdens het **Krokusverlof** (van 5 tot en met 13 maart) zijn docAtlas Antwerpen en Turnhout gewoon **open**, maar docAtlas Antwerpen sluit op dinsdag om 17.00 u. in plaats van om 19.00 u.

Tijdens de **Paasvakantie** is **docAtlas Antwerpen gesloten van zaterdag 9 april tot en met maandag 18 april**. Het documentatiecentrum is open van dinsdag 19 tot vrijdag 22 april. Op dinsdag 19 april sluiten wij om 17.00 u. in plaats van om 19.00 u.

Tijdens de **Paasvakantie** is **docAtlas Turnhout gesloten van zaterdag 9 april tot en met zondag 17 april**. De tweede week van de Paasvakantie (van dinsdag 19 tot vrijdag 22 april) is het documentatiecentrum open tijdens de gewone openingsuren. Maandag 18 april is docAtlas Turnhout enkel open op afspraak.

INHOUD

1. Les- en vormingsmateriaal

1.1.	Nederlands voor anderstaligen / taalvaardigheidsonderwijs	6
1.1.1.	Basis- en secundair onderwijs	6
1.1.2.	Volwassenenonderwijs	9
1.1.3.	Hulpmiddelen bij het taalonderwijs	11
1.2.	Intercultureel onderwijs	12
1.3.	Opvoeding en ouderbetrokkenheid	20
1.4.	Ander didactisch materiaal	21
1.4.1.	Basis- en secundair onderwijs	21
1.4.2.	Volwassenenonderwijs	22
1.5.	Mondiale vorming (Kleur Bekennen)	22

2. Achtergrondliteratuur over onderwijs en didactiek

2.1.	Algemeen	26
2.2.	Regulier onderwijs	27
2.3.	Volwassenenonderwijs	30

3. Achtergrondliteratuur over interculturaliteit

3.1.	Algemeen	30
3.2.	Cultuur	31
3.3.	Landeninformatie	32
3.4.	Migratie	32
3.5.	Jeugd	32
3.6.	Hulpverlening	33
3.7.	Vrouwen	34
3.8.	Religie	34
3.9.	Gezondheidszorg	35
3.10.	Racisme, discriminatie en beeldvorming	35
3.11.	Beleid	35
3.12.	Recht	36
3.13.	Wonen	36
3.14.	Arbeid en tewerkstelling	37
3.15.	Jaarverslagen	38

Alfabetische index van de titels in deze uitgave	39
--	----

1. LES- EN VORMINGSMATERIAAL

1.1. Nederlands voor anderstaligen / taalvaardigheidsonderwijs

1.1.1. Basis- en secundair onderwijs

Bonto o bokila : de jager en de krokodil / Sterkens, Christine. - [S.l.]: Nik- Nak, 2010. - [17 p.]: 8,50 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 2.1 nkn

De tweetalige nik-nakboekjes slaan een brug tussen de moedertaal en een vreemde taal, voor kinderen zowel als voor ouders. Spelenderwijs en zonder enige druk raken beiden vertrouwd met woorden en zinsbouw. De boekjes zijn bedoeld voor iedereen die - om welke reden ook - kinderen wil helpen vertrouwd te raken met een andere taal. Ze zijn tevens een hulp voor ouders van kinderen die opgroeien in een taalgebied waarvan zij de taal (nog) niet beheersen. Dit boekje vertelt het verhaal van een 'bonto o bokila', een echte jager in het Afrikaanse woud. Het is tweetalig Nederlands - Engels.

Een leuk spel / Sterkens, Christine. - [S.l.]: Nik-Nak, 2011. - [21 p.]: 8,00 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 2.1 nkn

De tweetalige nik-nakboekjes slaan een brug tussen de moedertaal en een vreemde taal, voor kinderen zowel als voor ouders. Spelenderwijs en zonder enige druk raken beiden vertrouwd met woorden en zinsbouw. De boekjes zijn bedoeld voor iedereen die - om welke reden ook - kinderen wil helpen vertrouwd te raken met een andere taal. Ze zijn tevens een hulp voor ouders van kinderen die opgroeien in een taalgebied waarvan zij de taal (nog) niet beheersen. In dit boekje leer je spelenderwijs enkele dieren en hun eigenschappen kennen. Het is tweetalig Nederlands - Engels.

Gino heeft hoogtevrees / Sterkens, Christine. - [S.l.]: Nik-Nak, 2010. - [27 p.]: 8,00 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 2.1 nkn

De tweetalige nik-nakboekjes slaan een brug tussen de moedertaal en een vreemde taal, voor kinderen zowel als voor ouders. Spelenderwijs en zonder enige druk raken beiden vertrouwd met woorden en zinsbouw. De boekjes zijn bedoeld voor iedereen die - om welke reden ook - kinderen wil helpen vertrouwd te raken met een andere taal. Ze zijn tevens een hulp voor ouders van kinderen die opgroeien in een taalgebied waarvan zij de taal (nog) niet beheersen. Dit boekje gaat over een jonge giraf die zijn angst voor hoogte moet

overwinnen. Het is verkrijgbaar in verschillende taalcombinaties (NL - ARA/ENG/SPA/FRA/TUR).

Schattige katjes / Sterkens, Christine. - [S.l.]: Nik-Nak, 2010. - [20 p.]: 8,50 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 2.1 nkn

De tweetalige nik-nakboekjes slaan een brug tussen de moedertaal en een vreemde taal, voor kinderen zowel als voor ouders. Spelenderwijs en zonder enige druk raken beiden vertrouwd met woorden en zinsbouw. De boekjes zijn bedoeld voor iedereen die - om welke reden ook - kinderen wil helpen vertrouwd te raken met een andere taal. Ze zijn tevens een hulp voor ouders van kinderen die opgroeien in een taalgebied waarvan zij de taal (nog) niet beheersen. Dit boekje gaat over jonge poezen. Het is tweetalig Nederlands - Frans.

Trek in iets lekkers / Sterkens, Christine. - [S.l.]: Nik-Nak, 2011. - [20 p.]: 8,00 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 2.1 nkn

De tweetalige nik-nakboekjes slaan een brug tussen de moedertaal en een vreemde taal, voor kinderen zowel als voor ouders. Spelenderwijs en zonder enige druk raken beiden vertrouwd met woorden en zinsbouw. De boekjes zijn bedoeld voor iedereen die - om welke reden ook - kinderen wil helpen vertrouwd te raken met een andere taal. Ze zijn tevens een hulp voor ouders van kinderen die opgroeien in een taalgebied waarvan zij de taal (nog) niet beheersen. In dit boekje helpen Pad en Schildpad elkaar om een lekker hapje te vinden. Het boekje is verkrijgbaar in Nederlands - Engels en Nederlands - Turks.

Basismap 07 : wonen & klussen / Huizinga-Meeske, Annerieke; Huizinga, Ard. - Noordhorn: Leskist.nl, 2010. - [veelv. gepag.]. - (Basismappen : ontwikkelingslessen voor groep 1 en 2 in het basisonderwijs (NL) en kleuteronderwijs (Vlaanderen)). - ISBN: 978-90-78688-09-9: 49,50 EUR
Doelgroep: 5-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.1 basi

Een serie waarmee thematisch werken met kleuters echt praktisch vorm krijgt en waarvan de losse delen ook voor projectmatig gebruik zeer geschikt zijn. De inhoud van elke map is overzichtelijk ingedeeld volgens de kernactiviteiten van de basisontwikkeling: Gespreks- en taalactiviteiten, Spelactiviteiten, Reken- en wiskundeactiviteiten, Lees- en schrijfactiviteiten, Constructieve activiteiten. Vele tips, suggesties voor inrichting van de hoeken en kant-en-klare kopieerbladen maken de Basismappenserie praktisch werkbaar en flexibel inzetbaar. Het pakket bevat een handleiding, een aantal basismappen en een extra map voor een eigen thema. Deze map behandelt het thema Wonen en Klussen.

Basismap 08 : in en op de zee / Huizinga-Meeske, Annerieke; Huizinga, Ard. - Noordhorn: Leskist.nl, 2008. - [veelv. gepag.]. - (Basismappen : ontwikkelingslessen voor groep 1 en 2 in het basisonderwijs (NL) en kleuteronderwijs (Vlaanderen)). - ISBN: 978-90-78688-10-5: 49,50 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.1 basi

Deze map behandelt het thema Zee.

Basismap 09 : onderweg / Huizinga-Meeske, Annerieke; Huizinga, Ard. - Noordhorn: Leskist.nl, 2010. - [veelv. gepag.]. - (Basismappen : ontwikkelingslessen voor groep 1 en 2 in het basisonderwijs (NL) en kleuteronderwijs (Vlaanderen)). - ISBN: 978-90-78688-11-2: 49,50 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.1 basi

Deze map behandelt het thema Verkeer en Vervoer.

Basismap 10 : eet smakelijk / Huizinga-Meeske, Annerieke; Huizinga, Ard. - Noordhorn: Leskist.nl, 2009. - [veelv. gepag.]. - (Basismappen : ontwikkelingslessen voor groep 1 en 2 in het basisonderwijs (NL) en kleuteronderwijs (Vlaanderen)). - ISBN: 978-90-78688-12-9: 49,50 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.1 basi

Deze map behandelt het thema Eten en Uit eten gaan.

Basismap 11 : regenboogtheater / Huizinga-Meeske, Annerieke; Huizinga, Ard. - Noordhorn: Leskist.nl, 2008. - [veelv. gepag.]. - (Basismappen : ontwikkelingslessen voor groep 1 en 2 in het basisonderwijs (NL) en kleuteronderwijs (Vlaanderen)). - ISBN: 978-90-78688-13-6: 49,50 EUR
Doelgroep: 5-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.1 basi

Deze map behandelt het thema Regenboogtheater. De regenboog staat voor veelkleurigheid. Ieder kind is uniek en mag zichzelf zijn. Elk kind heeft talenten en die mogen gezien worden. Basismap Regenboogtheater geeft ieder kind de kans om zijn of haar talenten te ontdekken.

Basismap 12 : kapsalon / Huizinga-Meeske, Annerieke; Huizinga, Ard. - Noordhorn: Leskist.nl, 2009. - [veelv. gepag.]. - (Basismappen : ontwikkelingslessen voor groep 1 en 2 in het basisonderwijs (NL) en kleuteronderwijs (Vlaanderen)). - ISBN: 978-90-78688-14-3: 49,50 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.1 basi

Dit deel gaat over het kapsalon.

Basismap 13 : lang geleden / Huizinga-Meeske, Annerieke; Huizinga, Ard. - Noordhorn: Leskist.nl, 2009. - [veelv. gepag.]. - (Basismappen : ontwikkelingslessen voor

groep 1 en 2 in het basisonderwijs (NL) en kleuteronderwijs (Vlaanderen)). - ISBN: 978-90-78688-15-0: 49,50 EUR
Doelgroep: 5-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.1 basi

Deze map wil tijdsbegrippen en diverse perioden onder de aandacht van kinderen brengen.

Basismap 14 : tuincentrum / Huizinga-Meeske, Annerieke; Huizinga, Ard. - Noordhorn: Leskist.nl, 2010. - [veelv. gepag.]. - (Basismappen : ontwikkelingslessen voor groep 1 en 2 in het basisonderwijs (NL) en kleuteronderwijs (Vlaanderen)). - ISBN: 978-90-78688-16-7: 49,50 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.1 basi

Deze map behandelt het thema Tuincentrum.

Basismap 15 : baby / Huizinga-Meeske, Annerieke; Huizinga, Ard. - Noordhorn: Leskist.nl, 2009. - [veelv. gepag.]. - (Basismappen : ontwikkelingslessen voor groep 1 en 2 in het basisonderwijs (NL) en kleuteronderwijs (Vlaanderen)). - ISBN: 978-90-78688-19-8: 49,50 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.1 basi

Deze map behandelt het thema Baby.

Basismap 16 : feest / Huizinga-Meeske, Annerieke; Huizinga, Ard. - Noordhorn: Leskist.nl, 2010. - [veelv. gepag.]. - (Basismappen : ontwikkelingslessen voor groep 1 en 2 in het basisonderwijs (NL) en kleuteronderwijs (Vlaanderen)). - ISBN: 978-90-78688-21-1: 49,50 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.1 basi

Deze map behandelt het thema Feest.

Basismap 17 : kriebelbeestjes / Huizinga-Meeske, Annerieke; Huizinga, Ard. - Noordhorn: Leskist.nl, 2010. - [veelv. gepag.]. - (Basismappen : ontwikkelingslessen voor groep 1 en 2 in het basisonderwijs (NL) en kleuteronderwijs (Vlaanderen)). - ISBN: 978-90-78688-23-5: 49,50 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.1 basi

Deze map behandelt het thema Kriebelbeestjes. Het accent van deze map ligt voornamelijk op het waarnemen en waarderen van kleine beestjes en over hoe ze leven en voortbewegen.

Basismap 18 : mijn atelier / Huizinga-Meeske, Annerieke; Huizinga, Ard. - Noordhorn: Leskist.nl, 2010. - [veelv. gepag.]. - (Basismappen : ontwikkelingslessen voor groep 1 en 2 in het basisonderwijs (NL) en kleuteronderwijs (Vlaanderen)). - ISBN: 978-90-78688-24-2: 49,50 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.1 basi

Deze map behandelt het thema Kunst.

Tok! Taalontwikkeling Kleuters: derde kleuterklas / Durieux, Patrick; Neiryndck, Katty; Hondeghem, Griet. - [S.l.]: Altiora Averbode, 2010. - p. 1-218 (deel 1), p. 219-383 (deel 2), 25 themaplaten, met cd-rom. - (Nellie & Cesar). - ISBN: 978-90-317-2990-6. - ISBN: 978-90-317-3084-1: 278,00 EUR (2 mappen), 49 EUR (themaplaten)
Doelgroep: 3-4 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.1 tok

De nieuwe taalontwikkelingsmethode TOK! is opgebouwd rond 25 thema's. Per thema is voor elke leeftijdsgroep een dominante woordenschat bepaald op basis van wetenschappelijke gegevens en praktijkervaringen van Vlaamse ervaringsdeskundigen. Voor taalvertraagde en Nederlandsonkundige kinderen is ook een superdominante woordenschat geselecteerd, die vooral gericht is op school- en instructiemateriaal. Deze woordenschat wordt verwerkt en spelenderwijs geoefend in verhalen, poppen(kast)spelen, dramatisaties, versjes, liedjes, taalspellen ... Het aanbod is vooral gericht op spreken en luisteren, en omvat zowel stimulerende als remediërende activiteiten. De kleutertijdschriften Dopido, Dokadi en Doremi sluiten aan bij de methode en bieden extra mogelijkheden voor actieve verwerking van de thema's. Voor elke klas is er één map met de handleiding, de woordenschat, de 25 uitgewerkte thema's en een cd-rom.

Tok! Taalontwikkeling Kleuters: eerste kleuterklas / Durieux, Patrick; Neiryndck, Katty. - [S.l.]: Altiora Averbode, 2010. - 308 p.+25 themaplaten. - (Nellie & Cesar). - ISBN: 978-90-317-2989-0. - ISBN: 978-90-317-3049-0: 195,00 EUR (map), 49 EUR (themaplaten)
Doelgroep: 0-4 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.1 tok

De nieuwe taalontwikkelingsmethode TOK! is opgebouwd rond 25 thema's. Per thema is voor elke leeftijdsgroep een dominante woordenschat bepaald op basis van wetenschappelijke gegevens en praktijkervaringen van Vlaamse ervaringsdeskundigen. Voor taalvertraagde en Nederlandsonkundige kinderen is ook een superdominante woordenschat geselecteerd, die vooral gericht is op school- en instructiemateriaal. Deze woordenschat wordt verwerkt en spelenderwijs geoefend in verhalen, poppen(kast)spelen, dramatisaties, versjes, liedjes, taalspellen ... Het aanbod is vooral gericht op spreken en luisteren, en omvat zowel stimulerende als remediërende activiteiten. De kleutertijdschriften Dopido, Dokadi en Doremi sluiten aan bij de methode en bieden extra mogelijkheden voor actieve verwerking van de thema's. Voor elke klas is er één map met de handleiding, de woordenschat, de 25 uitgewerkte thema's en een cd-rom.

Creatief met prentenboeken / Ost, Marleen. - Leuven: Acco, 2010. - 190 p. - ISBN: 978-90-334-8251-9: 22,50 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.2 crea

Zoals boeken niet meer weg te denken zijn uit ons dagelijkse leven, zijn prentenboeken niet weg te denken uit de kleuterklas. Vaak worden ze voorgelezen aan een kleutergroep, terwijl de illustraties vluchtig getoond worden. Prentenboeken bieden echter veel meer uitwerkingsmogelijkheden. In dit boek kom je te weten welke mogelijkheden er bestaan om muzisch met prentenboeken aan de slag te gaan en zelfs een heus prentenboekenproject op touw te zetten. Zowel tekst als illustraties worden onder de loep genomen en vanuit verschillende invalshoeken benaderd. In het eerste deel wordt een korte geschiedenis van het prentenboek geschetst en wordt het prentenboek in een ruimer kader geplaatst. In het tweede deel worden praktische tips aangereikt, gevolgd door 26 titels van prentenboeken met bijhorende inhoud, essentie, uitwerkingsmogelijkheden voor hoeken en activiteiten in de kleuterklas en partituren van liederen. Het boek biedt studenten, personen werkzaam in het kleuteronderwijs en ook ouders concrete tips om zelf met prentenboeken aan de slag te gaan of nieuwe ideeën op te doen

Leesknuffel / Averbode: Uitgeverij Averbode, 2010.
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.8 lees

Leesknuffel is een voorleesreeks voor de 2e en 3e kleuterklas. Bij de boeken hoort een luister-cd met alle ingesproken verhalen, zodat kleuters de boeken ook zelf kunnen "lezen". Voor leerkrachten is er een handig boekje met pedagogische suggesties.

- **Didactische suggesties** / [s.n.]. - 23 p., met cd.
- **BAH, dat is geen monster!** / McAllister, Angela; Edgson, Alison; Ollivier, Reina. - ISBN: 978-90-317-3114-5
- **Carlotta. Ik wil mijn haar niet kammen!** / Langen, Annette; Bahr, Frauke; Ollivier, Reina. - ISBN: 978-90-317-3116-9
- **Te heet om te knuffelen** / Smallman, Steve; Biscoe, Cee; Ollivier, Reina. - ISBN: 978-90-317-3118-3
- **Wat is nog enger dan een haai?** / Bright, Paul; Terry, Michael; Ollivier, Reina. - ISBN: 978-90-317-3120-6

Mijn leuk woordenboek / Scarry, Richard. - Aartselaar: Deltas, 1996. - 91 p. - ISBN: 978-90-243-6234-9: 21,50 EUR
Doelgroep: 3-10 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.8 mijnl

In dit woordenboek zijn meer dan 1500 onderwerpen in grappige plaatjes weergegeven. Bij elke illustratie staat het juiste woord.

Sprookjesletters : een abc-boek / van den Brink, Annemarie ; Van Pelt, Caroline. - Hasselt: Clavis, 2010. - [56] p. - ISBN: 978-90-448-1409-5: 17,95 EUR

Doelgroep: 5-8 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.1.8 spro

Een uniek abc-prentenboek met sprookjes op rijm, waarin je op een speelse manier de letters van het alfabet kan leren en oefenen. Voor kinderen vanaf 6 jaar.

Amuzementen : muzische momenten met taal / Denoo, Joris. - Leuven: Acco, 2010. - 85 p.. - ISBN: 978-90-334-8059-1: 18,50 EUR

Doelgroep: 7-18 jaar, volwassenen
Vindplaats Antwerpen: or 4.2.2 amuz

Het boek bevat meer dan dertig uitgewerkte sessies, waarin verschillende strategieën aan bod komen om leerlingen te enthousiasmeren voor taal. Na twee introducerende sessies kun je aan de slag met onder andere sessies rond spreken en bewegen, parlando- en orale poëzie, en het vergelijken van tekstgenres. Als toemaatje zijn er sessies rond dicteren, droedels en improviseren. Elke sessie begint met een icoontje dat het waarom van de sessie uitbeeldt. Daarna wordt de sessie zelf beschreven met instructies en oefeningen. Achteraan volgen eindnoten en een overzicht van websites. Amuzementen richt zich tot leerkrachten, studenten uit de lerarenopleiding basisonderwijs en secundair onderwijs, maar ook tot levenslang lerende volwassenen.

De Spraakwaterval 6+ : 50 sprankelende spreekopdrachten / Winkels, Femke; Pollet, Marino; Pollet, Frank. - [S.I.]: EFD, 2010. - 97 p. - ISBN: 978-9490448059: 34,68 euro
Doelgroep: 11-14 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.2.2 spra

De Spraakwaterval biedt kant-en-klaar materiaal voor de oefening van spreekvaardigheid. 50 uitgewerkte opdrachten met nuttige tips en interessante weetjes. De Spraakwaterval besteedt aandacht aan expressie, sociale vaardigheden (zelfredzaamheid en assertiviteit), en vooral humor. De map heeft individuele en groepsopdrachten, voorbereide en geïmproviseerde opdrachten, werk van kortere en langere adem, en dat alles thematisch en systematisch gerangschikt. Opdrachten komen onder andere voort uit grappige krantenknipsels, dialogen, horoscopen en gedichten. Vanaf 10 jaar, maar ook uiterst geschikt voor de eerste graad secundair onderwijs.

De Spraakwaterval 8+ : 50 sprankelende spreekopdrachten / Vermeulen, Moniek; Pollet, Marino; Winkels, Femke; Verschueren, Tessa. - [S.I.]: EFD, 2010. - 81 p. - ISBN: 978-9490448042: 34,68 euro
Doelgroep: 7-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.2.2 spra

De Spraakwaterval biedt kant-en-klaar materiaal voor de oefening van spreekvaardigheid. 50 uitgewerkte opdrachten met nuttige tips en interessante weetjes. De Spraakwaterval besteedt aandacht aan expressie, sociale vaardigheden (zelfredzaamheid en assertiviteit), en vooral humor. De map heeft individuele en groepsopdrachten, voorbereide en geïmproviseerde opdrachten, werk van kortere en langere adem, en dat alles thematisch en systematisch gerangschikt. Opdrachten komen onder andere voort uit grappige krantenknipsels, dialogen, horoscopen en gedichten. Vanaf 10 jaar, maar ook uiterst geschikt voor de eerste graad secundair onderwijs.

Mol en beer : handleiding NT2-poot : 1e leerjaar / Algoet, Ine; Dusselier, Janneke; Roothoofd, Daniëlle; Heylen, Jan. - Brugge: die Keure, 2010. - 112 p. + 46 kaarten. - ISBN: 9789048604708: 120,00 EUR
Doelgroep: 5-8 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.2.4 mole

In deze map steken lesactiviteiten voor anderstalige kinderen die het Nederlands nog onvoldoende beheersen om te leren lezen. Ze lopen parallel met de lessen van thema 1 tot en met thema 5. Met de specifieke aanpak van de Total Physical Response-methode leren deze kinderen woorden en eenvoudige taalstructuren. Dit alles gebeurt op basis van demonstreren en nadoen. De map bevat naast de handreiking voor de leerkracht, ook een didactische demonstratie-dvd en heel wat illustratie- en beeldmateriaal. Ook bruikbaar in de derde kleuterklas of de zomerschool!

Mol en beer : 1e leerjaar / Walleghem, Heidi; Roothoofd, Daniëlle. - Brugge: die Keure, 2010.
Doelgroep: 5-8 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.2.6 mole

'Mol en beer' is een taalmethode voor het eerste leerjaar. Maar Mol en beer is veel meer dan een methode aanvankelijk lezen. Van bij het begin is er aandacht voor de andere taaldomeinen zoals spelling, taalbeschouwing, spreken en luisteren en schrift. Mol en beer leert kinderen lezen met de directe systeemmethode. Dat betekent concreet dat de letters en/of klanken met een beperkt aantal structureerwoorden worden aangebracht. Uit die structureerwoorden worden de losgemaakte letters en/of klanken onmiddellijk gebruikt en gelezen in nieuw samengestelde woorden. Met als resultaat dat kinderen heel vlug de echte leesact oefenen en ook zo vlug als mogelijk echt gaan lezen. Mol en beer werkt thematisch, met een heldere, terugkerende structuur. Daarbij worden nieuwe items van de verschillende taaldomeinen zoals technisch lezen en spelling eerst geïsoleerd aangebracht en inge oefend, en pas daarna ingepast in reeds verworven inhouden. Herhaling en inoefening krijgen dus een belangrijke plaats. Mol en beer legt duidelijke muzische accenten. De

themaverhalen, de illustraties, de poppen spelen met de handpoppen, de versjes en de liedjes zijn voor de kinderen een extra stimulans om zo vlug mogelijk te leren lezen en schrijven. Met aparte NT2-poot!

Estafette [Nieuw] / Koekebacker, Ed; Van der Linden, Susan; Smolders, Jaqueline; Struiksmas, Chris. - Tilburg: Uitgeverij Zwijzen, [s.a.].

Doelgroep: 7-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.2.7 esta

Estafette Nieuw is een technisch lezen-methode op basis van de nieuwe AVI-normen en volledig gebaseerd op het beste van Veilig leren lezen. Er is een doorgaande leerlijn voor groep 4 t/m 8 (2de t/m 6de leerjaar), niet alleen om de leesvaardigheid te onderhouden, maar ook om de leesontwikkeling voort te zetten. Estafette Nieuw biedt gedifferentieerd technisch leesonderwijs aan, afgestemd op de vorderingen en behoeften van individuele leerlingen. Het materiaal kan klas- en leerjaaroverschrijdend ingezet worden.

- Gebruikswijzer
- Kopieermap
- **Materialen groep 3 / 1ste leerjaar:** 1 handleiding, 2 leesboeken, 2 werkboeken, 2 antwoordenboeken, 1 Vloeiend en vlot boekje, 2 zandlopers
- **Materialen groep 4 / 2de leerjaar:** 2 handleidingen, 2 leesboeken, 4 werkboeken, 4 antwoordenboeken, 2 Vloeiend en vlot boekjes, 2 omnibussen, 2 estafetelopers, 2 zandlopers
- **Materialen groep 5 / 3de leerjaar:** 2 handleidingen, 2 leesboeken, 4 werkboeken, 4 antwoordenboeken, 2 Vloeiend en vlot boekjes, 2 omnibussen, 2 estafetelopers, 2 zandlopers
- **Materialen groep 6 / 4de leerjaar:** 2 handleidingen, 2 leesboeken, 4 werkboeken, 4 antwoordenboeken, 2 Vloeiend en vlot boekjes, 2 omnibussen, 2 estafetelopers, 2 zandlopers
- **Materialen groep 7 / 5de leerjaar:** 2 handleidingen, 2 leesboeken, 4 werkboeken, 4 antwoordenboeken, 2 Vloeiend en vlot boekjes, 2 omnibussen, 2 estafetelopers, 2 zandlopers
- **Materialen groep 8 / 6de leerjaar:** 1 handleiding, 1 leesboek, 2 werkboeken, 2 antwoordenboeken, 1 Vloeiend en vlot boekje, 1 omnibus, 1 estafeteloper, 2 zandlopers

Pico Piccolo : begrijpend lezen: deel 4a / Gloudemans, W.. - [S.I.]: Bekadidact, 2006. - 16 kaarten. - ISBN: 978-90-262-4588-6: 26,50 EUR

Doelgroep: 7-10 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 4.2.7 pico

Pico Piccolo Begrijpend lezen bevat gedifferentieerde oefenstof die de moderne taalmethoden volgt. De inhoud van dit pakket bestaat uit verschillende typen tekst: verhaal, krantenartikel, gedicht, informatieve tekst, dagboek, uitnodiging...

Taalpuzzels 1 t/m 6 / Balmaekers, Marijke; van der Heyden, Corien. - Werken: Educatieve Uitgeverij Kinheim, 2010. - 6 boekjes met 32 p.. - ISBN: 9789060522899. - ISBN: 9789060522905. - ISBN: 9789060522912. - ISBN: 9789060522929. - ISBN: 9789060522936. - ISBN: 9789060522950: 30 EUR (6 boekjes)

Doelgroep: 5-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 4.2.9 taal

Taalpuzzelboeken voor het basisonderwijs. Leerlingen worden in de eerste delen aan de hand van legletters en woordzoekers, waarbij wordt uitgegaan van de illustraties die bij de begrippen staan, wegwijs gemaakt in de wereld van letters en korte woorden. In de overige delen kunnen leerlingen puzzelen met spreekwoorden in rebusvorm, anagrammen, lettercodes, aanvulspellen met voorzetsels en puzzels met bijvoeglijke naamwoorden. Ook zijn er puzzels waarbij er gezocht moet worden naar persoonsvorm en onderwerp en sudoku's. De puzzelboeken zijn zowel binnen de groep als individueel te gebruiken en sluiten aan bij het zelfstandig werken. De taalpuzzels kunnen naast andere methodes gebruikt worden.

Genormeerde Toets Lezen en Spellens : Bovenklassen Lager Onderwijs / Dudal, Paul. - Antwerpen-Apeldoorn: Garant, 2010. - 47 p. + cd-rom, met: cd-rom. - ISBN: 9789044126600: 29,00 EUR

Doelgroep: 9-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 4.2.10 geno

In deze publicatie bespreekt de auteur de opbouw, de afname, de verwerking en de interpretatie van een nieuwe toetsreeks die test naar de beheersing van twee taaltechnische vaardigheden: juist schrijven en technisch lezen. De toetsen focussen op leerlingen die op het niveau einde 4/ begin 5 van het gewoon lager onderwijs zwak presteren voor genoemde taalvaardigheden. De toetsenreeks bestaat uit een individuele leestest losse woorden (2 minuten), een individuele leestest van een tekst (2 minuten) en een auditief dictee van losse woorden en van zinnen. Op een toegevoegde cd-rom staan de nodige scoringsformulieren.

Oriënteringsdictee Deel A + Deel B voor schoolverlaters BLO en voor leerlingen met leerachterstand aan het einde van het basisonderwijs / Dudal, Paul; Aernoudt, Dirk. - [S.l.]: VCLB, 2006. - 32 p. - ISBN: 90-78331-08-9: 28,62 EUR

Doelgroep: 11-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 4.2.10 orie

Dit dictee (deel A + deel B) is bedoeld als oriënteringstoets die gebruikt kan worden voor alle schoolverlaters van het buitengewoon lager onderwijs en voor leerlingen met leerbeperkingen op het einde van het gewoon lager onderwijs. Op de cd-rom vindt u de toetsboekjes, een blanco klaslijst en een overzicht van andere toetsen.

Ik woon in een koek / Jongbloed, Anne-marie; Schothorst, Daniëlle. - Dordrecht: De Inktvis, 2010. - 77 p.. - ISBN: 978-90-75689-65-5: 14,50 EUR

Doelgroep: 5-8 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 4.2.11 scha

Eerste deel uit de 'Schakel-reeks', een serie samenleesboeken voor beginnende lezers, samen met een gevorderde lezer. De 43 verhaaltjes in dit boek, deels op rijm verteld, zijn geschikt om samen te lezen. De vetgedrukte woorden en zinnen zijn voor de beginnende lezer, de andere voor een volwassene (ouder, leerkracht, logopedist). Het boek volgt de aangeleerde letters volgens de eerste zes kernen van de methode Veilig Leren lezen van Zwijsen. Via www.inktvis.nl zijn gratis extra oefenmaterialen bij het boek te downloaden.

Nederlands in de onderbouw : een praktische didactiek / Bonset, Helge; de Boer, Martien; Ekens, Tiddo. - Bussum: Coutinho, 2010. - 368 p. - ISBN: 978-90-469-0192-2: 32,50 EUR

Doelgroep: 11-14 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 4.3.3 nede

'Nederlands in de onderbouw' biedt (aanstaande) docenten Nederlands een handreiking voor de vormgeving van hun onderwijs. De auteurs behandelen alle vaardigheden die de leerlingen van de eerste leerjaren voortgezet (=secundair) onderwijs goed moeten leren beheersen: lezen, schrijven, spreken en luisteren. Ze beschrijven van elke vaardigheid de achtergrond en geven suggesties voor oefeningen en toetsing. Op dezelfde wijze komt het onderwijs in fictie en taalvariatie aan de orde. Ieder hoofdstuk wordt geïllustreerd met lesvoorbeelden uit methodes Nederlands, en sluit af met korte beschrijvingen van achtergrondliteratuur. Door de vele suggesties voor opbouw en planning van de leerstof sluit dit boek uitstekend aan bij de onderwijspraktijk van alledag.

VTBL daagt je uit : probleem van de week : een uitdagende wiskundekalender voor het eerste jaar / Carreyn, Björn; Geeurickx, Filip; Van Pottelberghe, Erwin. - Brugge: die Keure, 2009. - 6 p. - (Van Basis tot Limiet). - ISBN: 978-90-486-0180-6: 20,00 EUR

Doelgroep: 11-14 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 4.3.9 vtbl

In deze grote kalender worden 28 wiskundige problemen aangeboden. De problemen zijn op maat van leerlingen uit het eerste jaar van de eerste graad geschreven. De kalender zet elke maand een wiskundig begrip in de verf en heeft aandacht voor wiskundetaal.

1.1.2. Volwassenenonderwijs

Contact! Nederlands voor anderstaligen: handleiding / de Groot, Femke; de Leeuw, Elsbeth; Mennen, Susan. - Amsterdam: Intertaal, 2010. - 330 p.. - ISBN: 978-9460301360: 26 EUR

Vindplaats Antwerpen: pa 2 cont

Contact! is een driedelige, communicatieve, moderne leergang Nederlands voor hoogopgeleide, anderstalige volwassenen. De cursisten leren de Nederlandse taal als instrument te gebruiken voor het geven en ontvangen van informatie, het uiten van gedachten, gevoelens, ervaringen en meningen. Gedurende het doorwerken van de leergang krijgen cursisten de benodigde lexicale en grammaticale bagage. Alle vaardigheden worden getraind in een realistische, communicatieve setting. In de klassikale lessen zal veel gewerkt worden met het tekstboek, terwijl cursisten het werkboek voornamelijk zelfstandig zullen doorwerken. Het tekstboek bevat drie bijlagen: de transcripties van de luisterteksten uit het tekstboek, het grammaticaoverzicht, waarin de behandelde grammatica op thema staat gerangschikt, en een lijst met onregelmatige verba.

Nederlands nu! Basis cursus Nederlands voor middelhoogopgeleiden / van der Maden, Fros. - Leersum: Vandorp Educatief, 2011. - 277 p.. - ISBN: 9789077698617: 59,95 EUR

Vindplaats Antwerpen: pa 2 nede

Nederlands nu! is een taalmethode voor absolute beginners. Het leidt op tot niveau A2 en is geschikt voor middelhoog opgeleiden. De methode bevat veel audiomateriaal, vaardigheden worden in samenhang getraind. Ze is geschikt voor zelfstudie en voor gebruik in groepen. In elke les oefent de anderstalige in onderlinge samenhang met lees- en schrijfvaardigheid en luisteren spreekvaardigheid. De basisgrammatica wordt stap voor stap aangeboden in gevarieerde en terugkerende oefenvormen. Elke les sluit af met een toets. Bij het boek zijn docentmateriaal en geluidsbestanden beschikbaar en woordenlijsten per les, een alfabetische lijst van de complete woordenschat met vertaling in het Engels, die te downloaden zijn via de website www.nederlandsalstweedetaal.nl.

Klaar voor de start : de televisieserie / [s.n.]. - [S.l.]: ITpreneurs Nederland, 2008. - 2 dvd's. - ISBN: 978-90-78880-06-6: 19,00 EUR

URL: <http://www.klaarvoorstart.org>

Vindplaats Antwerpen: pa 3 klaa

Klaar voor de Start biedt een basisprogramma waarmee een inburgeraar vanaf taalniveau 0 kan starten. Het programma is thematisch: Naar een nieuwe school, Huis en omgeving, Vervoer, Gezondheid, Werk, Feestdagen en vrije tijd, De basisschool, De gemeente. Hoofdpersonen zijn een vader, moeder en dochter van bijna 12.

Ze komen uit Irak en wonen nu in een flat. Ze begeven zich in verschillende voor hen nieuwe situaties en worden daarbij bijgestaan door de overrijverige buurman Jan.

Taalrecht 2.1. Handleiding / Wuyts, An; Vangheluwe, Sam. - Wommelgem: Van In, 2010. - [veelv. gepag.], bevat: 1 cd. - ISBN: 978-90-306-5450-6: 44,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 3 taal

TaalRecht is een communicatief-functionele methode NT2 op maat van volwassenen die al wat kunnen in taal. Taalhandelingen vormen het hart van de methode. TaalRecht is een dynamische vertaling van de Vlaamse leerplannen NT2 2.1.

CP-Hometrainer. Werkboek Werk voor gealfabetiseerde inburgeraars / Koorn, Anneke; Apon, Corintha. - Rotterdam: Delken&Boot v.o.f., 2010. - 116 p., met: dvd. - ISBN: 978-9490095024: 29,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 3.1 cpho

Dit werkboek is bestemd voor inburgeraars die zich willen voorbereiden op de schriftelijke exameneisen van het praktijkdeel van het Nederlandse inburgeringsexamen. De inburgeraar kan met de CP-Hometrainer zelfstandig en veelal zonder hulp van een docent oefenen. De oefeningen en opdrachten kunnen in de onderwijssituatie, maar ook thuis worden uitgevoerd. Daarom is gekozen voor de naam CP-Hometrainer. De CP-Hometrainer Werk bestaat uit: 1 dvd met 14 films van cruciale praktijksituaties (CP's) en 18 lessen met als thema's: Werk zoeken, Solliciteren, Praten over het arbeidscontract en over arbeidsvoorwaarden, Het functioneringsgesprek, Ziek- en beter melden, Werkoverleg/teamvergaderingen, Contacten met klanten, Rapporteren, Arbeidsvoorschriften en werkinstructies begrijpen, Omgaan met klachten.

Nederlands aan het werk : de televisieserie / [s.n.]. - [S.l.]: ITpreneurs Nederland, 2007. - 2 dvd's. - ISBN: 978-90-78880-02-8: 39,00 EUR
URL: <http://www.nahw.nl>
Vindplaats Antwerpen: pa 3.1 nede

De televisieserie van Nederlands aan het Werk op (dubbel)DVD. In deze serie komen alle CP's voor het profiel Werk aan bod. 36 (werk) CP's komen aan bod op deze (dubbel) DVD, op disk 1 Burgerschap en Werk algemeen, op disk 2 Techniek, Handel en dienstverlening, Zorg en Welzijn en KNS. De hoofdpersonages krijgen in elke aflevering te maken met Cruciale Handelingssituaties (CHs) uit de CP's, waardoor de leerstof herkenbaar wordt.

Nederlands Basis / Sedrakyan, G. - [S.l.]: -, 2010. - 314 p. - ISBN: 978-9939536071: 55,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 4 nede

Cursus Armeens-Nederlands, met grammatica, thematische woordenlijsten en handige zinnen.

La pratique du Néerlandais / Verlee, L. - Chennevières-sur-Marne: Assimil, 1978. - 470 p., 4 cd's - ISBN: 2-7005-0076-8: 65,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 4 prat

Een handboek (85 lessen) en vier cd's met lees- en luisterteksten en oefeningen om Nederlands te leren voor gevorderden met Franstalige achtergrond.

Snelcursus Pools - Nederlands = Blyskawiczny kurs języka Niderlandzkiego / [s.n.]. - Soest: Granpok System, [s.a.]. - 83 p., 4 cd's. - ISBN: 978-83-85403-57-9: 34,84 EUR

Deze snelcursus Pools-Nederlands bestaat uit een boekje en 4 cd's met thematisch geordende woorden en zinnen. U hoeft alleen de cd's te beluisteren en u kunt de woorden en zinnen hardop herhalen.

Taalsnelweg. Deutsch - Niederländisch / Brenninkmeijer, Jeroen. - [S.l.]: Prometheus, 2007. - 32 p.: 27,56 (incl. cd) EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 4 taal

De cursus bestaat uit een dubbel-cd met 2000 gesproken woorden en zinnen. U hoeft alleen de cd's te beluisteren en u kunt de woorden en zinnen hardop herhalen. De taalcursus is zodanig opgezet dat u de cd's zonder boek kunt gebruiken. Er is wel een boekje bijgevoegd waar alle woorden en zinnen in staan die op de cd ingesproken zijn. De cursus wordt ingesproken in twee talen. Ieder thema begint met de meest gebruikte woorden. Met de pas geleerde woorden worden vervolgens zinnen gevormd. Deze methode is voor een ieder die snel en gemakkelijk een taal wil leren. De cursus is geschikt van analfabeet tot hoogopgeleid.

Wortschatztraining Niederländisch / [s.n.]. - Stuttgart: PONS, 2007. - 60 min.; handleiding. - ISBN: 978-3-12-561365-2: 14,77 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 4 wort

In de auto, tijdens het joggen of thuis op de zetel: woordenschat leren op de mp3-speler. Nederlands-Duits.

Dit is pas het begin / Vervoort, Koo; van Adrichem, Ria. - SV Rockanje: De Stiep Educatief, 2010. - 100 p. - ISBN: 978-90-71740-97-8: 12,23 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 5.2 diti

In dit boek vertelt Koo Vervoort over zijn leven als laaggeletterde.

Boer vindt vrouw / Van der Werf, Hanneke. - Leidschendam: Biblion, 2010. - 126 p., met: daisy-rom. - (Leeskaravaan). - ISBN: 978-90-5483-908-8: 14,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 5.2 lees

Boer Jan woont op de boerderij, samen met zijn ouders. Jan wil het liefst een fijne vrouw en kinderen. Maar hoe vind je de ware liefde? Dit boek maakt deel

uit van de serie Leeskaravaan. Die reeks bevat boeken in verschillende genres, geschreven in eenvoudige taal. Met deze meeleeeditie, een hardcover editie met een daisy-rom (gesproken boek), kan de lezer het boek gelijktijdig lezen en luisteren. Zo'n daisy-rom kan je op een gewone cd-speler beluisteren, of op je pc met speciale afspeelsoftware, of op een daisy-speler. Voordeel van de daisy-rom is dat het voorleestempo vertraagd kan worden zonder verlies van kwaliteit, bovendien kan er in gebladerd worden zoals in een boek. Aan elk boek is als geheugensteuntje een samenvatting per hoofdstuk toegevoegd.

Dans naar de dood / Simon, Will,. - Leidschendam: Biblion, 2010. - 143 p., met: daisy-rom. - (Leeskaravaan). - ISBN: 978-90-5483-773-2: 14,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 5.2 lees

Een balletdanser wordt tijdens een voorstelling in de Amsterdamse Stopera gewurgd. De rechercheurs van de Amsterdamse moordbrigade komen in actie. Ze ontdekken al gauw dat er veel verdachten zijn. Dit boek maakt deel uit van de serie Leeskaravaan. Die reeks bevat boeken in verschillende genres, geschreven in eenvoudige taal. Met deze meeleeeditie, een hardcover editie met een daisy-rom (gesproken boek), kan de lezer het boek gelijktijdig lezen en luisteren. Zo'n daisy-rom kan je op een gewone cd-speler beluisteren, of op je pc met speciale afspeelsoftware, of op een daisy-speler. Voordeel van de daisy-rom is dat het voorleestempo vertraagd kan worden zonder verlies van kwaliteit, bovendien kan er in gebladerd worden zoals in een boek. Aan elk boek is als geheugensteuntje een samenvatting per hoofdstuk toegevoegd.

Detective Orhan en het vermiste meisje / Yemni, Sadik. - Leidschendam: Biblion, 2010. - 118 p., met: daisy-rom. - (Leeskaravaan). - ISBN: 978-90-5483-770-1: 14,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 5.2 lees

Detective Orhan krijgt opdracht de vermiste Selma op te sporen. Hij begint zijn onderzoek in de geheime flat van Selmas vader. Orhan ontdekt dat Selmas vriend een paar weken eerder is vermoord. Dit boek maakt deel uit van de serie Leeskaravaan. Die reeks bevat boeken in verschillende genres, geschreven in eenvoudige taal. Met deze meeleeeditie, een hardcover editie met een daisy-rom (gesproken boek), kan de lezer het boek gelijktijdig lezen en luisteren. Zo'n daisy-rom kan je op een gewone cd-speler beluisteren, of op je pc met speciale afspeelsoftware, of op een daisy-speler. Voordeel van de daisy-rom is dat het voorleestempo vertraagd kan worden zonder verlies van kwaliteit, bovendien kan er in gebladerd worden zoals in een boek. Aan elk boek is als geheugensteuntje een samenvatting per hoofdstuk toegevoegd.

Voel ik me hier thuis / van Gijn, Atty. - Leidschendam: Biblion, 2010. - 148 p., daisy-rom. - (Leeskaravaan). - ISBN: 978-90-5483-772-5: 14,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 5.2 lees

De uit Nederland afkomstige Judith gaat in Tunis werken. In een tehuis voor meisjes die zijn weggevloden van huis, hebben gestolen of erger! Judith moet op de meisjes letten. Dit boek maakt deel uit van de serie Leeskaravaan. Die reeks bevat boeken in verschillende genres, geschreven in eenvoudige taal. Met deze meeleeseditie, een hardcover editie met een daisy-rom (gesproken boek), kan de lezer het boek gelijktijdig lezen en luisteren. Zo'n daisy-rom kan je op een gewone cd-speler beluisteren, of op je pc met speciale afspeelsoftware, of op een daisy-speler. Voordeel van de daisy-rom is dat het voorleestempo vertraagd kan worden zonder verlies van kwaliteit, bovendien kan er in gebladerd worden zoals in een boek. Aan elk boek is als geheugensteuntje een samenvatting per hoofdstuk toegevoegd.

Oefenmappen Lezen Schrijven NT1. Niveau 3 - Band III / [s.n.]. - Brussel: Brusselselleer, 2010. - veelv. gepag.
Vindplaats Antwerpen: pa 5.2 oefen

Deze mappen bestaan uit een verzameling tekstmateriaal met bijhorende verwerkings- en uitbreidingsoefeningen. Verschillende deelvaardigheden van de taal worden getraind, vertrekkend van de inhoud van een artikel. Cursisten kunnen er in grote mate zelfstandig en individueel mee aan de slag. De teksten kunnen via de website www.brusselselleer.be gedownload worden mits het aanvragen van een wachtwoord.

Vertel me wat! Nederlands lezen en spreken voor volwassen, anderstalige beginners in niveau 1 en 2 / Berkein, Véronique. - Leuven: VBLC, 2009. - 70 p. - ISBN: 9789081603607: 8,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 5.2 vert

Vertel me wat! is een bundel grappige verhaaltjes voor volwassen, anderstalige beginners Nederlands als tweede taal (niveau 1 en 2). Het boekje kan door de cursisten zelfstandig gelezen worden. In de klas kunnen de dialoges in de teksten ook nagespeeld worden. Verder is er ook een lerarenhandleiding in de maak met leuke communicatieve oefeningen. Die oefeningen zal je vanaf januari 2011 gratis kunnen downloaden op www.Nederlands-lezen-als-tweede-taal.com

Klare taal : efficiënt leren schrijven / van Coillie, Jan. - Leuven: Davidsfonds, 2002. - 211 p.. - ISBN: 90-6306-440-3: 19,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 5.3 klar

'Klare taal. Efficiënt leren schrijven' staat boordevol eenvoudige tips om te leren schrijven op maat. Dit basisboek geeft duidelijke taaladviezen, met honderden voorbeelden en praktische oefeningen. Zo krijg je het in je vingers om vlot leesbare teksten te schrijven die aantrekkelijk zijn voor een ruim publiek.

Met woorden verleiden : schrijftips voor uw mailings, presentaties en andere wervende teksten / Van Bogaert, Mark. - Tielt: Lannoo, 2010. - 200 p.. - ISBN: 978-90-209-8952-6: 19,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 5.3 metw

In dit boek bespreekt de auteur hoe je ervoor kunt zorgen dat een tekst veel respons krijgt. Eerst bespreekt hij enkele onderzoeken over direct marketing. In de volgende hoofdstukken leer je om te schrijven zoals je praat, een verkoopbrief meer dialoogkracht te geven en een goed antwoorddocument op te stellen. Daarna zijn er tips voor het schrijven van teksten voor advertenties, het goede doel en naamkaartjes. Ten slotte zijn er hoofdstukken over het geven van cadeautjes, schrijven voor verschillende leeftijden, e-marketing en het verhogen van de dialoogkracht van enkele andere tekstsoorten (vergaderverslag, persbericht).

Schrijven met effect : stijlcursus doeltreffend formuleren / Hermans, Mariët. - Bussum: Coutinho, 2010. - 258 p.. - ISBN: 9789046901854: 21,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 5.3 schr

Met deze cursus leer je zo te schrijven dat je teksten het gewenste effect hebben op de lezer. Stapsgewijs ontwikkel je vaardigheid in helder, kernachtig en levendig schrijven. Het cursusboek bevat elf hoofdstukken, die alle dezelfde opbouw hebben: kleine stukjes theorie afgewisseld met voorbeelden en oefeningen. Het is bestemd voor iedereen die geregeld moet schrijven en geschikt voor zelfstudie

Tintelende tips voor betere bedrijfsteksten / Schrijf.be - [S.l.]: Schrijf.be, [s.a.]. - 60 p.
Vindplaats Antwerpen: pa 5.3 tint

Concrete tips om betere bedrijfsteksten te schrijven. De themas zijn gevarieerd: schrijfstijl, inhoud en specifieke teksttypes.

1.1.3. Hulpmiddelen bij het taalonderwijs

Beeldwoordenboek Horeca: zo klaar als een klontje / Van Herck, Patrick. - Brussel: Horeca Vorming, [s.a.]. - 151 p.
Vindplaats Antwerpen: lg 1 beel

Het beeldenwoordenboek bevat fotos van een hele reeks basisproducten en de meest gebruikte materialen in een keuken met telkens de correcte Nederlandstalige keukenterm. Telkens wordt ook de corresponderende term in Frans, Engels, Duits, Arabisch en Russisch vermeld.

Grammatik kurz & bündig Niederländisch / Gabriel-Kamminga, Mirjam; Roodzant, Johanna. - Stuttgart: PONS, 2010. - 100 p.. - ISBN: 978-3-12-561662-2: 13,64 EUR
Doelgroep: volwassenen
Vindplaats Antwerpen: lg 2 gram

De belangrijkste grammaticaregels eenvoudig en duidelijk verklaard. Met verschillende voorbeelden en handige tips om veelgemaakte fouten te vermijden. Nederlands-Duits.

Het grote taalboek / Daniëls, Wim. - Groningen: Scala leker leren, 2010. - 272 p.. - ISBN: 978-90-77990-64-3: 15,95 EUR
Doelgroep: 9-18 jaar, volwassenen
Vindplaats Antwerpen: lg 2 grot

Het Grote Taalboek biedt kinderen (en hun ouders) een compleet overzicht van de taalregels die je leert op de basisschool. Het gaat uit van de stof van de vakken taal, lezen, schrijven en luisteren, die op school vaak is verdeeld over verschillende boeken en uren. En soms gaat Het Grote Taalboek iets verder, zodat je er ook na de basisschool nog veel aan hebt. Dit boek is een uitkomst voor iedereen die (thuis) wil kunnen terugvallen op de basis. Het Grote Taalboek is een hulpmiddel voor leerlingen, ouders, leerkrachten en studenten.

Hoe spel je dat? Spelregels en spel fouten / Bouman, Jolanda. - Zaltbommel: Thema, 2010. - waaier. - ISBN: 978-90-5871-534-0: 16,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: lg 2 hoes

Handige checklists voor spelregels en spelfouten.

Leerdoos voor bollebozen : het alfabet / Ribbens, Leen; Adriaenssens, Ivan. - Zottegem: Uitgeverij IOP, 2008. - 50 kaarten. - ISBN: 9789088200168: 7,95 EUR
Doelgroep: 3-8 jaar
Vindplaats Antwerpen: lg 3 alfa

Aan de hand van 50 kaarten leert een kind al spelend de letters van het hele alfabet. Vanaf 3 jaar.

1.2. Intercultureel onderwijs

Hokus pokus appelmoes! De poppen aan het dansen / Jans, Eva; Mariën, Flora; De Keyzer, Bart. - Hasselt: Clavis, 2010. - 158 p.. - ISBN: 978-90-448-1405-7: 13,95 EUR

Doelgroep: 3-6 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.1.3 hocu

Een verzameling grappige en fantasierijke verhalen voor het hele schooljaar, vol met praktische tips en knutselopdrachten voor ervaren en beginnende poppenspelers. Het boek bevat 30 spelen voor jonge (3+) en oudere (4+) kleuters rond de thema's school, seizoenen, familie, feesten, boerderij en vakantie.

Spin en Muis / Demyttenaere, Bart; D'Heur, Valérie. - Hasselt: Clavis, 2007. - [28] p. - ISBN: 978-90-448-0707-3: 13,95 EUR

Doelgroep: 3-6 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.1.4 spin

Spin en Muis zien er helemaal anders uit. Hij is zwart en zij is wit. Toch voelen ze precies hetzelfde. Muis en Spin leren elkaar beter kennen en willen van alles samen doen. En ze willen ook alles over elkaar weten. Dat betekent ook dat ze elkaars familie willen leren kennen... Een verhaal over vriendschap die alle verschillen overwint.

Twee pappa's voor Tango / Schrieber-Wicke, Edith; Holland, Carola. - Antwerpen: C.de Vries-Brouwers, 2006. - 26 p. - ISBN: 90-5927-034-7: 12,95 EUR

Doelgroep: 3-6 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.1.4 twee

Dit prentenboek is gebaseerd op een waar gebeurd verhaal. De pinguïns Roy en Silo leven in een dierentuin in de Amerikaanse stad New York. Ze zijn onafscheidelijk. De vrouwtjespinguïns interesseren hen niet. Roy en Silo bouwen samen een nest en beginnen te broeden op een grote ronde steen. De bewakers vervangen de steen door een achtergelaten ei. Na lang broeden wordt Tango geboren. Roy, Silo en Tango vormen een hecht en gelukkig gezinnetje. Dit verhaal is een warm pleidooi voor homoseksuele ouderkoppels.

Een dagje bij de vriendjes / Amant, Kathleen. - Hasselt: Clavis Peuter, 2010. - [20] p.. - ISBN: 978-90-448-1430-9: 10,95 EUR

Doelgroep: 0-4 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.1.5 dagj

Een prentenboek zonder tekst over hoe een dagje in het kinderdagverblijf of bij de onthaalouder eruit ziet. Om samen te lezen met peuters vanaf 24 maanden.

Kikker en het Nieuwjaar / Velthuijs, Max. - Amsterdam: Leopold, 2009. - [27] p. - (Kikker & vriendjes). - ISBN: 978-90-258-5581-9: 12,95 EUR

Doelgroep: 3-6 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.1.5 kikk

Het is winter en bijzonder koud. Kikker en zijn vriendjes gaan met de slee naar Varkentje voor het nieuwjaarsdiner. Net als elk jaar. Ze verheugen zich al op lekker eten, gezellige lichtjes. Maar als ze aankomen, blijkt Varkentje gewond. Er is geen diner en de lichtjes hangen niet in de bomen. De vrienden gaan aan het werk en zorgen ervoor dat het Nieuwjaarsdiner toch een succes wordt. Een verhaal over vrienden die samen sterker staan voor kinderen vanaf 3 jaar.

Kraai / Timmers, Leo. - Hasselt: Clavis, 2009. - [26] p. - ISBN: 978-90-448-1079-0: 13,95 EUR

Doelgroep: 3-6 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.1.5 kraa

Kraai is een aandoenlijk verhaal over een vogel die anders is dan de andere bont gekleurde vogeltjes. Iedereen is bang voor hem. Dat doet hem veel verdriet, maar hij heeft een plan... Voor kleuters vanaf 4 jaar.

Mijn eerste keer: als mama en papa gaan scheiden / Petty, Kate; Kopper, Lisa. - Etten-Leur: Ars Scribendi, 2010. - 24 p. - ISBN: 978-90-5566-488-7: 12,00 EUR

Doelgroep: 3-6 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.1.5 mijn

Mijn eerste keer is een serie voor jonge kinderen waarin ze geholpen worden om te leren omgaan en te praten over ingrijpende gebeurtenissen in hun leven. Vragen in kaders stimuleren kinderen om te vertellen hun eigen ervaringen en gevoelens. De verhalen zijn ook zeer geschikt om het leren lezen te ondersteunen en om nieuwe woorden te leren. Achteraan in het boek zit een woordenlijst met verklarende tekeningen. Ook een register en links naar informatie en literatuur over het onderwerp werden opgenomen. Dit boek gaat over echtscheiding. Lotte ontdekt dat een scheiding verdrietig is, maar ze leert dat het ook soms beter is.

Mijn eerste keer : naar de tandarts / Petty, Kate; Kopper, Lisa. - Etten-Leur: Ars Scribendi, 2010. - 24 p. - ISBN: 978-90-5566-481-8: 12,00 EUR

Doelgroep: 3-6 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.1.5 mijn

Mijn eerste keer is een serie voor jonge kinderen waarin ze geholpen worden om te leren omgaan en te praten over ingrijpende gebeurtenissen in hun leven. Vragen in kaders stimuleren kinderen om te vertellen hun eigen ervaringen en gevoelens. De verhalen zijn ook zeer geschikt om het leren lezen te ondersteunen en om nieuwe woorden te leren. Achteraan in het

boek zit een woordenlijst met verklarende tekeningen. Ook een register en links naar informatie en literatuur over het onderwerp werden opgenomen. Dit boek gaat over de tandarts. Sam ontdekt dat een bezoek aan de tandarts niet iets is om je zorgen over te maken.

Mijn eerste keer : naar school / Petty, Kate; Kopper, Lisa. - Etten-Leur: Ars Scribendi, 2010. - 24 p. - ISBN: 978-90-5566-484-9: 12,00 EUR

Doelgroep: 3-6 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.1.5 mijn

Mijn eerste keer is een serie voor jonge kinderen waarin ze geholpen worden om te leren omgaan en te praten over ingrijpende gebeurtenissen in hun leven. Vragen in kaders stimuleren kinderen om te vertellen hun eigen ervaringen en gevoelens. De verhalen zijn ook zeer geschikt om het leren lezen te ondersteunen en om nieuwe woorden te leren. Achteraan in het boek zit een woordenlijst met verklarende tekeningen. Ook een register en links naar informatie en literatuur over het onderwerp werden opgenomen. Dit boek gaat over een kleuter die voor het eerst naar school gaat. Hij ontdekt wat er allemaal kan gebeuren en dat hij heel vlug nieuwe vriendjes maakt.

Mijn eerste keer : pas op voor vreemden / Petty, Kate; Kopper, Lisa. - Etten-Leur: Ars Scribendi, 2010. - 24 p.. - ISBN: 978-90-5566-487-0: 12,00 EUR

Doelgroep: 3-6 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.1.5 mijn

Mijn eerste keer is een serie voor jonge kinderen waarin ze geholpen worden om te leren omgaan en te praten over ingrijpende gebeurtenissen in hun leven. Vragen in kaders stimuleren kinderen om te vertellen hun eigen ervaringen en gevoelens. De verhalen zijn ook zeer geschikt om het leren lezen te ondersteunen en om nieuwe woorden te leren. Achteraan in het boek zit een woordenlijst met verklarende tekeningen. Ook een register en links naar informatie en literatuur over het onderwerp werden opgenomen. In dit boek leert Tina dat ze vreemde mensen niet zomaar kan vertrouwen en dat ze altijd in de buurt moet blijven van kinderen en volwassenen die zij kent.

Dag Manon, daaaag / Beukema, Ellen; Cotteleer, Erika. - Kampen: Callenbach, 2005. - [48] p. - ISBN: 90-266-1342-3. - ISBN: 978-90-266-1342-5: 9,95 EUR

Doelgroep: 3-8 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.1.6 dagm

In dit boekje worden gebeurtenissen en emoties beschreven vanuit Laura, zelf een jong kind, rondom de geboorte en het overlijden van haar zusje. De nadruk ligt op christelijke rouwrituelen. Het boekje is bedoeld voor kinderen van twee tot acht jaar en hun ouders.

Emoties / Snellen, Estella; Schutten, Jan Paul. - Amsterdam: Pimento, 2010. - [28] p. - ISBN: 978-90-499-2399-0: 19,95 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.1.6 emot

Voor jonge kinderen kunnen emoties overweldigend zijn, omdat ze er voor het eerst mee te maken krijgen. Het boek Emoties is bedoeld om kinderen te helpen die emoties te benoemen, en ook om te laten zien dat het heel normaal is om allerlei gevoelens te ervaren. Kleurenfoto's tonen kinderen die via hun mimiek heel verschillende emoties uitdrukken. Gevoelens van vreugde, trots, angst, verdriet of woede zijn vooral via het gezicht zichtbaar. Veelal zijn de gevoelens eenduidig, maar soms zijn ze voor interpretatie vatbaar. Meestal helpt de omgeving en de lichaamstaal van de kinderen om hun emoties duidelijk te kaderen. Een interculturele toets is in beperkte mate aanwezig. Zes bladzijden met in totaal 35 woorden kunnen de begeleidende lezer helpen om de emoties te benoemen. Om te bekijken en over te praten met kinderen vanaf ca. 2,5 jaar.

Gelukkig gescheiden... / Geerts, Liesbeth. - Zoetermeer: Betelgeuze, 2010. - 27 p. - ISBN: 978-90-8708-126-3: 23,29 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.1.6 gelu

Een kleurrijk prentenboek voor kinderen vanaf 4 jaar over ruzie, spanning, verdriet én opluchting bij de scheiding van ouders. Het boek kan een hulpmiddel zijn om de emoties van jonge kinderen bespreekbaar te maken.

Ik mis je / Verrept, Paul. - Hasselt: Clavis, 1998. - [28] p. - ISBN: 90-6822-562-6: 12,95 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.1.6 ikmi

Een jongetje mist zijn beste vriendinnetje Anja nadat ze verhuisd is. Met zijn mama, papa en opa praat hij over haar en over oma die dood is. Opa mist oma heel erg. Dit prentenboek maakt duidelijk wat verdriet om gemis is.

Kikker is bang / Velthuijs, Max. - Amsterdam: Leopold, 2008. - [28] p. - (Vriendjes van Leopold). - ISBN: 978-90-258-5222-1: 12,95 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.1.6 kikk

Het was avond en Kikker was bang. Overal hoorde hij vreemde geluiden. En bij Eend thuis was het ook al niet pluis. Samen besloten ze door het bos naar Varkentje te rennen. Die was voor niets bang...

Kikker is ongeduldig / Velthuijs, Max. - Amsterdam: Leopold, 2009. - [28] p. - (Kikker & vriendjes). - ISBN: 978-90-258-5337-2: 12,95 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.1.6 kikk

Kikker gaat samen met Rat vissen, maar Kikker is veel te ongeduldig. Hij loopt steeds heen en weer en jaagt zo alle vissen weg. Vanaf ca. 4 jaar.

Lieve oma Pluis / Bruna, Dick. - Amsterdam: Mercis, 1996. - [26] p.. - (Dick Bruna kinderboeken; 90). - ISBN: 978-90-5647-171-2: 5,95 EUR
Doelgroep: 0-4 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.1.6 liev

Oma Pluis is dood. Het was net of ze sliep, alleen ademde ze niet meer. Op een mooi plekje in het bos gaan Nijntje en haar familie oma begraven. Het verhaal beschrijft wat er gebeurt rond een begrafenis en laat een klein kind zien wat het kan doen om een dierbaar persoon voor altijd bij zich te houden. Eenvoudig, maar perfect uitgedrukt. Voor peuters.

Mats en de Moedmannetjes : bang in het donker / Schlingemann, Kate. - Amsterdam: Luister, 2002. - [28] p. - ISBN: 90-74892-74-4: 12,50 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.1.6 mats

Mats mag tijdens een logeerpartij samen met Lotte op de rommelzolder slapen. Maar in het donker is dit veel enger dan overdag. Gelukkig zijn daar de Moedmannetjes! Groot prentenboek voor kleuters en de oudste peuters.

Twee losse meisjes / Tabak, Linda. - Hasselt: Afijn, 2005. - [24] p. - ISBN: 90-5933-060-9: 13,95 EUR
Doelgroep: 5-8 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.1.6 twee

Een meisje is eenzaam en kijkt bedroefd uit het raam. Op een dag kijkt ze opzij en ziet een ander meisje. Ze worden vriendinnen die alles met elkaar delen. Naarmate de tijd verstrijkt begint hun lange haar samen te klitten. Ze doen nog steeds alles samen maar de mensen beginnen te roddelen en te wijzen. De meisjes worden bang, met het groeien van hun haar groeit ook hun angst. Ze kammen hun haren naar beneden en draperen hun haren als een huis om hen heen. Het is er rustig. Hun haren blijven groeien maar ook de verveling neemt toe. Ze worden boos op elkaar en knippen zich woedend weg van elkaar. Een dwars prentenboek over ik heb je graag, blijf maar bij mij, da's te dichtbij, ga even weg en liever nog heb ik je graag.

Vriendjes : boos en blij ... verliefd en verlegen ... / Hoogstad, Alice; Kuyper, Hans. - Amsterdam: Leopold, 2010. - [28] p.. - ISBN: 978-90-258-5658-8: 13,95 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.1.6 vrien

Hoe ziet iemand eruit als hij boos, verdrietig, blij, jaloers of verlegen is? Een beeldverhaal over dieren vriendjes met korte versjes vol emoties.

Dat is fijn / Meijer, Melanie; Bicanic, Iva; Neuhaus, Laura. - [S.l.]: Niño, 2008. - 33 p. - ISBN: 978-90-8560-537-9: 12,90 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.1.7 dati

Dit boekje in de reeks over weerbaarheid voor jonge kinderen is een instrument om met jonge kinderen te kunnen praten over verschillende soorten lichamelijk contact waarmee kinderen leren hun grenzen aan te geven, voor zichzelf op te komen zonder daar conflicten over te maken.

Nee zeggen mag : over grenzen aangeven / Meijer, Melanie; Bicanic, Iva; Neuhaus, Laura. - [S.l.]: Stichting Welzijns Publicaties (SWP), 2010. - 41 p. - ISBN: 978-90-8560-576-8: 13,90 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.1.7 nee

Dit boekje in de reeks over weerbaarheid voor kinderen is een instrument om met jonge kinderen te kunnen praten over verschillende soorten lichamelijk contact waardoor kinderen leren voor zichzelf op te komen.

De boom in : een groen doeboek voor ravotters, speurneuzen en knutselaars / Romeijn-Peeters, Eliza; Deweirdt, Hilde. - Leuven: Davidsfonds/Infodok, 2010. - 123 p. - ISBN: 978-90-5908-386-8: 17,50 EUR
Doelgroep: 7-12 jaar
URL: <http://www.weekvanhetbos.be>
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.2 boom
Vindplaats Turnhout: T 09.01.157

De Boom in! staat boordevol activiteiten en doetips om met het gezin of de klas het bos beter te leren kennen. Het boek is ingedeeld op basis van de vier seizoenen. Elk deel bevat leerzame opdrachten, spelletjes, weetjes, knutseltips en recepten. Vooraan in het boek vind je een lijstje met regels die je in het bos moet respecteren. Aanvullend bij het boek is er in Vlaanderen een ruim aanbod bosactiviteiten tijdens de tweede week van oktober. Meer informatie hierover kan gevonden worden op de website.

Een brug slaan / van Beek, Nanda; Snoeij, Malou. - Rotterdam: Taaldruckwerkplaats Centrum, 2007. - 26 p.: 9,00 EUR
Doelgroep: 9-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.2 brug

Deze brochure beschrijft een project dat werd opgezet door de Taaldruckwerkplaats Centrum in Rotterdam. Leerlingen

van de hoogste graad van verschillende basisscholen volgden lessen bij echte Taaldrukdocenten. Taaldrukken is een methodiek die uitgaat van de persoonlijke belevingswereld van leerlingen. Literaire teksten dienen als inspiratie om in te gaan op een onderwerp. Tijdens de lessen delen de leerlingen hun ervaringen, meningen, gevoelens en gedachten door erover te praten en te schrijven. Ze maken eigen ervaringen communicatief door er bijvoorbeeld een boekje of poster van te maken. Het project 'Een brug slaan' gaat over verschillen tussen mensen en hoe je elkaar beter kunt leren begrijpen, uitgediept aan de hand van een van de verhalen uit Rundreis om de wereld van schrijfster Bibi Dumon Tak. Leerlingen schrijven poëzie over onbegrip naar elkaar en vullen de tekst aan met een kleurrijke illustratie gemaakt met waterverftechnieken.

CLIM : Houden mensen (van) dieren?: een CLIM-thema voor de 2de graad basisonderwijs / Paelman, Philippe; Peersmans, Harry. - Antwerpen: De Boeck, 2010. - algemene handleiding, handleiding bij het thema, lespakket, evaluatiepakket. - ISBN: 978-90-455-3292-9: 47,50 EUR
Doelgroep: 7-10 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.2 CLIM
Vindplaats Turnhout: T 07.01.269

Veel kinderen hebben dieren waarmee ze een bijzondere band hebben. In dit thema verkennen de leerlingen de relatie tussen mens en dier. Wie is er uiteindelijk het baasje, het huisdier of de mens? Hoe draag je zorg voor een huisdier? Waar kun je een huisdier houden? Op een CLIM-mige manier zoeken kinderen het antwoord op deze en nog veel meer vragen. In de synthese brengen de leerlingen alles samen wat ze hebben opgestoken: een dag voor alle dieren.

CLIM : Is het al tijd? Een CLIM-thema voor de tweede graad basisonderwijs / Paelman, Philippe; Peersmans, Harry. - Antwerpen: De Boeck, 2010. - algemene handleiding, themahandleiding, lesmap, evaluatiemap. - ISBN: 978-90-455-3291-2: 47,50 EUR
Doelgroep: 7-10 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.2 CLIM
Vindplaats Turnhout: T 07.01.270

Met dit CLIM-thema staan leerlingen stil bij de relativiteit van tijd, ontdekken ze verschillende manieren om tijd te meten, reflecteren ze over de wisselwerking tussen verleden, heden en toekomst, verzamelen ze informatie over 'tijd' en 'cycli' in de natuur, leren hoe een dagverloop in elkaar zit en hoe ze zelf een agenda kunnen opstellen, enz... Het thema 'tijd' is al even divers als de diversiteit die in de klas schuilt in het beleven van de tijd, het meten van de tijd, het omgaan met de tijd.

CLIM : Zie ik wat ik zie? Een CLIM-thema voor de 3de graad basisonderwijs / Paelman, Philippe; Peersmans, Harry. - Antwerpen: De Boeck, 2010. - algemene handleiding, themahandleiding, lesmap, evaluatiemap. - ISBN: 978-90-455-3256-1: 47,50 EUR
Doelgroep: 9-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.2 CLIM
Vindplaats Turnhout: T 07.01.268

In dit thema ontdekken de leerlingen op een speelse wijze beelden, structuren en verbanden waarmee ze geconfronteerd worden. De nadruk ligt niet op kennisverwerving en op het trekken van grote conclusies, maar op het verwonderd ontdekken van structuren in hun nabije en verre omgeving, van de mogelijkheid om de wereld door verschillende brillen te bekijken, enz... In dit thema zijn veel muzische activiteiten verwerkt.

Roodwaternacht : het natuurboek voor kinderen / Moors, Silvie; Broos, Koen; Dumon Tak, Bibi. - Antwerpen: De Dagen, 2010. - 131 p.. - ISBN: 978-90-815334-0-9: 20,00 EUR
Doelgroep: 3-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.2 rood

Dit bijzondere natuurboek voor kinderen van 4 tot 12 jaar weerspiegelt de biodiversiteit op aarde, de verschillende vormen van leven die onze wereld een bijzondere en boeiende plek maken. RoodWaterNacht beschrijft dieren en planten in allerlei kleuren, te land, ter zee en in de lucht, bij dag en 's nachts via kijkplaten, foto's, verhalen om zelf te lezen of voor te lezen, gedichten en een strip.

Billetjes bloot spel: geschikt voor kritische kinderen en andere mensen / [s.n.]. - Utrecht: At-a-lanta, [s.a.]. - 80 vraagkaarten, 6 blanco vraagkaarten, 22 antwoordkaarten, 3 kaarten speelmogelijkheden. - ISBN: 978-90-73034-40-2: 8,50 EUR
Doelgroep: 7-18 jaar, volwassenen
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.3 bille

Een spel kaarten met vragen om elkaar te plagen en tot denken uit te dagen. Via vragen als 'Vind je kinderen leuker dan grote mensen?', 'Zou je het leuk vinden als iedereen deed wat je zei?', 'Denk je dat de waarheid bestaat', 'Denk je dat jongens net zo gevoelig kunnen zijn als meisjes?...' kan je met elkaar van gedachten wisselen en elkaar beter leren kennen. Het kaartspel kan op verschillende manieren gespeeld worden, met verschillende aantallen spelers. Op de kaarten staat de beschrijving van 7 speelmogelijkheden.

Coöperatieve Leerstrategieën : research, principes en de praktische uitwerking / Dr.Kagan, Spencer. - Vlissingen: Bazalt, 2010. - veelv.gepag., cd-rom met 72 werkbladen. - ISBN: 978-9461180018: 79,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.3 coöp

Onderzoek heeft uitgewezen dat coöperatief leren een positief effect heeft op de leerprestaties en ontwikkeling van leerlingen. Coöperatieve leerstrategieën maakt gebruik van didactische structuren, werkvormen die het mogelijk maken om op een gestructureerde manier samen te werken. Het is een basisstrategie van waaruit scholen hun onderwijs vormgeven. Het zorgt voor gestructureerde samenwerking tussen leerlingen, effectief klassenmanagement en sociale verbondenheid; belangrijke voorwaarden voor leren en ontwikkelen. Deze uitgebreide handleiding met werkbladen op cd-rom ondersteunt leerkrachten om de theorie van coöperatief leren in de praktijk te brengen.

Rupsen horen poepen : praktijkgids natuurbeleving / Boogmans, Jeanette. - Zeist: KNNV, 2010. - 208 p. - ISBN: 978-90-5011-325-0: 29,95 EUR
Doelgroep: 3-12 jaar, volwassenen
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.3 rups

Rupsen horen poepen is een boek vol activiteiten en weetjes voor mensen die zich bezig houden met natuureducatie voor kinderen: opvoeders, leerkrachten (in opleiding), natuureducatieve medewerkers, medewerkers naschoolse opvang, enz... Het boek is ingedeeld per zintuig: voelen, horen, evenwicht, zien, ruiken en proeven. Per hoofdstuk komen steeds de volgende onderdelen aan bod: een gedicht, spreuken, mensen en het zintuig, dieren en het zintuig, tips in tuin of park, tips in de natuur, werkvormen, verhalen, kalender. Bij de uiteenlopende groepsactiviteiten staan telkens het aantal deelnemers, de tijdsduur en materialen vermeld.

Talentagenda / Jacobs, An; Goedemé, Jef. - Sint-Niklaas: Abimo, 2010. - veelv. gepag. - ISBN: 978-90-5932-614-9. - ISBN: 978-90-5932-615-6. - ISBN: 978-90-5932-616-3. - ISBN: 978-90-5932-617-0. - ISBN: 978-90-5932-618-7. - ISBN: 978-90-5932-619-4: 3,00 EUR
Doelgroep: 5-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.3 tale

Talent Agenda's rond meervoudige intelligentie. Aan de hand van een duidelijk weekoverzicht en makkelijke pictogrammen kunnen de leerlingen alle schooltaken en lessen op een eenvoudige manier noteren en opvolgen. Deze agenda's zijn een instrument waarbij de leerlingen hun talenten kunnen ontdekken. Acht verschillende talenten worden voorgesteld door acht verschillende kleuren en figuren. Doorheen het schooljaar komen deze talenten in elk leerjaar aan bod.

Team Players : leerlingen participeren in het onderwijs / CED-Groep. - [S.l.]: CED-groep, [s.a.]. - 72 p.. - ISBN: 978-90-5819-275-2: 27,50 EUR

Doelgroep: 7-14 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.3 team

Team Players biedt leraren praktische en concrete tips om leerlingen meer te laten participeren, om hen meer te betrekken bij en verantwoordelijk te maken voor de dagelijkse gang van zaken in de groep en in/om de school. Het boekje bevat in alfabetische volgorde 28 uitgewerkte activiteiten. Bij elke activiteit staan suggesties voor de verschillende niveaus waarop leerlingen kunnen participeren. De rol van de leerling en die van de leerkracht worden telkens kort uitgewerkt.

De vraag van muis / Mulder, Minke. - Baarn: De Fontein, 2005. - [49] p.. - ISBN: 978-90-261-2396-2: 8,50 EUR

Doelgroep: 7-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.3 vraag

Dit prentenboekje behandelt een eenduidig filosofisch thema: muis vraagt aan de wijze egel waar het eigenlijk om gaat in het leven. Het beschouwende verhaal in neemt je mee in een denkproces over het leven en geeft je een helder antwoord waarover je nadien nog veel kan praten en mijmeren.

Gewoon buitengewoon / Verspeeten, Ellen; Roher, Michael. - Berchem: EPO, 2010. - 31 p.. - ISBN: 978-90-6445-645-9: 15,75 EUR

Doelgroep: 5-8 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.4 gewo

Gewoon Buitengewoon gaat over Ward, een jongen met autisme. Hij reageert een beetje vreemd en zijn klasgenootjes stellen zich dan ook heel wat vragen. Ze lijken zich ook wel eens te ergeren aan het feit dat er voor Ward andere regels gelden. Alleen Noor neemt Ward gewoon zoals hij is en past zich wat aan zodat ze toch samen plezier kunnen beleven. Met een pedagogische leidraad door Autisme Centraal.

Honden doen niet aan ballet / Kemp, Anna; Ogilvie, Sara. - Rotterdam: Lemniscaat, 2010. - [30] p.. - ISBN: 978-90-477-0273-3: 12,95 EUR

Doelgroep: 3-8 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.4 hond

Roef is een hond, maar hij geeft niets om hondendingen. Hij houdt van muziek, maanlicht en van op zijn tenen lopen. In zijn hart is hij namelijk een ballerina. Maar wat moet je, als iedereen zegt: Honden doen niet aan ballet? Dan doe je het stiekem! Roef sluipst mee als zijn meisjesbaasje naar balletles gaat én glipt naar binnen bij een echte balletvoorstelling. Als daar de prima ballerina een lelijke smak maakt, ziet hij zijn kans schoon... Een grappig boek voor jong en oud.

Hallo, ik ben Tom! Een kinderboek over Tourette Syndroom / Casier-Cassimon, Vera; Cassier, Kim. - Wijnegem: vzw Vlaamse Vereniging Gilles de la Tourette, 1999. - 23 p.: 4,50 EUR

Doelgroep: 5-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.4 ikbe

Tom is een jongen van 10 jaar met Tourette Syndroom. Hij stond model voor dit verhaal. Zijn visie op Tourette werd door zijn ouders opgeschreven omdat ze aan iedereen willen duidelijk maken dat kinderen met Tourette niet gek of stout zijn, maar een neurologische stoornis hebben. Het boekje bestaat uit twee delen. Het eerste deel is opgesteld in eenvoudige taal en geïllustreerd met tekeningen. Het is geschikt voor kinderen vanaf 6 jaar. In het 2e deel wordt het verhaal nog eens verteld, doch met meer details; dit is bestemd voor oudere kinderen. Het verhaal van Tom is heel herkenbaar en stelt andere kinderen met de stoornis gerust, het geeft hen het gevoel er niet alleen voor te staan. Tevens is het erg geschikt om te laten lezen door neefjes en nichtjes, vriendjes of klasgenoten van een kind met Tourette of om het te laten voorlezen door de leerkracht.

Mam en mamma gaan trouwen! / Sette-
rington, Ken; Priestley, Alice. - Antwerpen: De Vries-Brouwers, 2006. - [23] p. - ISBN: 978-90-5341-177-3: 13,95 EUR

Doelgroep: 5-8 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.4 mame

Mam en mamma gaan trouwen is een voorleesboek voor kinderen van vijf tot ongeveer acht jaar. Het verhaal met vrolijke illustraties laat jonge kinderen kennismaken met niet-traditionele gezinsvormen. Tessa is heel opgetogen als mam haar vertelt dat zij gaat trouwen met mama. Toch maakt ze zich ook een beetje bezorgd. Wordt het wel een gewone trouwdag? Mag Tessa bruidsmisje zijn en bloemen strooien? Wordt het een groot feest?

Rico, Oscar en de spookschaduw
en / Steinhöfel, Andreas; Schössow, Peter; Vandewijer, Ina. - Leuven: Davidsfonds/Infodok, 2010. - 183 p.. - ISBN: 978-90-5908-341-7: 15,95 EUR

Doelgroep: 9-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.4 rico

Rico is diepbegaafd, hij heeft meer tijd nodig dan anderen om iets te begrijpen en verliest snel de rode draad. Hij volgt bijzonder onderwijs en moet als vakantietaak een dagboek bijhouden. Moeilijke woorden legt Rico tussendoor even uit, zodat de lezer beseft dat alledaagse dingen niet zo vanzelfsprekend zijn voor hem. Door het verslag krijgt de lezer ook een minutieuze beschrijving van al wat Rico meemaakt. Wanneer hij Oscar ontmoet heeft Rico heel wat om over te schrijven. Oscar is zijn tegenpool: hij is hoogbegaafd en draagt een helm omdat het leven gevaarlijk is. Toch worden ze hechte vrienden. Een avontuurlijk verhaal over grenzen verleggen, dapperheid en vooroordelen.

Aletta en de giraf : van gewoon naar speciaal of buitengewoon onderwijs / Delfos, Martine F.; Schupp, Sjeng. - [S.l.]: Niño, 2008. - 38 p.. - ISBN: 978-90-8560-533-1: 12,50 EUR

Doelgroep: 5-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.5 alle

Dit boek is bedoeld voor kinderen die van het algemene naar het buitengewone (basis)onderwijs gaan. Het kan ook als voorlichtingsboek gebruikt worden om kinderen duidelijk te maken wat het overgaan naar de andere school voor hun klasgenoot betekent. Een kind dat niet kan volgen in een gewone klas voelt zich vaak een mislukking. Aletta en de giraf is een hulpmiddel om de problematiek uit te leggen en bespreekbaar te maken en om kinderen te helpen hun verdrietige en soms verwarde gevoelens onder woorden te brengen. Het is in eerste instantie een voorleesverhaal voor kinderen van 6 tot 10-12 jaar, maar kan ook zelfstandig gelezen worden. Per pagina zijn er tekstblokken toegevoegd met uitleg voor ouders en verzorgers.

Appartemenen : een verhaal met voetnoten in vier verdiepingen / Leue, Dimitri; Van Marsenille, Britt; Schoonoghe, Tom; Officiers, Antoon. - Tiel: Lannoo, 2009. - 86 p.. - ISBN: 978-90-209-8553-5: 18,95 euro

Doelgroep: 9-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.5 appa

Vindplaats Turnhout: T 07.01.266

Bonnie woont in de Bloemenwijk waar vijftien flatgebouwen staan die er allemaal hetzelfde uitzien. Elk appartement wordt bewoond door 'aparte' mensen: ze zijn allemaal anders en allemaal bijzonder, maar ze kennen elkaar niet. Bonnie slaagt erin alle bewoners bij elkaar te brengen. In dit boek kan je lezen, bekijken en beluisteren hoe de appartemenen leven.

Dik in orde : werkboekje over gezond eten en bewegen / Rebel, Marlene; Vos, Lucinda. - Werkendam: Kinheim, 2006. - 32 p.. - ISBN: 90-6052-257-5: 7,75 EUR

Doelgroep: 7-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.5 diki

Dit werkboekje voor kinderen van ongeveer 9 tot 12 jaar bestaat uit zes hoofdstukken, waarin de volgende onderwerpen aan bod komen: de energiebalans, de schijf van vijf, het belang van bewegen, een ideaal gewicht en de zes gouden regels voor een gezond eet- en leefpatroon. De inleiding bij elk hoofdstuk wordt klassikaal behandeld, waarna de leerlingen in groepjes de verschillende opdrachten kunnen maken. Een aantal opdrachten zijn erop gericht om interactie uit te lokken tussen de leerlingen. De leerkracht heeft in de groepsdiscussie een sturende rol. Het project kan worden afgesloten met de inrichting van een tentoonstelling in de school over gezonde voeding en bewegen. Op die manier kan de kennis van de leerlingen over dit onderwerp overgedragen worden op medeleerlingen uit andere klassen, leerkrachten en ouders.

Het menselijk lichaam / Ardagh, Philip; Gordon, Mike; Bauweleers, Greet. - Antwerpen: Standaard, 2010. - 63 p.. - (Ketnet Weetjeshuis). - ISBN: 978-90-02-23833-8: 8,50 EUR

Doelgroep: 7-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.5 mens

In dit informatieve kinderboek uit de reeks Tommy's Weetjeshuis nemen Tommy en Mottenbal je mee naar het gekste huis ter wereld. Op een grappige, toegankelijke manier leren kinderen er vanalles over het menselijk lichaam. Achterin het boek vind je een kleine poster van het menselijk lichaam, een verklarende woordenlijst en een index. Voor lezers vanaf 8 jaar.

Doodgaan is geen feest : over doodgaan, cremeren en rouwen / Fiddelaers-Jaspers, Riet; Willems, Jet. - Heeze: In de Wolken, 2003. - 35 p.. - ISBN: 90-804773-9-7: 14,50 EUR

Doelgroep: 3-8 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.6 dood

Met behulp van dit prentenboek kunnen volwassenen rouwende kinderen steunen in hun verdriet. Het is een voorleesverhaal voor kinderen van ongeveer drie tot acht jaar. In de meeste kinderboeken waar de dood een rol in speelt, is er sprake van begraven. Toch bestaan tegenwoordig bijna 50% van de uitvaarten uit crematies. Met dit boek kan uitgelegd worden wat cremeren is. Daarnaast herkennen de kinderen hun gevoelens misschien in die van Hanneke of Stijn. Deze reageren verschillend op de dood en de crematie van hun papa.

Echtscheidingswaaier: voor leerkrachten en (gescheiden) ouders / Vermunt, Twan; Vermunt, Anke; Schilperoort, Noah. - Etten-Leur: TeachTools, [s.a.]. - 21 waaiers: 6,95 EUR

Doelgroep: 5-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.6 echt

Deze handige echtscheidingswaaier biedt tips, lessuggesties en wetenswaardigheden rondom het thema "echtscheiding". De waaier bevat een overzicht van de mogelijke gevoelens waar kinderen in een echtscheidingssituatie mee te maken krijgen, een lijst moeilijke woorden met een eenvoudige, voor kinderen begrijpelijke uitleg en een selectielijst lees- en informatieboeken voor kinderen, voor ouders en voor leerkrachten. Geschikt voor ouders, leerkrachten en leidsters in de kinderopvang om kinderen zo goed mogelijk te begeleiden in een voor hen moeilijke periode.

Het hart in de fles / Jeffers, Oliver. - Amsterdam: Pimento, 2010. - [32] p. - ISBN: 978-90-499-2434-8: 15,00 EUR

Doelgroep: 5-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.6 hart

Het hart in de fles is een ontroerend boek over rouwverwerking voor jong en oud, in de vorm van een modern sprookje. Er was eens een doodgewoon klein meisje. Haar

hoofd zat vol vragen over alle wonderen in de wereld. Tot er op een dag iets gebeurde wat haar verdrietig maakte. Ze stopte haar hart in een fles en hing die om haar hals, om het veilig te bewaren. Dat werkte. Tenminste, in het begin. Maar de fles woog steeds zwaarder en zat vaak in de weg. Zou ze weten hoe en wanneer ze haar hart terug moest krijgen?... Deze eenvoudige parabel helpt kinderen te begrijpen dat ze (moeten) verder gaan in het leven, ook na een verlies en een periode van rouw en leert hen dat ze zich door verdriet niet mogen afsluiten van de wereld.

Hinkelen : korte verhalen over rouwverwerking met kinderen / Goudswaard, Joke. - Utrecht: Phoenix Opleidingen, [s.a.]. - 96 p.. - ISBN: 978-90-78395-04-1: 17,50 EUR

Doelgroep: 5-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.6 hink

Het verlies van een vader, een moeder, broer of zusje, leerkracht, klasgenoot of vriendin(netje) is een sleutelmoment in het leven. Hoe kan zo'n ervaring een bron worden die kracht geeft? Dit boekje beschrijft de hink-stap-sprong manier waarop kinderen rouwen en toont hoe rituelen, beeldtaal en verhalen in dit proces een hulpmiddel kunnen zijn.

Ik hoor bij jullie allebei : werkboek voor echtscheidingskinderen / Fiddelaers-Jaspers, Riet; Boter, Iris. - Heeze: In de Wolken, 2010. - 49 p.. - ISBN: 978-90-77179-07-9: 7,50 EUR

Doelgroep: 7-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.6 ikho

In dit werkboek kunnen kinderen van gescheiden ouders hun verhaal kwijt. Het biedt hen de mogelijkheid gevoelens te uiten, vast te leggen wat ze zich herinneren, hoe het was en hoe het nu is, hoe de woonsituatie nu is en hoe het gezin/de gezinnen samengesteld zijn. Achteraan in het werkboek is een lijst met moeilijke woorden opgenomen. Geschikt voor kinderen vanaf 8 jaar tot 12 jaar, om zelfstandig of met begeleiding in te werken.

Kikker is bedroefd / Velthuijs, Max. - Amsterdam: Leopold, 2003. - [28] p. - (Vriendjes van Leopold). - ISBN: 978-90-258-4211-6: 12,50 EUR

Doelgroep: 3-6 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.6 kikk

Kikker voelt zich bedroefd. Beertje vraagt waarom hij zo bedroefd is, maar Kikker weet het niet, hij is gewoon niet blij. Als Rat hoort wat er aan de hand is, gaat hij dansen en rare bekken trekken om Kikker aan het lachen te krijgen, maar niets helpt. Dan haalt Rat zijn viool en speelt een vrolijk lied. Kikker moet er erg om huilen. Als Rat vraagt waarom hij huilt, zegt Kikker ontroerd dat hij het zo mooi vindt. Rat moet hier heel hard om lachen en Kikker moet opeens ook lachen. Samen liggen ze krom van het lachen en kunnen niet meer stoppen.

Dit boek uit de Kikker-reeks illustreert een gevoel dat iedereen wel eens heeft: je bent bedroefd zonder dat je weet waardoor het komt en je kunt het zelf moeilijk doorbreken. Door de aanwezigheid van vrienden raak je afgeleid en gaat de bedroefde bui weer over. Een verhaal voor kinderen vanaf 4 jaar, om samen te lezen of voor te lezen.

Ben jij verlegen? / Roca, Nuria; Fabrega, Marta. - Mechelen: Baeckens Books, 2010. - 31 p. - (Laten we praten over). - ISBN: 978-90-5461-630-6: 10,95 EUR

Doelgroep: 5-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.6 late

Verlegen kinderen vermijden vaak contact met anderen en voelen zich soms onbegrepen. Het boek Ben jij verlegen? helpt hen te begrijpen dat er verschillende manieren zijn om verlegenheid te overwinnen. Daarbij is het belangrijk dat ze moeite blijven doen om zich uit te drukken en dat ze voor zichzelf opkomen. Achterin het boek werden richtlijnen voor de ouders opgenomen waarin wordt aangegeven hoe ze het zelfvertrouwen en de communicatievaardigheden van hun kind kunnen helpen verbeteren.

Leer kinderen omgaan met verandering, stress en angst: een vrolijk en positief activiteitenboek / Plummer, Deborah M.; Harper, Alice. - Huizen: Pica, 2010. - 141 p. - ISBN: 978-90-77671-56-6: 19,50 EUR

Doelgroep: 7-12 jaar

URL: <http://www.uitgeverijpica.nl>

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.6 leer

Dit boek biedt praktische bezigheden en strategieën om kinderen te helpen die last hebben van een lichte tot matige vorm van stress, die zich moeilijk kunnen aanpassen aan veranderingen, of die snel enigszins angstig zijn. De nadruk ligt op het werken met verbeeldingskracht voor het maken van positieve keuzes en het aanleren van vaardigheden. Kinderen worden aangemoedigd naar zichzelf en anderen te kijken en na te denken over wat ze voelen en wat ze zouden willen bereiken. Voor de volwassen begeleider (ouder, leerkracht, therapeut) geeft dit boek belangrijke aandachtspunten bij de ondersteuning van het kind en een duidelijke toelichting bij de werkvormen. De doelbladen in het boek zijn gratis te downloaden via de site van de uitgeverij.

Mijn vader zit vast / Schmitz, Marleen. - [S.l.]: Stichting Welzijns Publikaties (SWP), 2010. - 149 p. - ISBN: 978-90-8560-585-0: 12,90 EUR

Doelgroep: 9-12 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.2.6 mijn

Inzicht is een boekenreeks met 'sociaal-emotionele' verhalen voor kinderen waarin zaken aan de orde komen waarover niet makkelijk gepraat wordt. Naast het verhalende gedeelte is er een informatief gedeelte waarin feiten, weetjes, interviews, ervaringen, tips, websites en literatuur

verwerkt worden rond het onderwerp van het boek. Mijn vader zit vast vertelt het verhaal van Linna die met haar moeder en haar broertje naar een flat in de stad moet verhuizen wanneer haar vader in de gevangenis terecht komt. Behalve het dorp mist ze ook haar vriendin Bo en natuurlijk haar vader. Linna ziet er vreselijk tegenop om in de gevangenis op bezoek te gaan. Dat haar vader vastzit, wil ze voor iedereen geheimhouden, maar dat valt niet mee.

Niemand mag het weten / Van Harten, Trudy. - Amsterdam: Niño, 2010. - 100 p. - (Inzicht / Niño). - ISBN: 978-90-8560-577-5: 12,90 EUR
Doelgroep: 7-10 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.6 niem

Inzicht is een serie met sociaal-emotionele verhalen voor kinderen over onderwerpen waarover minder makkelijk gepraat wordt. Naast het verhalende gedeelte is er een informatief gedeelte waarin feiten, weetjes, interviews, tips, oplossingen, websites, literatuur, enz. rond het onderwerp verwerkt worden. Niemand mag het weten gaat over wat er allemaal kan gebeuren wanneer ouders voortdurend ruziemaken. Ambers ouders schreeuwen heel hard als ze ruziemaken en soms slaat haar vader haar moeder. Amber durft het aan niemand te vertellen, behalve aan haar konijn. Maar het gaat niet goed met Amber. Op school kan ze zich niet concentreren. En ze raakt bijna haar beste vriendin Nina kwijt. Als het geweld erger wordt, belt Amber de Kinder-telefoon. Dat gesprek geeft haar de moed om later aan twee mensen die ze vertrouwt ook te vertellen wat er aan de hand is.

Twee meisjes / Goeminne, Siska; Westerduin, Anne. - Hasselt: Afijn, 2006. - 58 p. - ISBN: 90-5933-086-2. - ISBN: 978-90-5933-086-3: 17,95 EUR
Doelgroep: 11-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.6 twee

Twee meisjes is een ontroerend, poëtisch prentenboek over twee meisjes, Ot en Toke, die heel verschillend zijn en toch hartsvriendinnen worden. Veel later, wanneer ze beiden oudjes zijn, vinden ze elkaar terug. Het verhaal is heel mooi en rustig opgebouwd en laat Ot en Toke afwisselend aan het woord, tot ze elkaar terug ontmoeten en hun verhaallijn één wordt.

W-auw : een (voor)lees- en doeboek rondom het verwerken van verlies / Huijtema, Afke; van Zuilen, Laurens. - Heeze: In de Wolken, 2010. - 81 p. - ISBN: 978-90-77179-06-2: 14,95 EUR
Doelgroep: 5-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.6 w-au

Dit (voor)lees- en doeboek is voor kinderen van wie het leven is veranderd door de scheiding van hun ouders of door het overlijden van iemand van wie ze houden. Het eerste deel van W-auw bestaat uit verhalen waarin kinderen herkenning kunnen vinden. Met de werkvormen in het tweede

gedeelte van het boek kunnen ze actief aan de slag met hun gevoelens. Daarbij hebben ze soms de hulp van volwassenen nodig waardoor het boek ook een brug kan vormen in de communicatie tussen ouder(s) en kind en hen dicht bij elkaar brengen in hun verdriet. Ook hulpverleners en leerkrachten kunnen in hun ondersteuning gebruik maken van W-auw.

Liefdesplein : SchoolTV-weekjournaal / NTR SchoolTV. - Hilversum: NTR SchoolTV, 2010. - DVD 15 min., handleiding 11 p., werkboek 19 p.: 42,00 EUR
Doelgroep: 9-12 jaar
URL: <http://www.schooltv.nl/weekjournaal/2982520/liefdesplein/>
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.7 lief

Het SchoolTV-project SchoolTV-weekjournaal Liefdesplein is gericht op de relationele en seksuele vorming van leerlingen in het vijfde en zesde leerjaar. In de lagere school zijn leerlingen immers al bezig met sociale relaties die de basis vormen voor latere seksuele relaties. Dankzij de combinatie van een tv-programma en een werkboek kunnen onderwerpen als seksueel gedrag, liefde, relaties en man-vrouwverhoudingen op een openhartige manier met leerlingen besproken worden. 'SchoolTV-weekjournaal: Liefdesplein' bestaat uit vier delen. Iedere aflevering wordt ingeleid door de presentator van het SchoolTV Weekjournaal. Daarna volgt een dramadeel, waarin de nadruk ligt op het prikkelen, stimuleren en aanzetten tot discussie in de klas. Centraal staat een buurtplein waar de hoofdpersonages elkaar dagelijks ontmoeten. Animaties verbeelden blote scènes en zaken die de hoofdpersonen waarnemen, voelen of denken. Afsluitend lichten de presentator en een deskundige enkele onderwerpen verder toe. Voor de leerlingen werd ook een speciale site 'SchoolTV-weekjournaal: Liefdesplein' ontwikkeld. Op de site staan aanvullende infoblokken, filmpjes en een quiz waarin leerlingen op een speelse manier hun kennis op het gebied van liefde en seksualiteit kunnen toetsen.

Onzichtbaar / Opmeer, Kees; de Wit, Juliette. - Assen: Maretak, 2010. - 134 p. - ISBN: 978-90-437-0367-3: 12,97 EUR
Doelgroep: 11-14 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.7 onzi

Villa Alfabet bestaat uit 3 series leesboeken voor de betere lezers in de lagere school. De reeks richt zich tot kinderen met een hogere technische leesvaardigheid en een grotere leeservaring dan gebruikelijk. Ze kunnen boeken aan met verhalen waar veel aan te beleven valt, waarvan de inhoud complexer is. Villa alfabet beklemtoont het praten over de beleving die het lezen van een boek teweegbrengt. Elk boekje is op dezelfde manier opgebouwd. Een inleiding zet de lezer op het spoor van de emotie. Regelmatig staan villaatjes afgedrukt die verwijzen naar vragen achteraan in het boek. De vragen doen de kinderen

nadenken over het verhaal en de eigen ervaringen. Achteraan in elk boekje is een villa getekend met verschillende kamers: de taalkamer geeft voorbeelden van bijzonder taalgebruik, de gevoelenskamer biedt suggesties om na te denken over gevoelens die het boek oproepen, de denkwolder laat nadenken over het gevolg van de gebeurtenissen, de schrijfplek geeft suggesties om zelf iets te schrijven naar aanleiding van het gelezen boek, enzovoort. Nog meer mogelijkheden om de kinderen tot verdieping te laten komen, zijn te vinden in de apart verkrijgbare mappen Villa Verdieping. Onzichtbaar is een boekje voor kinderen vanaf 10 jaar met pesten als hoofdthema.

Een wereldwondertje : IVF / van Seggelen, Mireille; Braakhuis, Anouk. - Budel: MVS Creations, 2007. - 35 p. - ISBN: 978-90-811149-3-6: 12,22 EUR
Doelgroep: 5-8 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.7 were

Dit voorlichtingsboekje uit de reeks Wereldwondertjes kan gebruikt worden als hulpmiddel om ivf (kunstmatige inseminatie) uit te leggen aan kinderen van 4 tot 8 jaar.

Een wereldwondertje : KID ma-ma / van Seggelen, Mireille; Braakhuis, Anouk. - Budel: MVS Creations, 2007. - 31 p. - ISBN: 978-90-811149-4-3: 12,22 EUR
Doelgroep: 5-8 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.2.7 were

Dit voorlichtingsboekje uit de reeks Wereldwondertjes kan gebruikt worden als hulpmiddel om aan kinderen van 4 tot ca. 8 jaar uit te leggen hoe ivf (kunstmatige inseminatie) gebeurt in gezinnen zonder vader of met twee moeders.

Fit in je hoofd, goed in je vel: samen werken aan mentale fitheid : pedagogisch dossier / Mertens, Jolien; Van der Meeren, Suzy; Daly, Ellen. - Antwerpen: Lokaal GezondheidsOverleg (LOGO), 2009. - 111 p.: 0,00 EUR
Doelgroep: 13-18 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.3.2 fiti

Met dit pedagogisch dossier kunnen leerkrachten in de klas aan de slag rond de thema's 'geestelijke gezondheidsbevordering' en 'beeldvorming rond geestelijke gezondheid'. Het dossier kwam tot stand in het kader van de filmweek 'Fit in ons hoofd' in 2009. In het dossier worden eerst het kader en de visie geschetst waarbinnen de thematiek en de besproken films passen. Daarna worden er vier films besproken: Freedom Writers, Akeelah and the Bee, Slumdog Millionaire, The Boy in the Striped Pyjamas. Per film zijn er basisgegevens, een korte inhoud en enkele scènes die een link vertonen met de 10 stappen van de Vlaamse campagne 'Fit in je hoofd, goed in je vel'. Tenslotte volgt er een overzicht van enkele concrete didactische werkvormen die in de klas kunnen gebruikt worden.

Filosofen met Doornroosje / Anthonie, Richard; De Smedt, Rika. - Leuven: Acco, 2007. - 112 p. - ISBN: 978-90-334-6612-0: 14,85 EUR

Doelgroep: 9-18 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.3.3 filo

Dit boek is bedoeld om filosofie vanuit een zeer praktische en spannende manier te benaderen. Het boek bevat 30 uitgewerkte lessen die elk vertrekken vanuit een citaat uit het boek van Toon Tellegen Brieven aan Doornroosje. De citaten met kort uitgewerkte filosofische duidingen, discussieplannen en creatieve verwerkingsopdrachten lenen er zich toe om filosofie als bindmiddel voor allerlei lessen te gebruiken. Het kan gecombineerd worden met taallessen, geschiedenis, cultuur, godsdienst- en zedenleerlessen. De lessen kunnen gebruikt worden voor een ruime doelgroep. Zowel kinderen uit het 5de en 6de leerjaar als adolescenten uit de 3de graad van het secundair onderwijs zijn bezig met dezelfde vragen. De leraar kan opdrachten kiezen die aansluiten bij de leeftijd en de interesse van zijn klasgroep.

VisieVibes : ontdek en deel jouw pedagogische visie / Libertas Leiden. - Rotterdam: PJ Partners, 2009. - ISBN: 978-90-76199-06-1: 47,75 EUR
URL: <http://overbetuwe.kpnis.nl/web/show/id=72740/contentid=2398>

Doelgroep: volwassenen

Vindplaats Antwerpen: or 3.3.3 visi

VisieVibes is een bordspel voor mensen die met kinderen of jongeren werken, bijvoorbeeld binnen club- en buurthuiswerk, scouting, onderwijs, buitenschoolse opvang, school maatschappelijk werk, JIP's, jeugdhulpverlening en brede school. Met behulp van het spel kan men een gemeenschappelijke pedagogische visie ontwikkelen of aanscherpen. In VisieVibes moeten vragen worden beantwoord over sociaal-emotionele ontwikkeling, pesten & agressief gedrag, seksualiteit, alcohol & drugs en pedagogiek in het algemeen. Daarnaast zijn er vragen die een beroep doen op je collegialiteit en inventiviteit en kun je eigen vragen bedenken om aan een medespeler voor te leggen. Door met elkaar in discussie te gaan leer je elkaars standpunten en visie kennen in het werken met jeugd. Vanuit deze kennis is het makkelijker en effectiever om heldere regels en afspraken te maken in hoe je werkt, welke visies en doelen belangrijk zijn. Het spel kan zowel gespeeld worden met beroepskrachten als met vrijwilligers, gastdocenten of stagiaires. Via de site kan achtergrondinfo over pedagogie en het begeleiden van jongeren gedownload worden.

Positief leert / Brands, Ronald; Brokx, Ger; Swenne, Marleen. - Nederland: Hiv Vereniging, 2010. - 68 p.

Doelgroep: 7-18 jaar, volwassenen

Vindplaats Antwerpen: or 3.3.4 posi

De gids Positief leert is een vraagbaak over hoe omgaan met hiv binnen de

onderwijssector. De confrontatie met hiv kan in het onderwijs overdreven reacties veroorzaken, die vaak verstrekkende gevolgen hebben voor het kind met hiv en/of de ouders. Positief leert wil door het geven van de juiste informatie verkeerde beeldvorming over hiv wegnemen en stigmatisering en discriminatie tegengaan. De gids is geschikt voor kinderen en jongeren met hiv en hun (pleeg)ouders. De gids is ook informatief voor iedereen die werkt binnen de onderwijssector en/of binnen naschoolse activiteiten of vakantiecampen. Positief leert bevat ervaringsverhalen, een stappenplan voor aanpak van de thematiek, protocollen, tips en verwijzingen. Achterin de gids werd een Engelstalige samenvatting opgenomen.

Ik mis je zo : verwerking verlieservaringen van mensen met een verstandelijke beperking / Fiddelaers-Jaspers, Riet. - Budel: Damon, 2010. - 96 pictokaarten, 84 foto's, overzicht materialen, handleiding: 16,90 EUR

Doelgroep: 13-18 jaar, volwassenen

Vindplaats Antwerpen: or 3.3.6 ikmi

Deze foto- en pictogrammen set maakt deel uit van het project 'Ik mis je zo', een werkinstrument om mensen met een verstandelijke beperking te helpen bij het omgaan met de dood en bij het verwerken van het verdriet. Het project bestaat uit een losbladige map (met daarin een begeleidershandboek, werkboekgedeelte, set aanvulbladen en stickers) en een bewaardoos met foto's en pictogrammen. De begeleider van de betrokkene(n) kan met deze visuele hulpmiddelen duidelijk maken wat dood, verlies en rouw betekenen.

SenseS kaartspelset / ten Hoedt, Francine; ten Hoedt, Laura. - Rotterdam: Publish-X, 2009. - 5 sets met telkens spelsuggesties, 20 kaarten met zintuigenmerken, 30 kaarten met vragen en opdrachten. - ISBN: 978-9460800047. - ISBN: 978-9460800030. - ISBN: 978-9460800054. - ISBN: 978-9460800078. - ISBN: 978-9460800061: 40,00 EUR

Doelgroep: 9-18 jaar, volwassenen

Vindplaats Antwerpen: or 3.3.6 sens

Iedereen heeft zintuigen, maar niet iedereen gebruikt ze evenveel. Sommige mensen zien, maar horen bijna niets. Anderen ruiken, maar proeven niet. En weer anderen kunnen alleen maar voelen. Als mensen er zich van bewust worden dat ze dezelfde situatie allemaal anders ervaren, begrijpen ze dat ze met elkaar meer weten dan alleen. Met de kaartspelset SenseS kan je je zintuigen testen en je zintuiglijke waarneming trainen. Je kunt het alleen spelen of met je familie, vrienden of collega's.

Spel van Verlangens: waar heb je echt behoefte aan? / Gerrickens, Peter; Verstege, Marijke. - 's-Hertogenbosch: Gerrickens training & advies, 2008. - speluitleg 16 p., 144 kaarten. - ISBN: 978-90-74123-21-1: 27,95 EUR

Doelgroep: 15-18 jaar, volwassenen

Vindplaats Antwerpen: or 3.3.6 spel

Spel van Verlangens is een hulpmiddel om orde te scheppen binnen de wirwar aan behoeften waarmee we te maken hebben: onze eigen behoeften, die van de mensen om ons heen en die ons vanuit de samenleving worden opgedrongen. Het uitgangspunt van dit spel is dat de mate waarin een behoefte al dan niet wordt vervuld een invloed heeft op de wijze waarop we ons voelen en op ons gedrag. Inzicht verwerven in de samenhang tussen behoeften, gevoelens en gedrag is niet alleen zinvol voor onszelf, maar het zorgt er ook voor dat we anderen beter gaan begrijpen. Het Spel van Verlangens is geschikt voor coaching, uiteenlopende groepen, teams en privésituaties. In de handleiding worden 5 spelvormen beschreven. Via een overzicht van de toepassingsmogelijkheden kan bepaald worden welke spelvorm passend is voor een specifieke situatie.

Blijf van me af! / Sahli, Mohamed. - Amsterdam: Pimento, 2009. - 78 p. - ISBN: 978-90-499-2362-4: 10,00 EUR

Doelgroep: 11-14 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 3.3.7 blij

De dertienjarige Ali komt bebloed thuis van de schoolreis. Zijn moeder dringt aan en na wat aarzelen vertelt hij het ganse relaas. De auteur boort een groot taboe aan (homoseksualiteit onder Islamitische jongeren) en verwerkte het in een gemakkelijk leesbaar verhaal dat de chronologie volgt van een dagje uit met de school. Het verhaal geeft stof tot discussie rond verdraagzaamheid en begrip voor andersdenkenden en -voelenden.

Hallo ik : wie ben ik, wat wil ik, en wat kan ik? : seksuele beleving bij gehandicapten : themaboek / Jeurissen-Steeghs, Rosalie. - Leuven: Acco, 2010. - veelv. gepag.: 30,00 EUR (incl. trainershandleiding)

Doelgroep: 11-18 jaar, volwassenen

URL: <http://www.uitgeverijacco.be/halloik>

Vindplaats Antwerpen: or 3.3.7 hall

Zie volgend record.

Hallo ik : wie ben ik, wat wil ik, en wat kan ik? Seksuele beleving bij gehandicapten / Jeurissen-Steeghs, Rosalie. - Leuven: Acco, 2010. - ISBN: 978-90-334-8079-9: 30,00 EUR

Doelgroep: 11-18 jaar, volwassenen

URL: <http://www.uitgeverijacco.be/halloik>

Vindplaats Antwerpen: or 3.3.7 hall

De trainingsmethodiek 'Hallo Ik' is bestemd voor verstandelijk en auditief/communicatief beperkte mensen (kinderen en volwassenen) en hun begeleiders: ouders,

verzorgers, opvoeders, docenten. In de methodiek wordt met deelnemers gepraat over hun lichaam en seksualiteit. Zo wil men al op jonge leeftijd lichaamsbesef creëren en een basis leggen voor het kunnen verwerven van sociale vaardigheden en omgangsvormen. Spelenderwijs leren de deelnemers zichzelf beter kennen, wat ze kunnen en wat ze willen. De methodiek omvat alle aspecten over lichaam, gevoel, vriendschap, verliefdheid, seksualiteit, weerbaarheid, sociale vaardigheden en omgangsvormen. Deze handleiding is bedoeld als leidraad om te kunnen werken met het themaboek en de educatiebox die deel uitmaken van Hallo Ik. Het themaboek, integraal te vinden op de Acco-website, bestaat uit ruim twintig thema's uitgewerkt met pictogrammen. De educatiebox bevat pictogrammenkaartjes, praatplaten, een dialoogbord, een afspraken-/verhelderingsbord en spelmaterialen. De handleiding gaat eerst in op de uitgangspunten, trainingsopbouw en trainingsmaterialen van de methodiek. Het tweede deel beschrijft per thema hoe de trainer dat thema kan aanpakken.

- trainershandleiding
- themaboek

Liefde! Seks! Respect! / Pollet, Frank; Soetens, Geert. - Antwerpen: De Boeck, 2010. - 48 p. - ISBN: 978-90-455-3285-1: 12,00 EUR

Doelgroep: 11-18 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.3.7 lief

Liefde! Seks! Respect! is een PAV-bundel voor BUSO-leerlingen in leerfase 1, 2 en 3. De auteurs willen deze jongeren zo veel mogelijk aspecten van een duurzame en respectvolle liefdesrelatie voorhouden. Daarbij noemen zij man en paard, en gaan geen enkel heikel punt uit de weg. Op de linkerpagina van het werkboek kunnen de leerlingen stap na stap en tot in de intiemste details het liefdesverhaal van twee jonge mensen volgen. De rechterpagina's bieden duiding bij en verwerking van de linkerpagina's. De lerarenhandleiding biedt ideeën om de verschillende onderwerpen aan te kaarten, en bevat een luister-cd waarop het verhaal wordt voorgelezen.

Out! Alles over homoseksualiteit / van der Doef, Sanderijn; Maliepaard, Bas; De Goede, Floor. - Tiel: Lannoo, 2007. - 207 p.. - ISBN: 978-90-8568-173-1: 17,95 EUR
Doelgroep: 11-18 jaar
URL: <http://www.outhetboek.nl>
Vindplaats Antwerpen: or 3.3.7 out!

In Out! vertellen een psychologe/seksuologe en een journalist hoe het is wanneer je homoseksueel bent of bi. Ze schrijven over de leuke dingen: verliefd zijn, zoenen, daten, relaties en seks. Maar ook over alles wat je onzeker kan maken: hoe weet je eigenlijk of je homoseksueel bent? Hoe vertel je het aan de buitenwereld? Hoe kom je in contact met andere homojongeren? En hoe zit dat met die aparte homowereld? Homojongeren (en twijfelaars) vinden in

dit informatieve boek een antwoord op al hun vragen.

Coachkaarten : ontwikkel je talent! / Blaauw, Espérance. - Amstelveen: Espérance Blaauw, 2010. - handleiding 12 p., 72 kaarten. - ISBN: 978-9490194017: 35,00 EUR

Doelgroep: 11-18 jaar, volwassenen
Vindplaats Antwerpen: or 3.3.8 coac

Coachkaarten zijn ontwikkeld om te coachen op competenties en talent. De set kaarten bevat verschillende soorten vragen: positieve, negatieve, reflectievragen en vragen gericht op de toekomst. Het doel ervan is talenten in beeld te brengen. Door gebruik te maken van foto's ontstaat er automatisch beeldassociatie en worden onbewust eigen herinneringen en ideeën gekoppeld aan de vragen over talenten, ambities en visie. Vanuit de eigen talenten kan er dan worden gewerkt aan een leer- of ontwikkelwens. Coachkaarten kunnen ingezet worden in beoordelingsgesprekken of ontwikkelgesprekken, bij trainingen, workshops of brainstormsessies. Omdat de vragen eenvoudig zijn geformuleerd - de antwoorden bepalen het gespreksniveau - zijn Coachkaarten geschikt voor alle leeftijden en alle niveaus.

Leren door dieren in de praktijk : 186 suggesties voor coaching, educatie, inspiratie / van Soest, Hens; Waaijers, Agnes. - Amsterdam: Fotomissie, 2010. - 68 p. - ISBN: 978-90-808981-5-8: 59,00 EUR (inclusief kaartenset)

Doelgroep: 5-18 jaar, volwassenen
Vindplaats Antwerpen: or 3.3.8 lere

De ideeën in dit boek nodigen je op verrassende wijze uit nader kennis te maken met de kwaliteiten van 62 dieren en daarvan te leren. Je kunt de suggesties gebruiken als trainer, coach of docent maar ook privé. Voor elk dier zijn er 3 tips om de kwaliteit van dat dier te verdiepen: voor een groep (team, klas, projectgroep) waarbij in veel gevallen de interactie centraal staat, voor het individu waarbij verdieping en persoonlijke reflectie centraal staat en voor het lichaam waarbij de oefeningen mensen uitnodigen om zich in te leven in hoe een dier zijn lichaam gebruikt, vb. door te letten op zintuigen, lichaamstaal, manier van voortbewegen,... Bij het boek hoort de kaartenset Leren door dieren, ontdek je kracht die ook op zichzelf staand, zonder het boek kan gebruikt worden.

Leren door dieren, ontdek je kracht: voor training, coaching, educatie, inspiratie / van Soest, Hens; Waaijers, Agnes. - Amsterdam: Fotomissie, 2010. - 62 dierenkaarten, 2 instructiekaarten, handleiding 8 p. - ISBN: 978-90-808981-4-1: 59,00 EUR (inclusief praktijkboek)

Doelgroep: 5-18 jaar, volwassenen
Vindplaats Antwerpen: or 3.3.8 lere

De set fotokaarten Leren door dieren, ontdek je kracht kan op veel manieren worden

gebruikt, door jong en oud, door groepen en individuen. De spelvormen nodigen uit om te leren van wat dieren ons aan kracht en kwaliteit te bieden hebben. De kaartenset bevat 10 basis spelvormen waarin alle 62 dieren aan bod komen. De kaartenset is losstaand te gebruiken. Aanvullend is er het boek Leren door dieren in praktijk waarin nader wordt ingegaan op de kwaliteiten van elk dier en er 186 spelvormen worden beschreven.

Leven met een pestverleden / Deboutte, Gie; Schuerman, Els; Neuts, Monique. - Leuven: CEGO, 2010. - 127 p. - ISBN: 978-90-78765-93-6: 22,00 EUR
Doelgroep: 15-18 jaar, volwassenen
Vindplaats Antwerpen: or 3.3.8 leve

Pestgedrag blijft een van de meest onderschatte maatschappelijke problemen. De origine ervan situeert zich nog steeds in de kindertijd en in de schoolloopbaan. Elk kind heeft ermee te maken, of als slachtoffer, of als dader, of als getuige. Leven met een pestverleden bevat een serie indringende interviews met volwassenen, zowel slachtoffers wier leven is getekend door het pestgedrag als slachtoffers die er zich gelukkig hebben kunnen overheen zetten. Het interview met een dader doorbreekt het ongenueanceerd denken rond pesters.

Mediationspel: Hoe werkt mediation? Ben ik een goede mediator? Is er altijd een oplossing? / Brandenburg, Gert-Jan; Ubels, Koen. - [S.l.]: APS, 2010. - Spelbord; 6 pionnen; 1 dobbelsteen; handleiding; 100 spelkaarten: 42,02 EUR
Doelgroep: 11-14 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.3.8 media

Mediation of leerlingbemiddeling kan ingezet worden bij conflicten en pesten. Doel van dit spel is mediationvaardigheden op een speelse manier te leren of te onderhouden. Het is een spel met open vragen, rollenspelopdrachten en casussen met opdrachten m.b.t. mediation. Het spel kan gewonnen worden door één speler, maar het is vooral de bedoeling dat alle spelers hierbij winnen, door het gesprek dat vanzelf over de situaties zal ontstaan. Het Mediationspel is bedoeld voor leerlingmediators in de 3e graad basisschool en de 1e graad secundair onderwijs. Het kan met 3 tot 6 leerlingmediators of groepsgewijs worden gespeeld, bv. als je op school met mediation werkt of bezig bent met het invoeren van mediation.

Mindful omgaan met plagen en pesten: herstel van verbondenheid / Persoons, Berti; Benoît, Veronique. - Leuven: Acco, 2010. - 268 p.. - ISBN: 978-90-334-8085-0: 22,00 EUR
Doelgroep: 9-14 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.3.8 mind

Mindful omgaan met plagen en pesten combineert een middeleeuws verhaal met meditatieve werkvormen op maat van kinderen. Via de talrijke verhalen die

samen een geheel vormen, worden sluimerende plaag- en pestprocessen zichtbaar. Deze verhalen worden dan besproken met behulp van meditatie, opdrachten en werkblaadjes. De kinderen krijgen zo inzicht in het pestproces en er worden hen handvatten - empathisch inlevingsvermogen, acceptatie, grenzen stellen, grenzen bij een ander herkennen, leren stoppen - aangereikt om op een meer mindvolle manier met zichzelf en met een ander om te gaan. Zo wordt de verbondenheid tussen kinderen aangewakkerd of hersteld. Voor 10- tot 14-jarigen, opvoeders, leraren, hulpverleners en ouders.

Theater als middel: rollenspel / Koenegras, René. - Rotterdam: Theater als middel, 2011. - set van 12 dobbelstenen in koffertje: 35,00 EUR
Doelgroep: 11-18 jaar
Vindplaats Antwerpen: or 3.3.8 thea

Deze set dobbelstenen kan gebruikt worden als hulpmiddel voor een rollenspel. Bij het rollenspel gaat het om een aantal basis elementen, zoals wie, wat, waar, waarmee, wanneer en waartoe. Voor elk van deze begrippen zitten er twee dobbelstenen in het spel. Hierdoor zijn er 12 verschillende woorden per begrip beschikbaar. Door van elke kleur één dobbelsteen te nemen en die te gooien, kunnen er veel verschillende combinaties gevormd worden. Ook kan er gewerkt worden met maar 5 of nog minder stenen. In het boek Theater als middel zijn voorbeelden te vinden van het werken met deze mogelijkheden.

1.3. Opvoeding en ouderbetrokkenheid

Groeien in taal: zakwoordenboekje NL/FR voor kinderdagverblijven en consultatiebureaus / Huis van het Nederlands Brussel vzw. - Brussel: Huis van het Nederlands, 2010. - 69 p.
Vindplaats Antwerpen: pa 8.1.1 groe ; lg 1 groe

Groeien in taal helpt anderstalige ouders om Nederlands te spreken met de medewerkers van het consultatiebureau of het kinderdagverblijf. Het bestaat uit drie grote delen: sleutelzinnen in het consultatiebureau, sleutelzinnen in het kinderdagverblijf, basiswoordenschat over het jonge kind.

Opvoeders in actie: gezin zijn / Stichting De Meeuw. - Rotterdam: Stichting De Meeuw, 2010. - veelv. gepag.
URL: <http://www.stichtingdemeeuw.nl/web/show/projecten/opvoeders-in-actie>
Vindplaats Antwerpen: pa 8.1.1 opvo

In 2010 bracht Stichting De Meeuw drie informatiepakketten uit rond thema's die te maken hebben met de dagelijkse opvoeding van kinderen in de leeftijd van 0 tot 18 jaar. Het thema in deze map is Gezin zijn.

De map bevat achtergrondinformatie over het onderwerp, praktische werkvormen die gebruikt kunnen worden in bijeenkomsten met ouders, een flyer met een tekst over het thema en tips voor ouders.

Een verpletterend gevoel van verantwoordelijkheid : waarom ouders zich altijd schuldig voelen / Schaubroeck, Kaat. - Breda: De Geus, 2010. - 288 p. - ISBN: 978-90-445-1328-8: 18,90 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 8.1.1 verp

Doe ik het goed? Die vraag hebben ouders zich altijd gesteld, maar de laatste jaren loopt het schuldgevoel als een rode draad door alle gesprekken. Ouders voelen zich verantwoordelijk voor alles wat hun kinderen overkomt, zelfs als ze daar geen invloed op kunnen hebben. Waarom is dat zo? Journaliste Kaat Schaubroeck verdiepte zich in de historische achtergronden, en schetst een kritisch portret van een maatschappij die de druk stelselmatig opvoert.

Wat is wijsheid : seksuele opvoeding van jonge kinderen / Zwiép, Channah S. - Amsterdam: SWP, 2010. - 103 p. - ISBN: 978-90-8850-151-7: 12,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 8.1.1 wati

Wat is wijsheid? biedt een kader voor de seksuele ontwikkeling van kinderen en praktische handvatten om die als ouder positief te ondersteunen. Het boek bevat voorbeelden van seksueel getint gedrag van kinderen en reacties van ouders hierop. Het is geschikt voor (aanstaande) ouders en andere opvoeders van jonge kinderen (0-13 jaar).

Kinderen, aan tafel: laagdrempelig werken op school: ouderbijeenkomsten rond (op)voeding / Lootens, Inge. - Sint-Amandsberg: Vrij CLB regio Gent, 2010. - 129 p. (handleiding) + [12] p. (bijlagen) + [87] p. (downloads), bevat: handleiding, groenten- en fruitwijzer, ontbijtfolder, 10 A4-pretent, gedownloadte aanvullingen: in een valiesje: 20,00 EUR
URL: <http://www.vclbgent.be/kat/>
Vindplaats Antwerpen: pa 8.1.2 kind

Dit draaiboek ontstond uit de samenwerking tussen het vrij CLB regio Gent en de wijksschool Egudo Sint-Bernadette. In de schooljaren 2005-2010 organiseerden zij samen ouderbijeenkomsten en zochten daarbij naar een methodiek om zo laagdrempelig mogelijk te werken. Met het project 'Kinderen, aan tafel' werden ouderbetrokkenheid en gezonde leefgewoonten samengebracht. Om de verworven ervaring verder te kunnen delen met andere scholen, werd een draaiboek uitgewerkt. Het eerste deel wil scholen en CLB-medewerkers een visie aanreiken over wat laagdrempelig werken precies veronderstelt, over ouderbetrokkenheid, over kansarmoede, over signalen van sociaaleconomische kwetsbaarheid leren zien, over gezondheid en voeding en wat

een school hieraan kan bijdragen. Het tweede deel focust op het gezondheidsproject 'Kinderen aan tafel': wat werd er precies gedaan, welk materiaal werd er gebruikt, het hele proces. Dit deel wordt ingeleid met een verantwoording waarom een school best een gezondheidsbeleid opzet, en waarmee je rekening houdt bij een samenwerking tussen CLB, school en externe organisaties. Het kan ook scholen en CLB-medewerkers inspireren die laagdrempelig naar ouders toe willen werken, zonder daarom het thema 'voeding' als uitgangspunt te nemen. Bij het draaiboek horen een aantal digitale bijlagen die op de website kunnen gedownload worden.

Weerbaarheid : een themapakket opvoedingsondersteuning voor bijeenkomsten met ouders van kinderen van 4-12 jaar over weerbaarheid / Sagasser, José. - Velp: TOP-punt, 2008: 130 euro
Vindplaats Antwerpen: pa 8.1.2 weer

Een themapakket om met ouders (van 4-12 jarigen) het thema weerbaarheid en de invloed van ouders daarop te behandelen. Het pakket omvat een film die toont wat onder weerbaarheid wordt verstaan en duidelijk maakt hoe verschillend kinderen op dit gebied zijn. De film kan als inleiding worden getoond in de plaats van de langere inleiding via een powerpointpresentatie op de cd-rom. Om ouders te informeren treft u ook achtergrondinformatie en een literatuurlijst. Daarnaast zijn er voor het uitwisselen van ervaringen 2 werkvormen opgenomen. Bij de werkvormen is er onderscheid gemaakt tussen de jongste leeftijdsgroep (4-8 jaar) en de oudste (8-12 jaar). De werkvormkaartjes werden ook vertaald in het Arabisch en het Turks.

**Als doen leren het niet meer doet... / Maes, Paul; Jaspert, Hilde. - Brugge: Die Keure, 2010. - 179 p.. - ISBN: 978-90-486-0022-9: 18,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 8.2.1 alsd**

Als doen leren het niet meer doet... is een praktische gids voor ouders van schoolgaande jeugd die een actieve rol willen spelen in het begeleiden van hun kinderen. Zonder zich te verliezen in wat het werk zou moeten zijn, immers: "gras groeit niet door eraan te trekken". De rol van ouders is wel enorm belangrijk. Ze kunnen hun kinderen helpen om met meer motivatie aan de slag te gaan en hen begeleiden tot jongeren die zelf richting geven aan hun schoolse (en andere) prestaties. De auteurs vertaalden hun lange ervaring met studiebegeleiding in korte, heldere, vlot leesbare artikelen die los van elkaar gelezen kunnen worden.

Ik heb mijn kind vleugels gegeven, de school moet het leren vliegen: kansarmoede in het onderwijs / Rossaert, Isabelle. - Limburg: Rimo, 2010. - 39 p.

URL: http://www.samenlevingsopbouw.be/site/images/PDF/brochure_kansarmoede_onderwijs.pdf

Vindplaats Antwerpen: pa 8.2.1 ikhe

Deze brochure werd samengesteld door de werkgroep OBOS. OBOS staat voor Ondernemende Bewuste Ouder(s) Sint-Truiden. Deze werkgroep wil zich inzetten voor jonge gezinnen die het niet makkelijk hebben en die dromen van een betere toekomst voor hun kinderen. De leden van de werkgroep zijn allemaal ervaringsdeskundigen op het gebied van kansarmoede. Onderwijs is een belangrijke schakel in het verhogen van kansen, maar om verschillende redenen staat onderwijs nog ver weg van kansarme ouders. Tijdens bijeenkomsten van de werkgroep onder begeleiding van opbouwwerkers en een aantal dialoogmomenten met het onderwijs verkreeg men inzicht in de oorzaken van de kloof en werden er constructieve aanbevelingen geformuleerd. In deze brochure worden tien thema's behandeld. Per thema is er een woordje uitleg, enkele citaten en een aantal praktische tips. Telkens worden ook tips voor ouders gegeven, want bruggen slaan doe je van twee kanten.

Thuis in Nederlands : de televisieserie / [s.n.]. - [S.l.]: ITpreneurs Nederland, 2008. - 2 dvd's. - ISBN: 9789078880059: 39,00 EUR

URL: <http://thuisinnederlands.nl>

Vindplaats Antwerpen: pa 8.2.1 thui

Thuis in Nederlands (TiN) is een innovatieve, multimediale methode voor inburgeraars. Het doel van de methode is om hen effectief voor te bereiden op het inburgeringsexamen en toe te leiden naar duurzame participatie. In deze televisieserie op (dubbel)DVD draait het om alledaagse situaties waar de inburgeraar mee te maken kan krijgen. De verhaallijnen zijn opgebouwd rond een tiental personages. Elke aflevering vertelt een afgerond verhaal. Op de eerste dvd gaat het over Onderwijs, Gezondheid en Opvoeding (OGO) en Werk zoeken. In deel 2 komen Burgerschap en Kennis van de Nederlandse Samenleving (KNS) aan bod. Aziz heeft na jarenlang voor een baas gewerkt te hebben, zijn droom verwezenlijkt: een eigen snackbar. Zijn vrouw Myriam heeft een drukke baan in de thuiszorg. Naast Aziz en Myriam staat ook Aisha met haar 2 kinderen centraal. Een dochter van 11, die op het punt staat te kiezen voor een middelbare school en een oudere dochter die getrouwd is en haar eerste kind gekregen heeft.

1.4. Ander didactisch materiaal

1.4.1. Basis- en secundair onderwijs

Help, ik word slim : begrijp het brein en leer beter / Dirksen, Gerjanne. - [S.l.]: Meppel, 2009. - 32 p.. - ISBN: 978-90-77866-18-4: 17,52 EUR

Doelgroep: 11-14 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 5.1.2 help

Een klein boekje voor kinderen van 11 tot 14 jaar. Zij krijgen meer leermotivatie door een tikkeltje meer te weten over het brein bij leren. Ook met Breintips voor slim leren.

Beroepenfilmpjes. Leuk werk, ben blij met mijn keuze / ECABO. - [S.l.]: -, [s.a.]. - 1 dvd, ca. 120 min.

Doelgroep: 13-18 jaar, volwassenen

Vindplaats Antwerpen: or 5.2.1 bero ; pa 8.7 bero

De korte films op deze dvd geven een beeld van ruim 40 beroepen in verschillende sectoren in Nederland. Jonge mensen delen hun ervaringen over hun beroep. In België worden de beroepen vaak anders genoemd en zijn de voorbereidende beroepsopleidingen verschillend. Met bijkomende uitleg van de leerkracht kan de dvd echter ook in Vlaanderen worden gebruikt bij beroepenoriëntatie van jongeren en jongvolwassenen.

WINst for life: plan je toekomst / Babazia, Nadia; Spaas, Nele. - Brussel: Ella: kenniscentrum gender en etniciteit, 2010. - werkmap 23 p., dvd, 6 losbladige fiches, brochure 39 p.: 15,00 EUR

Doelgroep: 13-18 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 5.2.1 wins

WINst FOR LIFE plan je toekomst is een werkinstrument rond studiekeuze voor allochtone jongeren in het secundair onderwijs. Met dit project wil Ella, het expertisecentrum rond gender en etniciteit (voorheen SAMV), breken met het lage zelfbeeld en de negatieve spiraal waarin vele allochtone jongens en meisjes in het secundair onderwijs verkeren. Het eerste deel van de werkmap staat stil bij enkele cijfers uit recent wetenschappelijk onderzoek en biedt een stand van zaken van de onderwijsparticipatie van allochtone jongeren. Het tweede deel gaat in op de rol die de verschillende actoren (kunnen) spelen in het studiekeuzeproces van allochtone jongeren. Het derde deel verheldert de doelstellingen van de werkmap, stelt de dvd en methodiekenfiches voor en geeft een woordje uitleg bij de brochure. Tot slot wordt aangegeven hoe de werkmap kan worden ingeschakeld in de eindtermen. De DVD laat een aantal allochtone 'rolmodellen' aan het woord over hun studie- en werkparcours. De bedoeling hiervan is om jongeren in de eerste en tweede graad van het BSO en TSO op een positieve manier

te informeren en sensibiliseren rond toekomstmogelijkheden op vlak van studies en werk. Op de didactische fiches staan concrete werkvormen om met allochtone of gemengde groepen te werken rond studiekeuze. De oefeningen richten zich voornamelijk tot jongeren uit de eerste en tweede graad van BSO en TSO maar zijn mits een aantal aanpassingen ook bruikbaar in de derde graad en in het ASO.

Ik leer beter leren : verbetering van studievaardigheden : handleiding / Brugman, Inke; Bazen, Lenneke. - Antwerpen: Garant, 2010. - 72 p. - ISBN: 978-90-441-2301-2: 15 EUR

Doelgroep: 13-16 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 5.2.2 ikle

Dit boek is geschreven vanuit de vaststelling dat veel leerlingen in het secundair onderwijs onvoldoende studievaardigheden bezitten. De hier ontwikkelde methodieken zijn tegelijk toegespitst op leerlingen met leermoeilijkheden of met een ontwikkelingsstoornis zoals autisme. De methodieken kunnen worden toegepast in verschillende situaties en zowel klassikaal als individueel gehanteerd worden. In het bijbehorende werkboek staat oefenmateriaal voor de leerlingen.

In the pocket : lessuggesties over verantwoord geld beheren en consumeren / Vlaams Centrum Schuldbemiddeling. - Brussel: Koning Boudewijnstichting, 2010. - 125 p.

Doelgroep: 13-18 jaar

Vindplaats Antwerpen: or 5.2.3 inth

Het thema financiële educatie is permanent in beweging en het wordt steeds belangrijker. Tal van studies wijzen op een tekort van financiële informatie en kennis. Financiële educatie vormt een van de grootste uitdagingen voor de meeste zogenaamd ontwikkelde landen. Het thema krijgt in deze landen steeds meer aandacht waarbij de klemtoon ligt op de financiële vorming van jongeren op school. Dit dossier wil leerkrachten stimuleren om zelf meer na te denken over vaak delicate thema's als consumptie of krediet. De informatie en lessuggesties kunnen hen helpen bij het effectief voorbereiden van enkele lessen rond deze thema's. Het is geen kant-en-klaar lesprogramma, maar een leidraad die door de lesgever op didactische wijze moet worden verwerkt, naargelang het vak en de doelgroep. Het dossier richt zich tot leerkrachten uit het ASO, TSO, KSO en BSO en is bedoeld voor leerlingen van 14 tot 18 jaar. Financiële educatie heeft raakvlakken met heel wat domeinen: economie, burgerschap, duurzame consumptie, voeding, reclame, marketing, budgetbeheer, enz. Ze kan leerlingen stimuleren om een kritische geest te ontwikkelen en een verantwoordelijke houding aan te nemen in de consumptie maatschappij.

De Belgotron : het spel over België - of toch niet / [s.n.]. - Brussel: Ars Ludi, 2010. - 2 spelborden, 156 quizkaarten met 312 vragen en foto's over België, 60 stemkaarten, 30 speciale kaarten, 3 dobbelstenen (2 gele en 1 rode), 20 partijpionnen, 1 tijdspion, 4 scorepions, 36 wetjetons, 2 neutrale blokjes en een boekje met spelregels. - ISBN: 7640139530103: 53,51 EUR
Doelgroep: 17-18 jaar, volwassenen
Vindplaats Antwerpen: or 5.2.4 belg

Belgotron bevat 2 spellen die je elk apart kan spelen. De quiz: je koerst van de kust naar de Ardennen. Onderweg krijg je vragen over België. Het politieke spel: je koerst door de Belgische politiek, van je gemeente tot de regionale en federale regeringen. Maak keuzes, zet je mannetjes uit en raak verkozen.

1.4.2. Volwassenenonderwijs

Vorbereitung op Werk : oefenboek praktijkexamen inburgering / Verboog, Margreet; Adèr, Lieske. - [S.l.]: Coutinho, 2010. - 168 p. - ISBN: 978-90-469-0224-0: 21,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 8.5 voor

In Vorbereitung op Werk wordt de cursist met niveau A1 of hoger voorbereid op het uitvoeren van Cruciale Praktijksituaties (CPs). De nadruk ligt op de belangrijke aspecten van gesprekken voeren, zoals verstaanbaarheid, duidelijkheid en beleefdheid. Daarnaast is er aandacht voor schriftelijke situaties, bijvoorbeeld voor het invullen van formulieren en het begrijpen van brochures en folders.

Nederlands onder Anderen : de televisieserie / [s.n.]. - [S.l.]: ITpreneurs Nederland, 2010. - 2 dvd's. - ISBN: 9789078880080: 24,00 EUR
URL: <http://www.nederlandsonderanderen.nl>
Vindplaats Antwerpen: pa 8.5 nede

Nederlands Onder Anderen (NOA) is een educatief programma voor inburgeraars. Het bereidt deze inburgeraars voor op het Inburgeringsexamen door alle lesstof aan te bieden rond de vereiste Cruciale Praktijksituaties. De context van iedere CP wordt geïntroduceerd in een aflevering van de televisieserie. De deelnemers kunnen zich gemakkelijk herkennen in de hoofdpersonages en hun belevenissen. Op disk 1 gaat het over Maatschappelijke Participatie en Vrijwilligerswerk zoeken, disk 2 behandelt Burgerschap en Kennis van de Nederlandse Samenleving.

Ondernemend Nederlands : de televisieserie / [s.n.]. - [S.l.]: ITpreneurs Nederland, 2010. - 2 dvd's. - ISBN: 978-90-78880-07-3: 24,00 EUR
URL: <http://www.inburgering.itpreneurs.nl>
Vindplaats Antwerpen: pa 8.7 onde

30 CP's (Ondernemerschap, Werk zoeken, Burgerschap, KNS) komen aan bod op deze (dubbel) DVD. De deelnemers kunnen zich herkennen in de hoofdpersonages en hun belevenissen. De hoofdpersonages krijgen in elke aflevering te maken met Cruciale Handelingsituaties (CHs) uit de CP's, waardoor de leerstof herkenbaar wordt.

Listen & Learn Diversity Flash Cards / [s.n.]. - Amsterdam: Seba Cultuurmanagement, [s.a.]. - 30 kaarten + 1 kaart met toelichting: 23,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 8.10 list

Elke Flash Card bevat 1 vraag die een ingang biedt om zaken betreffende diversiteit, cultuur en identiteit op een niet-bedreigende manier te bespreken. Enkele voorbeelden: Waar komt je achternaam vandaan? Op welke manier leer jij het best? Welk talent breng jij in voor het werken in een divers team? Deze kaarten kunnen op vele manieren gebruikt worden bij workshops of trainingen en voor een kort of een langer reflectiemoment bijvoorbeeld tijdens het werkoverleg. Door de vragen op de kaarten leren de deelnemers meer over elkaar en hun attitude tegenover diversiteit op persoonlijk niveau en op het werk.

Makeda: spelen met diversiteitscompetentie / [s.n.]. - Amsterdam: Seba Cultuurmanagement, 2009. - minibookje, 30 kaarten: 27,97 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 8.10 make

Wat is interculturele of diversiteitscompetentie? Makeda is een kaartspel dat zicht geeft op de verschillende aspecten van motivatie, kennis en vaardigheden die nodig zijn om intercultureel competent te zijn. Het spel stimuleert de deelnemers om voor zichzelf - met elkaar - te onderzoeken hoe competent ze al zijn en hoe ze hun interculturele competentie verder kunnen ontwikkelen. Makeda kan apart worden gespeeld of bv. bij interview, workshop of training. Het spel neemt ongeveer 1 uur in beslag; met de vervolgoedracht erbij wordt de speluur ca. 2 uur.

Op het eerste gezicht: spelen met beelden / [s.n.]. - Amsterdam: Seba Cultuurmanagement, 2010. - doosje met 5 x 7 foto's; cd-rom: 29,75 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 8.10 ophe

Zeven portretfoto's van diverse mensen dagen de spelers uit voorspellingen te doen over zaken als afkomst, beroep en privé situatie. Een spel dat zich uitstekend leent voor diversiteitsworkshops en trainingen over communicatie of selectiegesprekken. Ook in te zetten als instrument voor

gesprek en interview in de organisatie. Het vergroot de kennis en vaardigheden over hoe beeldvorming werkt en hoe daarmee om te gaan in de praktijk.

Ost trifft West / Liu, Yang. - Mainz: Verlag Hermann Schmidt, 2010. - veelv. gepag.. - ISBN: 978-3-87439-733-9: 17,13 EUR
Vindplaats Antwerpen: pa 8.10 ostt

Dit mooi vormgegeven drietalige boekje geeft de verschillen tussen de Oosterse en Westerse culturele denkkaders grafisch weer. De kleuren rood en blauw en de pictogrammen symboliseren de verschillen in communicatiestijlen en culturele waarden in China en Duitsland. Ze zijn gebaseerd op de ervaringen van de Chinees-Duitse auteur.

1.5. Mondiale vorming

Parels en Juwelen: verhalen uit alle windstreken / VluchtelingenWerk Midden-Nederland. - Utrecht: VluchtelingenWerk Nederland, 2010. - 57 p.
Doelgroep: 9-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: A 02.01.160

Dit boek is het resultaat van een cultureel ontmoetingsproject voor vluchtelingen- en migrantenvrouwen. De vrouwen kwamen verschillende keren samen om elkaar hun eigen sprookjes te vertellen. Deze ontmoetingen gaven de vrouwen de kans om nieuwe sociale contacten op te doen, (beter) Nederlands te spreken en samen te zijn met andere vrouwen met een migranten- of vluchtelingenachtergrond. Een selectie van de sprookjes is gebundeld in dit boek.

Overgangsrituelen / Van Kerckhove, Christian; Vens, Eva. - Antwerpen: Standaard, 2010. - 429 p.. - ISBN: 978-90-341-9398-8: 59,00 EUR
Doelgroep: 17-18 jaar, volwassenen
URL: <http://soag.hogent.be/onderzoek/overgangsrituelen/>
Vindplaats Antwerpen: A 02.01.161

De verschillende godsdiensten, levensbeschouwingen en culturen die in dit boek besproken worden hebben gemeen dat ze de belangrijke levensmomenten in het leven ritualiseren: geboorte, volwassen worden, huwelijk en dood. Deze geritualiseerde overgangsmomenten worden beschreven voor het Hindoeïsme, Boeddhisme, Jodendom, Katholicisme, Orthodox Christendom, Islam, Vrijzinnig Humanisme, Aborigines (Australië), Betamaribe (West-Afrika), Inuit (Oost-Groenland), Kuna Indianen (Midden Amerika). In het boek wordt er gebruik gemaakt van oorspronkelijke documenten en van gesprekken met insiders. In een afrondend deel kijkt men naar de overeenkomsten tussen de beschreven godsdiensten, levensbeschouwingen en culturen. Het boek bevat meer dan 350 kleurenfoto's en tekeningen. Deze uitgave kadert binnen

het project 'Overgangsrituelen: een brug tussen het andere en het gelijke' van de Hogeschool Gent. Op de bijhorende website staan aanvullende videogetuigenissen en fotomateriaal.

Zenuwen voor de toets / Schouten, Liesbeth. - Amsterdam: NCDO, 2011. - 24 p. geïll. + werkblad 4 p. - (Samsam)
Doelgroep: 9-14 jaar
URL: <http://samsam.net>
Vindplaats Antwerpen: A 03.03.079

'Samsam' is een Nederlands wereldtijdschrift voor kinderen. Elk nummer bevat een aantal vaste rubrieken en is vergezeld van een docentenhandleiding met diverse suggesties en opdrachten. Eindtoetsen maken sommige kinderen zenuwachtig, anderen blijven er rustig bij. In veel landen maken kinderen bij het verlaten van de basisschool een eindtoets. De uitslag bepaalt naar welke middelbare school je wel of niet mag. In Kenia zijn de 10 beste leerlingen zelfs landelijk nieuws.

Music for life 2010 : laat een weeskind niet alleen / Green. - Antwerpen: Stad Antwerpen, 2010. - veelv. pag. geïll.
Doelgroep: 9-14 jaar
Vindplaats Antwerpen: A 03.06.032

Aan de hand van 10 opdrachtenfiches worden de leerlingen wegwijz gemaakt in het lot van kinderen die hun ouders aan aids verloren hebben. Doorheen deze opdrachten zoeken ze informatie op, vormen ze hun eigen mening, zoeken ze oplossingen, worden ze uitgenodigd tot discussie en reflectie en wordt hun kritische ingesteldheid aangescherpt. Er is tevens een verwijzing naar de eindtermen. De opdrachten in dit pakket zijn gekoppeld aan getuigenissen, foto's, cartoons en Afrikaanse spelen.

Zoete groeten : een spel over honinghandel / Miel Maya Honing. - Leuven: Miel Maya Honing, 2010. - speluitleg, 25 geplastificeerde identiteitsfiches, 3 te kopiëren fiches, geldbriefjes van 1, 5, 20 en 50, 12 portretten, cd-rom 'Over bijen en mensen', cd-rom 'Honing, een (h)eerlijk zoetje', fluitje, cd-rom met lessenmap, doos met pareltjes + schaar + draad, potloodslijper.
Doelgroep: 13-18 jaar
Vindplaats Antwerpen: A 04.119

Dit rollenspel over (eerlijke) handel van honing van boeren uit Chiapas, Mexico, laat de deelnemers kennis maken met de commerciële keten van producent tot consument. Elke deelnemer vervult één van de rollen in deze commerciële keten. Zo ondervindt elk hoe de wereldeconomie in elkaar zit en wat de invloed daarvan is op de verschillende spelers. Het spel duurt ongeveer 90 min. en kan met 12 tot 24 deelnemers gespeeld worden, de spelbegeleider niet inbegrepen. Het vraagt wel een ruim lokaal met 13 tafels en een stoel voor elke deelnemer.

De kleine soldaat / Verrept, Paul. - Berchem: Larrios, 2010. - 21 p. geïll. - ISBN: 978-90-6445-744-9; 5,56 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: A 05.068

Dit klein prentenboekje wil het thema oorlog duidelijk maken aan jonge kinderen.

Straat in straat uit: over mensen&rechten / Baert, Marieke; De Man, Els; De Man, Annelies; Jochems, Peter. - Mechelen: Jeugd en Vrede, 2010. - spelbord, poster, 40 bouwstenen, 4 pionnen, 2 dobbelstenen, 1 bootje, 14 kaarten, handleiding.; 37,50 EUR
Doelgroep: 9-12 jaar
URL: http://jeugdenvrede.be/sites/default/files/downloads/boekje_spelers.pdf
Vindplaats Antwerpen: A 06.01.055

Op verkenningstocht doorheen je stad of dorp, 'straat in straat uit': overall kruisen mensen je pad. Op weg naar school of winkel of gemeentehuis; aan het werk in een fabriek, opgenomen in het ziekenhuis of opgesloten in de gevangenissen; biddend in een gebedshuis, genietend van een straatfestival of gewoon thuis. Al die mensen, net als wijzelf, hebben rechten en plichten. Welke zijn die 'Mensenrechten', waarvoor dienen ze, hoe kunnen wij van onze eigen rechten genieten? Dat leren we in dit spel. Ons dorp is een groot spelbord, we bezoeken met onze pion alle gebouwen en leren daar over onze rechten (en plichten). Eerst maakt een grote muur onze tocht erg moeilijk, maar als we de opdracht bij elk gebouw goed uitvoeren, breken we de muur steen voor steen af. En... met die stenen bouwen we samen een mooi kunstwerk voor de vrede! Het spel kan gespeeld worden met een spelbegeleider en met 2, 3 of 4 groepjes van 1 tot 4 spelers. Het duurt minstens 2 uur. De speldoos bevat een groot spelbord (43 x 43 cm) en alle opdrachtenkaartjes en alle spelbenodigdheden en instructiekaart voor de begeleider. Het boekje voor de leerlingen is te downloaden op de website van Jeugd en Vrede.

De klas buiten : Veldwerk in het basisonderwijs / Stichting Veldwerk Nederland. - Nederland: Veldwerk Nederland, 2009. - 65 p.: 5,95 EUR
Doelgroep: 7-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: A 09.02.021

Dit boekje geeft handreikingen om met de klas de natuur in te gaan en de meerwaarde van de natuur voor uzelf en de klas te ontdekken.

Reiskriebels met grenzen : educatief spel rond duurzaam reizen / Vandamme, Mieke; Decoodt, Nele. - Gent: KrisKras, 2010. - spelbord, 8 pionnen + 1 dobbelsteen, 20 blauwe kanskaarten, 30 groene situatiekaarten, 15 algemene witte reisvragen, 35 specifieke reisvragen voor ASO + TSO + BSO (= 105), 40 fotokaarten, speluitleg, 160 credits: 40,00 EUR
Doelgroep: 15-18 jaar
Vindplaats Antwerpen: A 09.03.082

Het educatief spel voert de leerlingen door Krastanië. De bedoeling is dat ze duurzaam doorheen het land reizen. De uitdaging is met respect voor de mensen en de natuur door Krastanië te reizen. Daarnaast moeten de reizigers ook rekening houden met de economische gevolgen van hun reis. Wie dit allemaal goed doet, verdient duurzaamheidscredits. Wie het meeste duurzaamheidscredits heeft op het einde van het spel, is de winnaar. Het spel is geschikt voor jongeren van de tweede graad aso/tso en de derde graad bso. De doos bevat 3 spelen voor telkens 8 deelnemers. Het spel op zich duurt 50 minuten. Naast het spel zijn er ook lesvoorbereidingen voor drie lessen, een duidelijke handleiding met achtergrondinfo en theorie over duurzaam toerisme, bijhorende werkblaadjes (en oplossingen), een ict-groepsopdracht. Voor het hele lespakket kan je best 3 x 50 minuten uittrekken. Alles is ook digitaal bijgevoegd op een cd-rom. Dit pakket sluit aan bij de nieuwe VOETEN 2010 (context 4), vakgebonden eindtermen aardrijkskunde, PAV, MAVO, toerisme, biologie en natuurwetenschappen en past perfect binnen de EDO-scholen gesteund door het ministerie van onderwijs.

Context Zuidelijk Afrika / Delarivière, Chris. - Brugge: Wegwijzer, 2008. - cd-rom, info- en werkbladen (36 p.), brochure (16 p.)
Doelgroep: 15-18 jaar
URL: <http://www.zuidelijkafrika.org/context-zuidelijk-afrika>
Vindplaats Antwerpen: A 09.03.083

Dit educatief infopakket rond duurzaam toerisme legt de focus op Zuidelijk Afrika. Het pakket wordt gekaderd binnen educatie voor duurzame ontwikkeling (EDO) in het onderwijs. Context Zuidelijk Afrika reikt enkele werkinstrumenten aan om het thema duurzame ontwikkeling en toerisme te integreren in de lespraktijk voor studenten uit de derde graad van het secundair onderwijs (meer bepaald richting toerisme). De cd-rom bevat het volledige lessenspakket: de documentaire "Fair Trade en toerisme in Zuidelijk Afrika" (15); info- en werkbladen rond duurzaam toerisme en toerisme tegen armoede; 2 powerpoint-presentaties rond deze thema's. Het infopakket kan gebruikt worden voor de realisatie van vakgebonden (aardrijkskunde, Engels, toerisme) en vakoverschrijdende eindtermen (natuur- en milieueducatie, educatie duurzame ontwikkeling,) voor de derde graad Technisch Secundair Onderwijs (TSO).

Doe de Gloop! Kleuters in maxi-actie voor onze aarde / Broekaert, Leen. - Gent: Djapo vzw, 2010. - handleiding 62 p., handpop gloop, seizoenskalender, wereldkaart, cd "doe de gloop", stempel van gloop, set van 6 tekeningen, gezelschapsspel, associatielotto, 12 foto's, 3 visnetten: 120,00 EUR

Doelgroep: 3-6 jaar

Vindplaats Antwerpen: A 09.04.145

Vindplaats Turnhout: T 09.01.161

De Doe de Gloopkoffer biedt uiteenlopend educatief materiaal om met de oudste kleuters te werken rond de thema's groenten, fruit, vissen en hout. Gloop is een ondeugend en nieuwsgierig mannetje. Hij wil samen met al zijn vriendjes wereldwijd ontdekken hoe alles in elkaar zit. Waar komen onze groenten en fruit vandaan? Wat doet de papa van Javier in het woud van Ecuador? Hoe gaan de vissers in de Filipijnen te werk? Via foto's en verhalen van Gloop komt de wereld binnen in je klas. Je kleuters ontdekken via hun Zuidere leeftijdsgenootjes dat ze wereldwijd heel wat te delen hebben en dat we samen zorg moeten dragen voor de aarde en haar bewoners.

Flora en Florian en de vijf belevingswerelden van de tuinbouw / Redeker, Pitti. - Leiden: Zorn, 2009. - handleiding: 12 p.; werkboek: 8 p.; affiche, bevat: 10 werkboeken, 1 affiche

Doelgroep: 7-10 jaar

Vindplaats Antwerpen: A 09.04.148

Vindplaats Turnhout: T 09.02.103

Een lespakket over groente, fruit, bomen, planten, kruiden, bloemen en nog veel meer! Leerlingen maken kennis met de wereld van de tuinbouw en komen tot de ontdekking dat er verschillende manieren zijn om producten uit de tuinbouwsector te bekijken. Leerlingen leren de wereld van de Floriade kennen met behulp van Florian en Flora, twee karakters, die aanspreken.

SOS Klimaat: Voor ons is het de hoogste tijd! / WWF. - Brussel: WWF Belgium, 2010. - lesbrief 32 p en dvd

Doelgroep: 11-14 jaar

URL: <http://www.wwf.be/nl/scholen/educatief-aanbod/dvd-sos-klimaat-is-de-hoogste-tijd/621>

Vindplaats Antwerpen: A 09.04.153

Het klimaat verandert, daar is iedereen ondertussen van overtuigd! Wat minder gekend is, zijn de gevolgen die de klimaatverandering nu al met zich meebrengt. De klimaatverandering wijzigt de levensomstandigheden op onze planeet, hier en elders. Dieren en mensen getuigen. Voor hen is het de hoogste tijd. Leerkrachten kunnen met de dvd SOS Klimaat, met aantrekkelijk en laagdrempelig beeldmateriaal, overgaan tot actie met hun leerlingen. De dvd bevat 5 clips die tonen wat de impact van de klimaatverandering is op de polen, in België, op de oceanen, op de plantenwereld en op de droogte en overstromingen;4

interviews met klimaatgetuigen; 35 clips van dieren die hun verhaal vertellen. En extra de clip "The Big Ask"

De moestuin / Guidoux, Valérie; Clavelet, Magali; Eydoux, Anne. - Leidschendam: Biblion, 2006. - veelv. pag. geïll.. - (Kididoc). - ISBN: 978-90-76830-72-8: 14.50 EUR

Doelgroep: 3-6 jaar

Vindplaats Antwerpen: A 09.04.155

Vindplaats Turnhout: T 09.02.104

Hoe groeien courgettes? Van welke groente worden frietjes gemaakt? Waarvoor gebruik je een schoffel? Heb je al eens zelf zaadjes geplant? Trek je laarzen aan en ga aan de slag in de moestuin. Draaiende schijfjes, uitklapbare luijkes en verrassende tekeningen prikkelen de nieuwsgierigheid van jonge kinderen.

ICO Pronto : thema dieren : kleuters / Foyer. - Brussel: Foyer, 2010. - [63] p.

Doelgroep: 3-6 jaar

URL: <http://www.foyer.be>

Vindplaats Antwerpen: A 09.04.151

Het integratiecentrum Foyer publiceert eens per maand een volledig uitgewerkte interculturele les. De lessen hebben steeds een andere doelgroep voor ogen: kleuters of één van de graden van het lager onderwijs. Tijdens het schooljaar 2010-2011 worden er twee thema's behandeld: dieren en tijd. Deze ICO-les over dieren voor kleuters begint met het Peruaanse verhaal 'de veelkleurige lama'. Een verhaal dat veel gelijkennissen vertoont met een verhaal dat we goed kennen. De kleuters leren er meer over de lama en over hoe de zebra aan zijn strepen komt. Ondertussen voelen ze, bekijken ze en bewegen ze zoals vreemde en beminde dieren. De werkvormen in deze lesfiche zijn afgestemd op de doelgroep kleuters, maar de materialen en ideeën kunnen voor elke leeftijd gebruikt worden. Alle uitgeschreven lessen met bijhorende prenten, foto's, infobladen en werkbladen zijn, mits aanvraag van een paswoord per mail, te vinden op de website van Foyer.

ICO Pronto: thema dieren: eerste en tweede leerjaar / Foyer. - Brussel: Foyer, 2010. - [30] p.

Doelgroep: 5-8 jaar

URL: <http://www.foyer.be>

Vindplaats Antwerpen: A 09.04.156

Tijdens deze ICO-lessen over dieren voor het eerste en tweede leerjaar worden geiten, runderen en insecten door een interculturele bril bekeken. Hoe leeft een geit in India? Wat doet een waterbuffel in Nepal? Kan een insect echt een olifant doden? Dit en nog veel meer kom je te weten in deze lessenreeks. Niet enkel verrassend voor de kinderen maar ook leuk voor leerkrachten. De werkvormen in deze lesfiche zijn afgestemd op de doelgroep 6-9 jaar, maar de materialen en ideeën kunnen voor elke leeftijd gebruikt worden. Alle uitgeschreven lessen met bijhorende

prenten, foto's, infobladen en werkbladen zijn, mits aanvraag van een paswoord per mail, te vinden op de website van Foyer.

ICO Pronto: thema dieren: derde en vierde leerjaar / Foyer. - Brussel: Foyer, 2010. - [35] p.

Doelgroep: 7-10 jaar

URL: <http://www.foyer.be>

Vindplaats Antwerpen: A 09.04.157

In deze ICO-les over dieren voor het derde en vierde leerjaar leren leerlingen verwoorden wat de kenmerken en functies van huisdieren zijn over de grenzen van tijd en ruimte heen. Hadden mijn grootouders dezelfde huisdieren als ik? Is het knuffelen van een hond gewoon of vreemd? Is een lama een huisdier? De werkvormen in deze lesfiche zijn afgestemd op de doelgroep 9-11 jaar, maar de materialen en ideeën kunnen voor elke leeftijd gebruikt worden. Alle uitgeschreven lessen met bijhorende prenten, foto's, infobladen en werkbladen zijn, mits aanvraag van een paswoord per mail, te vinden op de website van Foyer.

The age of stupid / Franny, Armstrong. - [S.l.]: Celluloid Dreams, 2009. - 1 dvd, 89 min. - ISBN: 8715664073520

Doelgroep: Volwassenen 15-18 jaar

Vindplaats Antwerpen: A 09.04.158

'Waarom hebben we de klimaatverandering niet gestopt toen we de kans nog hadden?' We schrijven het jaar 2055, de gevolgen van de global warming zijn rampzalig en een man met de gelaatstreken van Pete Postlethwaite vraagt zich af waarom men in 2008 zo stom kon zijn om niet tijdig in te grijpen. Zo begint 'The Age of Stupid', een slimme hybride-documentaire met een fictionele omkadering en voor het overige zes aangrijpende, échte verhalen die zich nú afspelen.

Voetzoekers junior / Sterckx, Stijn. - Brussel: WWF Vlaanderen, 2010. - handleiding 79 p., 16 professorkaarten, 26 rekenkaarten, 16 actiekaarten, spelbord, voetafdrukmeter, 4 dobbelstenen, 4 pionnen, poster

Doelgroep: 9-14 jaar

URL: <http://www.wwf.be/voetzoekersjunior>

Vindplaats Antwerpen: A 09.04.159

Vindplaats Turnhout: T 09.01.161

Met Voetzoekers Junior ontdekken de leerlingen spelenderwijs de geheimen van de ecologische voetafdruk en berekenen ze de voetafdruk van de klas. Via actiekaarten worden haalbare acties voorgesteld om de klasvoetafdruk te verkleinen. Het spel opent met een inleidend verhaal. Het pakket wordt opgebouwd rond drie lesactiviteiten. Daarnaast zijn er vier uitbreidingsactiviteiten rond de thema's biodiversiteit en duurzame ontwikkeling. De handleiding verwijst naar de eindtermen en geeft ook telkens de lesduur aan. De correctiesleutels van de werkbladen zijn te downloaden via de website.

In je element : natuuractiviteiten in de kinderopvang / Boogmans, Jeanette; Boivin, Bertus. - Nederland: Veldwerk Nederland, 2010. - 80 p. geïll. + dvd: 12, 50 EUR
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: A 09.04.160

Bij natuurbeleving draait het om bewustwording, respect en duurzaamheid. De dvd wil je laten zien hoe je in de kinderopvang meer aan natuurbeleving kunt doen. De handleiding geeft je tips om met eenvoudige activiteiten en weinig materiaal toch veel resultaat te boeken.

Het bomen bloemen beesten buitenboek van Karsten & Roos / Huizing, Annet; Westermann, Margot. - Utrecht: De Graaff, 2007. - [40] p.. - ISBN: 978-90-6224-475-1: 14,95 EUR
Doelgroep: 5-8 jaar
URL: <http://www.bbbbuitenboek.nl/BBBB-kinderopvang.pdf>
Vindplaats Antwerpen: A 09.04.161
Vindplaats Turnhout: T 09.01.156

De 4-jarige Karsten en zijn tante Roos zijn vaak op pad: kastanjes zoeken, vogels voeren en kikkers kijken. Ze zien grappige bomen, mooie bloemen en gekke beestjes. Dit voorlees-, kijk- en doeboek biedt veel aanknopingspunten voor natuureducatie in alle seizoenen. De verwerkingssuggesties geven voorleestips, activiteiten en knutselideeën voor peuters en kleuters.

Mijn groene dag / Walsh, Melanie. - Amsterdam: Leopold, 2010. - 18 p., geïll. - ISBN: 978-90-258-5605-2: 13,95
Doelgroep: 3-6 jaar
Vindplaats Antwerpen: A 09.04.162
Vindplaats Turnhout: T 09.01.151

Dit boek voor kleuters toont ons tien dingen die we allemaal kunnen doen om van elke dag een groene dag te maken.

Wonen er beren in Afrika? / Ichikawa, Satomi. - Zeist: Uitgeverij Christofoor, 2010. - 18 p., geïll.. - ISBN: 978-90-6038-557-9: 13,50 EUR
Doelgroep: 3-8 jaar
Vindplaats Antwerpen: A AFR/AFR.073
Vindplaats Turnhout: T AFR/AFR.83

Maalik woont met zijn familie in een klein dorpje op de savanne in Afrika. Op een dag rijdt een jeep met toeristen het dorp binnen. Als de mensen uitstappen, ziet Maalik dat er een klein meisje bij is dat in haar armen een diertje heeft. Zo'n diertje heeft hij nog nooit gezien! Als Maalik ontdekt dat het meisje haar dier bij het vertrek vergeten is, rent hij dwars door de savanne om het haar te brengen. Zou hij nog op tijd komen?

Congo 50 / Bathy, Asimba; Bulaya, Cara; Baïsole, Jules. - Brussel: Africalia, 2010. - 56 p. geïll.. - ISBN: 978-90-8679-345-7: 12,90 EUR
Doelgroep: 15-18 jaar, volwassenen
Vindplaats Antwerpen: A AFR/CON.026

Het stripalbum Congo 50 bevat het werk van 8 Congolese striptekenaars. Om de eerste vijftig jaar onafhankelijkheid te vieren van de Democratische Republiek Congo werden hun talenten verenigd. Het verhaal werd opgesplitst in 8 delen van telkens 6 pagina's en beslaat de voorbije vijftig jaar Congolese onafhankelijkheid. Via het levensverhaal van de hoofdpersonages, dat als een rode draad door het scenario loopt, krijgen we een beeld van deze bewogen halve eeuw. Het gaat om de tweeling Dipanda en Lipanda, een jongen en een meisje gedoopt te Kinshasa op 30 juni 1960, de dag van Congo's onafhankelijkheid. Het geheel wordt nog eens verduidelijkt door een politiek en een cultureel historisch chronogram en de uitleg van de evolutie van de verschillende vlaggen van het land en hun respectievelijke machtswissels na het verhaal. Op deze manier krijgt de strip een educatieve functie en met zijn ludieke karakter is het heel toegankelijk voor een breed publiek en jongeren in het bijzonder.

Congo Eza: fotografen van de DR Congo / De Moor, Françoise. - Brussel: Africalia, 2007. - 261 p. geïll.. - ISBN: 978-90-5466-623-3: 19,90 EUR
Doelgroep: 15-18 jaar, volwassenen
Vindplaats Antwerpen: A AFR/CON.027

25 fotografen uit meerdere steden in de DR Congo, hebben de duizend en één dagelijkse handelingen van de inwoners van dit immense land voor de eeuwigheid op de gevoelige plaat vastgelegd. Op straat, op school, in woonerven, op huwelijksfeesten of begrafenissen, op allerhande plaatsen waar mensen leven of proberen te overleven, hebben ze geprobeerd hun identiteit te omlijnen.

Congo voor beginners / Busselen, Tony. - Berchem: Epo, 2010. - 196 p.. - ISBN: 978-90-6445-589-6: 11,96 EUR
Doelgroep: 17-18 jaar, volwassenen
Vindplaats Antwerpen: A AFR/CON.028

Corruptie, oorlog, plundering, ellende: dat is het beeld dat we voorgeschoteld krijgen van Congo. Maar blijft dat beeld overeind als we het confronteren met de werkelijkheid? Dit boek leest als een beknopte geschiedenis van Congo. De auteur tracht te begrijpen hoe de Congolezen tegen het kolonialisme aankeken en waarom ze het bestreden. Hoe de dictatuur van Mobutu tot stand kwam, hoe ze in leven werd gehouden en wat ze betekende voor de Congolezen. Waarom Mobutu omvergeworpen werd en wat er nadien gebeurde. Dit boek wil een eerlijk beeld schetsen maar ook een instrument zijn voor verdere solidariteit met het land.

Namibië: Identiteit / Debonnet, Jan; Vande Voorde, Helga. - Brussel: Studio Globo, 2010. - 19 p. + kalenderfoto. - (Wereldreis)
Doelgroep: 7-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: A AFR/NAM.002

Wereldreis brengt de realiteit achter de foto's van de wereldkalender van 11.11.11. Een verhaal brengt de foto tot leven, het tijdschrift geeft informatie over het land en duiding bij het centrale thema. Per graad vind je praktische lessuggesties die te gebruiken zijn in verschillende vakken. Deze aflevering gaat over Namibië. Het thema is identiteit en er is verder ook aandacht voor de Himba en voor haartooi.

Werkbundel Latijns-Amerikaanse Dag / OLVI Gent. - Gent: OLVI, 2010. - 47 p. + cd-rom
Doelgroep: 9-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: A AME/AME.010

Bundeling van activiteiten en werkblaadjes voor leerlingen van de derde graad basisonderwijs. De bundel werd door leerkrachten van het Onze-Lieve-Vrouwe-Instituut in Gent aangemaakt als voorbereiding op een mondiale dag rond Latijns-Amerika. Na een korte inleiding worden drie thema's verder uitgediept. Dossier 1 gaat over jongeren en geweld in Honduras. Dossier 2 gaat over biobrandstof in Brazilië. Dossier 3 gaat over de indianen van Latijns-Amerika (Azteken, Maya's en Inca's).

Vamos amigos! / Broederlijk Delen. - Antwerpen: Spoor Zes, 2010., met: dvd 40 min., handleiding 114 p., audio-cd, 5 leerlingenboekjes: 28,00 EUR
Doelgroep: 5-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: A AME/BOL.011
Vindplaats Turnhout: T AME/BOL.19

Dit pakket maakt deel uit van het vakoverschrijdend vastenproject voor de basisschool bij de campagne van Broederlijk Delen. Vamos Amigos! is Spaans voor "kom vrienden, we gaan op weg!". Aan de hand van de filmpjes, de audio-cd, de uitgewerkte lessen en de verhalen leren we Martha en Victor kennen. We komen meer te weten over hun leven op de hoogvlakte van Bolivia. Deze bevolking ondervindt dagelijks de effecten van de klimaatverandering. Langs de smalle bergpaadjes van de Andes tonen ze ons hun verbondenheid met elkaar en met moeder aarde.

Wapenland / Dobbeleers, Dirk; Hendrickx, Marc. - St. Niklaas: Abimo Uitgeverij, 2010. - boek: 170 p., handleiding: 29 p., dvd-rom. - ISBN: 978-90-5932-681-1
Doelgroep: 13-16 jaar
URL: <http://www.wapenland.be>
Vindplaats Antwerpen: A AME/COL.007

Wapenland is een multimediaal project rond de thema's mensenrechten, ont-hemding, millenniumdoelstellingen en milieumisbruik. Behalve een theatervoorstelling, een mini-expo, een blog en een online game, bestaat het project ook uit

een boek met het verhaal, een dvd met beeldfragmenten en extra getuigenissen en een pedagogisch dossier.

Nicaragua / Schilperoord, Anica; Keijsers, Ernst. - Nederland: Kids Moving the World, 2009. - handleiding: 27 p.; werkboek: 9 p.; brochure
Doelgroep: 7-10 jaar
Vindplaats Antwerpen: A AME/NIC.005

Met deze bundel maken de leerlingen kennis met het dagelijks leven van kinderen in Nicaragua. Het accent ligt hier op school, thuissituatie, voedsel en spel. Naast achtergrondinformatie voor de leerkracht bevat de handleiding ook de antwoorden op de vragen uit het werkboekje.

Cambodja / Bakker, Caroline; Schilperoord, Anica; Keijsers, Ernst. - Nederland: Kids Moving the World, 2009. - handleiding: 27 p.; werkboek: 9 p.; brochure
Doelgroep: 11-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: A AZI/CAM.004

Met deze bundel maken de leerlingen kennis met het dagelijks leven van kinderen in Cambodja. Het accent ligt hier op school, thuissituatie, voedsel en spel. Naast achtergrondinformatie voor de leerkracht bevat de handleiding ook de antwoorden op de vragen uit het werkboekje.

Klein Chinees Woordenboek / Louis, Catherine. - Nijmegen: Tutti, 2010. - veelv. pag.. - ISBN: 978-9490139094: 14,95 EUR
Doelgroep: 7-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: A AZI/CHI.036
Vindplaats Turnhout: T AZI/CHI.12

De fascinatie van de Chinese karakters zette de auteur aan dit klein woordenboekje te maken. Het oude karakter wordt door een kind snel herkend omdat dat de meeste overeenkomsten heeft met wat beschreven wordt (het object). Vervolgens wordt spontaan de verbinding gelegd met het moderne teken. In een Chinees karakter neemt de realiteit een vorm aan zonder dwang van spelling en grammatica.

India (Maharashtra). Thema: ontspanning / Debonnet, Jan; Vandevoorde, Helga. - Brussel: Studio Globo, 2011. - 19 p. geïll. + kalenderfoto. - (Wereldreis)
Doelgroep: 7-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: A AZI/IND.020

Wereldreis brengt de realiteit achter de foto's van de wereldkalender van 11.11.11. Een verhaal brengt de foto tot leven, het tijdschrift brengt ook informatie over het land en duiding bij het centrale thema. Per graad vind je praktische lessuggesties die te gebruiken zijn in verschillende vakken. Deze aflevering gaat over de Indische deelstaat Maharashtra. Er is bijzondere aandacht voor sport en spel.

De speeltijd voorbij in Jemen. Game over / Schouten, Liesbeth. - Amsterdam: NCDO, 2010. - tijdschrift: 24 p., lesbrief: 6 p.. - (Samsam)
Doelgroep: 9-14 jaar
URL: <http://www.samsamnet.be>
Vindplaats Antwerpen: A AZI/JEM.003

'Samsam' is een Nederlands wereldtijdschrift voor kinderen. Elk nummer bevat een aantal vaste rubrieken en is vergezeld van een docentenhandleiding met diverse suggesties en opdrachten. Kinderen in Jemen lijken wel kleine volwassenen. Veel tijd om te spelen krijgen ze niet. Als ze tien jaar zijn, is het meestal: 'Game Over'. Dan moeten jongens en meisjes zich bezighouden met serieuze zaken: stenen hakken, een geweer schoonmaken of koken, wassen en water halen. Maken Jemenitische kinderen dan nooit lol? Natuurlijk wel. Al lopen sommigen wel gevaar als ze van hun werk een spelletje maken

Maleisië: woonplaats / Debonnet, Jan; Vande Voorde, Helga. - Brussel: Studio Globo, 2011. - 19 p. geïll. + kalenderfoto. - (Wereldreis)
Doelgroep: 7-12 jaar
Vindplaats Antwerpen: A AZI/MAL.003

Wereldreis brengt de realiteit achter de foto's van de wereldkalender van 11.11.11. Een verhaal brengt de foto tot leven, het tijdschrift brengt ook informatie over het land en duiding bij het centrale thema. Per graad vind je praktische lessuggesties die te gebruiken zijn in verschillende vakken. Deze aflevering gaat over Maleisië. Er is bijzondere aandacht voor het thema woonplaats, met onder meer paalwoningen.

2. ACHTERGRONDLITERATUUR OVER ONDERWIJS EN DIDACTIEK

2.1. Algemeen

Buitenlandse diploma's : erkenningsprocedures van NARIC-Vlaanderen / Vlaamse Overheid. - Brussel: Vlaamse overheid, 2010. - 28 p.
URL: http://www.ond.vlaanderen.be/naric/Buitenl_diploma_Naric_VI_Ned_web.pdf
Vindplaats Antwerpen: dg 1 buit

Deze brochure geeft antwoord op veelgestelde vragen m.b.t. de gelijkwaardigheid van buitenlandse diploma's.

wERKwaaier / Van der Burg, Carel; Fransen, Annemiek; Sol, Virna-Lizza; Zuijdgeest, Mariëtte. - Amersfoort: CPS, 2010.
Vindplaats Antwerpen: dg 3 werk

Deze wERKwaaier is een handzaam, overzichtelijk en praktisch instrument voor gespreksvaardigheid in de klas. De wERKwaaier heeft twee kanten: Aan de ene kant vindt u de productieve tekstkenmerken voor gespreksvaardigheid op de niveaus A1 t/m C1 van het Europees Referentiekader (ERK). Aan de andere kant van de wERKwaaier vindt u voorbeelden van de organisatie van gespreksvaardigheid in de klas. Dit zijn beknopte beschrijvingen, bedoeld als spiekbrief.

wERKwijzer : ERK-gericht werken met behoud van de leergang / Van der Burg, Carel; Fransen, Annemiek; Sol, Virna-Lizza; Zuijdgeest, Mariëtte. - Amersfoort: CPS, 2010. - 59 p.
Vindplaats Antwerpen: dg 3 werk

In deze wERKwijzer laten de auteurs zien hoe met behoud van de leergang toch geleidelijk aan het Europees Referentiekader (ERK) in de reguliere lessen ingebracht kan worden. In het hoofdstuk over werkvormen wordt op de organisatie van gespreksvaardigheid dieper ingegaan. U vindt daar de uitwerkingen van de voorbeelden die op de achterkant van de wERKwaaier staan.

Leren en veranderen / Bolhuis, Sanneke. - Bussum: Coutinho, 2009. - 312 p. - ISBN: 978-90-469-0108-3: 28,01 EUR
Vindplaats Antwerpen: dg 5 lere

Leren en veranderen gaat in op de vraag wat leren nu eigenlijk is, welke manieren van leren er zijn, hoe leerprocessen de capaciteit en de motivatie beïnvloeden en welke invloed de sociaal-culturele omgeving op het leren heeft. Bij de bespreking van deze thema's reikt de auteur diverse leertheorieën aan, waaronder theorie over informeel leren. De auteur bespreekt recente ontwikkelingen, zoals inzichten in het leren op de werkplek, de afstemming tussen het leren op de opleiding en het

leren in de praktijk (stage) en intercultureel leren. Met behulp van opdrachten in elk hoofdstuk wordt de theorie verbonden met de praktijk.

ICT en Leerzorg [dvd-rom] / REN Vlaanderen. - [S.l.]: Regionaal expertisenetwerk Vlaanderen, 2010.

Vindplaats Antwerpen: dg 7 ict

Een DVD-ROM met daarop al het ontwikkeld materiaal binnen het thema ICT en leezorg. Beelden zeggen meer dan woorden. Iedereen kent deze uitspraak en men is het er over eens dat goede beelden bekijken beter geschikt is om kennis over te dragen dan het gebruiken van enkel gesproken of geschreven taal. Dit geldt ook voor het gebruik van visualisaties in het onderwijs voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften. De leerkrachten en andere professionele begeleiders kennen de voordelen hiervan maar er blijft nood aan meer en beter materiaal om tot een vlotter gebruik van die visualisaties bij deze leerlingen te komen. ICT is hiervoor een uiterst geschikt hulpmiddel. Praktisch materiaal over hoe je aan de slag kan gaan om te visualiseren met veel voorbeelden (hoe maak je een filmpje, screencast, etc.) en links.

2.2. Regulier onderwijs

Babybabbels : methodiek voor het beschrijven van vroege spraakontwikkeling / van Beinum, Floor; van 't Hullenaar-Doppen, Lillian. - Leuven: Acco, 2010. - 122 p. - ISBN: 978-90-334-8086-7: 24,50 EUR
URL: <http://www.uitgeverijacco.be/babybabbels>

Vindplaats Antwerpen: ro 1 baby

Meer en meer is het inzicht gegroeid dat al in het eerste levensjaar van een kind de fundamentele gelegd worden voor het spreken en dat die fundamentele van wezenlijk belang zijn voor de verdere spraak- en taalontwikkeling. Inzicht in de systematische opbouw ervan kan de oorsprong van latere spraakproblemen duidelijk maken. Dit boek gaat in op de mogelijkheden om de spraakontwikkeling van een baby vanaf de geboorte te beschrijven en te onderzoeken. De nadruk ligt daarbij op de methode waarmee deze spraak-in-ontwikkeling wordt vastgelegd en voor onderzoek toegankelijk kan gemaakt worden. Het boek is bedoeld voor allen die zich bezighouden met de ontwikkeling van de spraak en de communicatie van baby's: logopedisten, audiologen, artsen, leidsters in kinderdagverblijven en geïnteresseerde ouders. Bovendien is dit boek voor studenten een prima middel om baby-uitingen te leren beschrijven, zodat het vergelijken van de uitingen en daardoor het opsporen van eventuele afwijkende ontwikkelingen mogelijk wordt. De inlogcode in het boek geeft toegang tot interactieve oefeningen.

Achterin het boek werden een vragenlijst prelexicale spraakontwikkeling, een glosarium en een literatuurlijst opgenomen.

Kunst is keihard werken : kunsteducatie in Rotterdamse brede scholen / Wisman, Rineke; van der Groot, Anna; Yong-A-Poy, Sylvia. - Schiedam: De Boekfabriek, 2010. - 107 p.. - ISBN: 978-9490177096: 17,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: ro 1 kunst

In Kunst is keihard werken vertellen kunst-docenten, brede schoolcoördinatoren, schooldirecteuren en kinderen hun ervaringen met kunstonderwijs in de verlengde leertijd op brede scholen in Rotterdam. De bedoeling van dit product, dat KunstID werd genoemd, is de ontwikkelkansen van kinderen vergroten door kunsteducatie te verankeren in het curriculum van de school. Kinderen die niet vanzelfsprekend in aanraking komen met kunst en cultuur krijgen zo de kans hun creatieve talenten aan te boren en te ontwikkelen. Bovendien blijken de kunstlessen een boost voor hun zelfvertrouwen. Kunst is keihard werken is een praktisch naslagwerk voor kunst-docenten, culturele instellingen en brede scholen die het kunstonderwijs op deze manier willen integreren.

Lessen in orde: handboek voor de onderwijspraktijk / Teitler, Peter. - Bussum: Coutinho, 2009. - 286 p.. - ISBN: 978-90-469-0123-6: 28,50 EUR

Vindplaats Antwerpen: ro 1 less

Als leerlingen en leraren zich prettig voelen op school, kan het leerproces zo goed mogelijk verlopen. In dit boek wordt ingegaan op het gedrag van leerlingen en docenten en op de interactie tussen hen in relatie tot een veilig en plezierig klimaat op school. Daarbij wordt uitgegaan van vier niveaus. Als eerste wordt het gedrag in de klas beschreven, waarbij het ordeprobleem uitvoerig wordt behandeld. Vervolgens komt het leer- en leefklimaat van de school aan de orde met als aspecten het bieden van structuur, de eensgezindheid onder opvoeders en het zich houden aan afspraken. Daarna wordt het gedrag van de leraar en diens persoonlijke kwaliteiten in beeld gebracht en tot besluit leerlingen met problemen op verschillende terreinen. Een boek voor studenten aan lerarenopleidingen, maar ook voor praktiserende leraren.

Participatie geëvalueerd: evaluatie van het participatiedecreet in het Vlaamse onderwijs / Van Petegem, Peter; De Maeyer, Sven; Adriaensens, Stefanie; Delvaux, Eva. - Leuven: Acco, 2010. - 205 p. - ISBN: 978-90-334-8041-6: 32,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: ro 1 part

In 2004 werd het decreet over participatie in het onderwijs goedgekeurd door de Vlaamse regering. Dit was een belangrijke stap in het denken rond medezeggenschap van leerlingen, ouders en leerkrachten in het onderwijs. Diezelfde Vlaamse overheid wou ook dat de resultaten van de invoering

van dit decreet in kaart werden gebracht. Dit boek is het resultaat van het evaluatie-onderzoek naar de resultaten van het participatiedecreet. Zijn met andere woorden de beoogde resultaten ook bereikt?

Remediaal: tijdschrift voor leer- en gedragsproblemen in het vo/bve / Kleijnen, Ria; van Zon, Gert. - Zoetermeer: Uitgeverij Betelgeuze, [s.a.]: 69 euro (jaarabonnement)
Vindplaats Antwerpen: ro 1 reme

Remediaal is een onafhankelijk vakblad voor remedial teachers, leerkrachten, orthopedagogen, psychologen en anderen die met leer- en gedragsproblemen te maken hebben. Het tijdschrift wil een brug slaan tussen theorie en praktijk. Enerzijds wil Remediaal praktijkoplossingen aan een wetenschappelijke toets onderwerpen en anderzijds bevindingen uit relevant wetenschappelijk onderzoek op 'bruikbaarheid in de praktijk' beoordelen.

Taalstimulering en meertaligheid : visietekst Kind en Gezin / Kind en Gezin. - Brussel: Kind en Gezin, 2010. - 19 p.

URL: http://www.kindengezin.be/Images/Visietekst_Taalstimulering_meertaligheid_tcm149-75303.pdf

Vindplaats Antwerpen: ro 1 taal

Vanuit haar missie om elk kind zoveel mogelijk kansen tot ontwikkeling te bieden, is taalstimulering en omgaan met meertaligheid een aandachtspunt voor Kind en Gezin. Deze visietekst richt zich in de eerste plaats tot twee beleidsafdelingen van K&G: kinderopvang en preventieve gezinsondersteuning. Op basis van de tekst kan in een actieplan geformuleerd worden op welke manier de noden van kinderen, ouders en hun omgeving kunnen ondersteund worden.

Het verschil maken : gelijke kansen in het beroeps- en technisch secundair onderwijs in Vlaanderen / Padmos, Tinneke; Van den Berge, Wouter. - Leuven: Steunpunt Gelijke Onderwijskansen, 2009. - 130 p.

Vindplaats Antwerpen: ro 1 vers

Het Steunpunt GOK voerde in 2008 een onderzoek uit naar de inhoudelijke invulling van het GOK-beleid in de tweede en derde graad van het TSO en BSO. Uit het onderzoek bleek dat van een door het hele schoolteam gedeelde visie vaak geen sprake is. Ook vernauwt een te smalle, te probleemgerichte visie op gelijke kansen vaak de blik op alternatieve oplossingen.

Wat dromen dansende bomen? Over kunst op school, interculturele dialoog en sociale integratie / Muylle, Jozefien; Theys, Hans; Goris, Tom. - Brussel: MUS-E Belgium, 2010. - 144 p. - ISBN: 978-90-79282-07-4: 18,95 EUR

Vindplaats Antwerpen: ro 1 watd

Dit boek werd gepubliceerd naar aanleiding van het tienjarige bestaan van MUS-E Belgium. MUS-E brengt professionele kunstenaars naar scholen om een artistiek project uit te werken in samenwerking met de kinderen en de leerkrachten. De nadruk ligt op creativiteit en expressie, duurzaamheid, samenwerking en interculturele dialoog. Wat dromen dansende bomen? benadert het thema kunst-op-school vanuit verschillende gezichtspunten, met bijzondere aandacht voor de ervaring van kinderen, onderwijzers, kunstenaars, experts kunsteducatie, kunstcritici en academici. Tegelijk bevat het boek tal van praktische voorbeelden en recepten.

Contact op scholen : Hoe bevorder je interetnische contacten in het onderwijs? / Rutten, Sjak; Westerbeek, Karin. - Den Haag: VROM, 2008. - 64 p.: 6,60 EUR
URL: www.kleurrijkescholen.nl/...cloud.../Contact_op_Scholen_publicatie.pdf
Vindplaats Antwerpen: ro 3 cont

Hoe kunnen scholen ontmoetingen tussen leerlingen uit verschillende culturen bevorderen? Deel 1 van deze handreiking gaat in op de achtergronden van integratie. Er wordt nagegaan in hoeverre inzichten en aanpakken uit het integratiebeleid bruikbaar zijn voor het onderwijs. Deel 2 behandelt oplossingen en aanpakken. De auteurs gaan in op de vraag hoe scholen in verschillende situaties de interetnische ontmoetingen van leerlingen kunnen bevorderen. Het gaat daarbij zowel om het primair als het voortgezet onderwijs. Ook wordt besproken welke rol gemeenten kunnen spelen bij het bevorderen van interetnische contacten op en tussen scholen.

Educare : opgroeien in verbondenheid / Sluijter, Marijke. - Culemborg: Stichting Universele Opvoeding. - ISBN: 0921-2426: 33,75 EUR (per jaar)
URL: <http://www.educare.nl>
URL: <http://www.opgroeieninverbondenheid.nl>
Vindplaats Antwerpen: ro 3 educ

Educare is een tijdschrift over opvoeding en ontwikkeling voor ouders, jeugdwerkers en (zorg)leerkrachten. Het wil een verbindende schakel zijn in een levend netwerk van al wie betrokken is bij het leven en leren van kinderen en antwoorden zoekt op de vragen van deze tijd. Belangrijke thema's zijn verbondenheid, welbevinden en betrokkenheid, intercultureel samenleven en wereldburgerschap. Ieder nummer bevat 4 uitneembare pagina's met praktische oefeningen voor thuis en/of in de klas. Op de site Opgroeien in verbondenheid vind je wekelijks praktische, korte tips.

Kinderopvang en ontmoeting: het verhaal van Wigwam, een open huis voor het hele gezin / vzw Wigwam. - Hasselt: Clavis, [s.a.]. - 24 p., dvd. - ISBN: 978-90-448-1431-6: 6,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: ro 3 kind

Dit boekje maakt deel uit van een driedelig pakket dat werd uitgegeven naar aanleiding van het 15-jarige bestaan van het kinderdagverblijf Wigwam. De rode draad in het pakket is ontmoeting en ouderparticipatie. Het eerste deel, dit begeleidingsboekje met teksten en foto's, beschrijft hoe Wigwam ontmoeting en ouderparticipatie in een kinderdagverblijf ziet. Het tweede deel is een dvd waarop het verhaal wordt verteld aan de hand van getuigenissen en beelden uit de Wigwamwerking. Deze dvd zit achteraan in het begeleidersboekje. Het prentenboek Een dagje bij de vriendjes is het derde deel. Het is een tekstloos boekje zodat alle ouders, welke taal ze ook spreken, het verhaal samen met hun kind kunnen 'lezen'. Wigwam richt zich met dit pakket tot ouders, toeleiders, kinderopvanginitiatieven, beleidsmedewerkers en scholen die leerlingen vormen om aan de slag te gaan in de kinderopvang.

Oplossingsgericht onderwijs : naar een gelukkiger school! / Mählberg, Kerstin; Sjöblom, Maud. - [S.l.]: Fontys OSO & Garant-Uitgevers n.v., [s.a.]2008. - 140 p. - ISBN: 978-90-441-2280-0: 15,90 EUR
Vindplaats Antwerpen: ro 3 oplo

Een oplossingsgerichte benadering kan er toe bijdragen dat de school een plezierige plek wordt voor leerkracht en leerling. De auteurs van dit boek weten dit uit eigen ervaring. Om voor meer scholen de stap naar een oplossingsgerichte aanpak mogelijk te maken, vertalen ze de principes van oplossingsgericht denken en werken naar de werkelijkheid van een school. Ze tonen aan dat de aanpak een inspirerende en praktische benadering biedt bij het werken met jonge mensen en in hun leerproces. De lezer kan kiezen welke hulpmiddelen en technieken het best toepasbaar zijn in de eigen leer-/onderwijssituatie. Het boek is bedoeld voor alle leerkrachten, ongeacht het niveau waarop ze met leerlingen werken.

Verbindende waarden: multiculturele begeleiding in het basisonderwijs / van Oudheusden, Héléne. - Den Haag: Onderwijsbegeleiding & Coaching, 2010. - 140 p. - ISBN: 978-90-77557-65-5: 19,90 EUR
URL: <http://www.verbindendewaarden.nl>
Vindplaats Antwerpen: ro 3 verb

Verbindende waarden geeft een handreiking aan basisscholen hoe zij het onderwijsklimaat beter kunnen afstemmen op de multiculturele samenleving, m.a.w. hoe de school leerlingen kan voorbereiden om te functioneren in een maatschappij waarin veel culturen vertegenwoordigd zijn. Het boek werd in eerste instantie geschreven voor scholen met leerlingen van tenminste tien verschillende nationaliteiten die gelegen zijn in sociaaleconomisch zwakke wijken in de grote steden. Maar ook andere basisscholen met een gemengde leerlingpopulatie kunnen ideeën en suggesties uit het boek halen. De waardenaanpak is voor alle scholen toepasbaar. Het betekent

dat de school gebruik maakt van dat wat mensen kan binden: waarden die sociale achtergrond, religie, politiek en maatschappelijke achtergrond overstijgen. In deel I van het boek wordt achtergrond gegeven over waar je als leerkracht op een gemengde basisschool mee te maken krijgt. Hoe je kinderen in een gezond pedagogisch schoolklimaat kunt begeleiden bij hun schoolcarrière en hoe je ouderparticipatie kunt vormgeven. Deel II beschrijft de Waardenaanpak: theorie, praktijkervaringen, suggesties en stappenplannen om direct met waarden aan de slag te gaan in de school. In deel III zijn aanbevelingen opgenomen voor de politiek en voor schoolbesturen. Verbindende waarden is speciaal geschreven voor leraren (in opleiding), zorgmedewerkers, schooldirecties en beleidsmakers. Het gedeelte over kinderen en ouders is ook geschikt voor medewerkers van zorg- en welzijnsinstellingen voor jeugd en gezin.

Handelingsgericht werken in de klas : de leerkracht doet ertoe! / Pameijer, Noëlle K.; van Beukering, Tanja; De Lange, Sonja; Schulpen, Yolande ; Van de Veire, Hugo. - Leuven: Acco, 2010. - 264 p. - ISBN: 978-90-334-7925-0: 26,50 EUR
URL: <http://www.uitgeverijacco.be/handelingsgerichtwerkendeleerkrachtdoertoe>
Vindplaats Antwerpen: ro 5 hand

Dit boek is de Vlaamse bewerking van Handelingsgericht werken voor schoolteams. HGW gaat over omgaan met verschillen. Het beoogt de kwaliteit van het onderwijs en de begeleiding voor alle leerlingen te verbeteren en heeft daarbij als uitgangspunten: 1) de onderwijsbehoeften van leerlingen staan centraal 2) samenwerking tussen leerkrachten, leerlingen, ouders, zorgteam, CLB en externe begeleiders is noodzakelijk voor kwaliteitsvol onderwijs 3) het schoolteam formuleert en evalueert lange- en kortetermijndoelen voor het leren, de werkhouding en het sociaalemotioneel functioneren van alle leerlingen. 4) het onderwijs- en begeleidingstraject verloopt systematisch, in stappen en transparant. Handelingsgericht werken in de klas is bestemd voor leerkrachten, zorgcoördinatoren en directies. Het is ook relevant voor GOK-leerkrachten, GON-begeleiders, CLB-medewerkers en hulpverleners. Het is bruikbaar in lerarenopleidingen en nascholingen. Het beschrijft helder en stapsgewijs hoe een leerkracht samen met het schoolteam handelingsgericht kan werken en illustreert dit met praktijkvoorbeelden. In de bijlagen zijn formulieren opgenomen die een team kunnen ondersteunen bij het concretiseren van HGW en checklists leerkrachtaardigheden. Deze bijlagen en andere Vlaamse HGW-materialen zijn gratis te downloaden van de website zodat ze passend kunnen gemaakt worden voor de eigen school.

Ik ben niet perfect, nou èn! : zes portretten van kinderen met ernstige spraak- en/of taalmoeilijkheden (ESM) / Grauwels, Riet; Houmes, Caroline. - Drukker: Van Tricht, 2010. - 60 p.. - ISBN: 978-90-77822-40-1: 15,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: ro 5 ikbe

Ernstige spraak- en taalmoeilijkheden (ESM) is een relatief onbekend begrip. Toch heeft naar schatting 5 tot 7 % van de schoolkinderen een ernstige taal(ontwikkelings)stoornis. Ernstige taalproblemen hebben grote gevolgen in onze talige samenleving. Taal heb je nodig om te kunnen communiceren, om elkaar te begrijpen, om te participeren, om te kunnen leren op school. Taal gebruik je ook voor het denken en het reguleren van je gedrag. In dit boek vertelt een zestal ouders wat het voor hen betekent een kind met ESM te hebben. Ze dragen geen oplossingen aan, maar laten zien dat een evenwichtige aanpak van de problemen samen met professionals uit zorg en onderwijs de moeite loont. Bij elk portret worden tips gegeven om een kind met een specifieke taalstoornis te ondersteunen en verwijst men naar relevante websites en literatuur. Het boek is geschreven voor ouders en familie van kinderen met ESM, leerkrachten, begeleiders en opvoedondersteuners.

AVI binnenstebuiten: veelgestelde vragen over de nieuwe AVI-procedure in Vlaanderen / Coppens, Lieven. - Sint-Niklaas: Abimo, 2010. - 95 p. - ISBN: 978-90-5932-700-9: 12,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: ro 6 AVI

In AVI Binnenstebuiten vind je de meest gestelde vragen over de nieuwe AVI-procedure in Vlaanderen, mét antwoorden. De antwoorden leren je hoe de puzzel in elkaar zit en hoe je best kunt omgaan met de vernieuwde DMT en AVI-toetskaarten en met de toetsen Technisch lezen. Het nieuwe systeem wordt hier op een heldere en objectieve manier ontrafeld.

“Kinderen met het syndroom van Gilles de la Tourette en het onderwijs” : cd-rom met afprintbare onderwijsbrochure / vzw Vlaamse Vereniging Gilles de la Tourette. - Wijnegem: vzw Vlaamse Vereniging Gilles de la Tourette, 2008. - 37 min. dvd en 28 p. cd-rom: 24,70 EUR
Vindplaats Antwerpen: ro 6 ikbe

“Ik ben een gewoon kind” schetst beknopt en duidelijk de medische, psychologische en pedagogische problemen rond het syndroom van Gilles de la Tourette. vocale en motorische tics, zowel subtiele als meer uitgesproken vormen, worden herkenbaar voorgesteld. De jongeren zelf vertellen heel openhartig over hun tics en dwanghandelingen, hoe zij Tourette ervaren op school, onder vrienden en in het dagelijkse leven. De nadruk wordt gelegd op het belang van gepaste hulp in het klaslokaal. De film is uitermate geschikt om voorlichting te geven over Tourette op school of elders. Hij kan ook gebruikt worden bij de opleiding van

studenten uit allerlei richtingen, in de eerste plaats uit de medische, para - medische en pedagogische sector. De film is tevens een uitstekende informatiebron voor de familie en vrienden van iemand met Tourette. Op de cd-rom bij de dvd staat een onderwijsbrochure die kan worden doorgegeven aan de verschillende leerkrachten of afgeprint.

“Kinderen met het syndroom van Gilles de la Tourette en het onderwijs” : een waardevolle gids voor alle betrokkenen / vzw Vlaamse Vereniging Gilles de la Tourette. - Wijnegem: vzw Vlaamse Vereniging Gilles de la Tourette, 2008. - 28 p.: 24,70 EUR (brochure op cd-rom, incl. dvd)
Vindplaats Antwerpen: ro 6 ikbe

Deze onderwijsbrochure wil scholen, leerkrachten en begeleiders informeren over het syndroom van Gilles de la Tourette en geeft concrete richtlijnen voor het omgaan met kinderen die kampen met deze complexe stoornis. Bij de brochure hoort de documentaire “Ik ben een gewoon kind”. Daarin worden vocale en motorische tics, zowel subtiele als meer uitgesproken vormen, herkenbaar voorgesteld. De jongeren zelf vertellen heel openhartig over hun tics en dwanghandelingen, hoe zij Tourette ervaren op school, onder vrienden en in het dagelijkse leven. De nadruk wordt gelegd op het belang van gepaste hulp in het klaslokaal. De film is uitermate geschikt om voorlichting te geven over Tourette op school of elders. Hij kan ook gebruikt worden bij de opleiding van studenten uit allerlei richtingen, in de eerste plaats uit de medische, para - medische en pedagogische sector.

Kennisbasis Nederlandse taal voor de lerarenopleiding basisonderwijs / van der Leeuw, Bart; Israel, Tamar; Pauw, Ietje; Schaufeli, Anneli. - [S.l.]: Kennisbasis Nederlandse taal, 2009. - 70 p.
Vindplaats Antwerpen: ro 6 kenn

De kennisbasis Nederlandse taal beschrijft de expliciete kennis van het vak en de vakdidactiek Nederlands in het primair onderwijs. Op basis van de kerndoelen en van wetenschappelijke onderbouwing worden negen domeinen beschreven: mondelinge taalvaardigheid, woordenschat, beginnende geletterdheid, voortgezet technisch lezen, begrijpend lezen, stellen, jeugdliteratuur, taalbeschouwing en spelling. Elk domein bevat vakinhoudelijke, vakdidactische en theoretische kenniselementen.

Mediacoach: vaktijdschrift over jeugd en mediawijsheid / Luijten, Henny. - Leidschendam: Biblion Uitgeverij. - ISBN: 1877-5977: 12,5 euro (los nummer); 70 euro (per jaar)
Vindplaats Antwerpen: ro 6 medi

Mediacoach is een vakblad over jeugd (6 tot en met 18 jaar) en media voor bibliothecarissen en (school)mediathecarissen, bibliotheek- en onderwijsdirecties. In de complexe, veranderlijke en fundamenteel gemedialiseerde samenleving is Media-

coach een baken voor professionals die te maken hebben met jeugd en mediawijsheid. Het helpt hen bij de dagelijkse praktijk maar geeft ook broodnodige inzichten voor de toekomst. Wie zijn onze ‘gidsen’ in het internettijdperk en wat doen die precies? Is er behoefte aan een publiek domein op internet, wat is daarin de rol van het onderwijs of van de bibliotheken? Welke eisen stellen we aan informatie op het internet? Mediacoach geeft een antwoord op deze vragen en gaat in op de actualiteit waar de professional dagelijks mee te maken heeft: nieuwe kennisproducenten en vormen van kennisdeling; de ‘copy-paste’ cultuur; de ‘nieuwe leerling’ en de ‘nieuwe docent’.

Talenten ontwikkelen in de basisschool / Aerden, Ilse. - Leuven: CEGO PUBLISHERS, 2010. - 143 p.. - (EE-Cahier). - ISBN: 978-90-78765-96-7: 22,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: ro 6 tale

Met de EE-Cahiers wil men een relevante onderwijsthematiek hapbaar en concreet beschrijven met aandacht voor een beetje theorie, maar vooral met een richting en een houvast voor het dagelijkse handelen in de praktijk. Dit EE-Cahier benadrukt dat het onderwijs aandacht moet creëren voor talenten van kinderen. Er wordt dieper ingegaan op de betekenis van het talentmodel. De verschillende praktijkverhalen vertellen hoe je werk kan maken van talentontwikkeling. De EE-Cahiers richten zich voornamelijk op de leeftijdsgroep van 6- tot 12- jarigen.

Zaakvakken en Taal : twee vliegen in één klap! Taalontwikkeling stimuleren bij het zaakvakonderwijs in groep 5-8 van de basisschool / Van Elsacker, Willy; Damhuis, Resi; Droop, Mienke; Segers, Eliane. - Nijmegen: Expertisecentrum Nederlands, 2010. - 146 p.. - ISBN: 978-90-77529-38-6: 47,75 EUR
Vindplaats Antwerpen: ro 6 zaak

De publicatie Twee vliegen in één klap laat zien dat binnen de zaakvakken in groep 5-8 van het basisonderwijs bij uitstek betekenisvol aan mondelinge en schriftelijke taalvaardigheden en aan woordenschat kan worden gewerkt. Het boek bevat hoofdstukken over mondelinge interactie, woordenschatontwikkeling, het lezen van informatieve teksten en het schrijven van teksten. Daarnaast is er aandacht voor de rol van ICT. Achterin het boek zijn drie uitgewerkte praktijkvoorbeelden van activiteitenreeksen (Middeleeuwen, Natuurrampen en De werking van het hart) beschreven die leerkrachten in hun groep kunnen uitproberen en is er aandacht voor het organiseren en plannen van zon activiteitenreeks.

Kwaliteitsvol Onderwijs: onderwijsprojecten en aanbevelingen van de verenigingen van etnisch-culturele minderheden / Minderhedenforum. - Brussel: Minderhedenforum, 2010. - 56 p.
URL: <http://www.minderhedenforum.be/publicaties.htm>
Vindplaats Antwerpen: ro 7 kwal

Al jaren zetten etnisch-culturele verenigingen zich in om de slaagkansen van kinderen uit hun achterban te verhogen. De initiatieven in deze publicatie beperken zich tot het domein onderwijs. Zonder uitzondering zijn het projecten om de onderwijskansen van kinderen en jongeren uit etnisch-culturele doelgroepen te vergroten.

Hoe overleef ik boeken in de eerste graad: een selectie boeken voor jongeren vanaf 12 jaar / Cammaert, Martine; Marissen, Marina. - Antwerpen: Leesweb, 2010. - 80 p.: 10,00 EUR
Doelgroep: 13-14 jaar
Vindplaats Antwerpen: ro 8 hoo

Catalogus met ruim 130 titels van recente boeken voor 12- tot 14-jarigen. Het betreft geen boeken voor moeilijke lezers, wel boeken die inhoudelijk en vormelijk aansluiten bij deze zeer verscheiden leeftijdsgroep. Er zitten avonturenverhalen, chicklit en detectives tussen, maar ook biografieën, oorlogsverhalen, klassieken, historische verhalen, fantasy en science-fiction.

2.3. Volwassenenonderwijs

Vakwerk 6 : achtergronden van de NT2-lespraktijk : lezingen Conferentie BVNT2 in Hoeven juni 2010 / Bossers, Bart. - Amsterdam: Beroepsvereniging van docenten Nederlands als Tweede Taal (BV NT2), 2010. - 105 p.. - ISBN: 978-90-808971-8-2: 7,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: bl 4 vakw

Deze bundel bevat bewerkte versies van lezingen, gehouden op de NT2-conferentie in Hoeven in 2010. De onderwerpen die aan bod komen zijn: alfabetisering, ICT, grammatica, interculturele competenties, correctieve feedback.

Laaggeletterden leren lezen : een kwalitatief onderzoek naar de opvattingen en het handelen van docenten in het laaggeletterdenonderwijs met betrekking tot leren lezen / Hanekamp, Marieke Louise. - Nijmegen: Radboud Universiteit Nijmegen, 2008. - 96 p.
Vindplaats Antwerpen: bl 5 laag

In dit onderzoek staat de hoofdvraag centraal: Wat is de relatie tussen de visie van docenten op en hun praktijk van het onderwijs aan laaggeletterden?. Deze vraag is uitgesplitst in vier deelvragen. Ten eerste wordt de visie van docenten op het lees- en schrijfonderwijs voor laaggeletterden onderzocht, ten tweede wordt er gekeken naar het handelen van docenten, ten derde wordt specifiek gekeken naar het onderwijzen van de vaardigheid lezen en ten slotte komen problemen in het laaggeletterdenonderwijs en toekomstverwachtingen aan bod.

3. ACHTERGRONDLITERATUUR OVER INTERCULTURALITEIT

3.1. Algemeen

Armoede en sociale uitsluiting : jaarboek 2010 / Vranken, Jan; De Blust, Seppe; Dierckx, Danielle; Van Haarlem, An. - Leuven: Acco, 2010. - 475 p. - (Sociale InZichten; 18). - ISBN: 978-90-334-8100-0: 36,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 1 armo

De negentiende editie van het Jaarboek Armoede en Sociale Uitsluiting onderzoekt de complexe relatie tussen armoede en arbeid. Een job biedt ongetwijfeld bescherming tegen armoede; daarom wordt arbeid soms voorgesteld als de koninklijke weg uit de armoede. Doorheen de edities van dit Jaarboek werd echter duidelijk dat deze koninklijke weg bezaaid is met obstakels. Nu de economische crisis volop de gedaante van een arbeidsmarktcrisis aanneemt en verschillende beleidsniveaus op zoek gaan naar formules voor de toekomst, werd het tijd om de complexiteit van deze koninklijke weg uit de armoede in kaart te brengen. In de bijdragen van dit Jaarboek tonen economen, sociologen, psychologen en bestuurskundigen de achterliggende dynamiek in al haar facetten en reiken ze oplossingen aan voor een toekomstig arbeidsmarktbeleid. Naast het themadeel bevat dit jaarboek een uitgebreid overzicht van de jongste cijfers, beleidsmaatregelen en wetenschappelijk onderzoek over armoede en sociale uitsluiting. Armoedebeleid in tijden van crisis krijgt hierbij speciale aandacht.

Diverse mediawerelden : hedendaagse reflecties gebaseerd op het onderzoek van Frieda Saey / Van Bauwel, Sofie; Van Damme, Elke; Verstraeten, Hans. - Gent: Academia Press, 2010. - V, 340 p.. - ISBN: 978-90-382-1534-1: 24,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 1 dive

Dit boek neemt je mee langs de vier thema's in het onderzoeksdomein van Prof. Saey, behandelt de wereld van media vanuit diverse invalshoeken en methoden, zowel op macro- als microniveau, en biedt bovendien een overzicht van hedendaags onderzoek rond deze thematiek. De eerste twee delen spitsen zich toe op de studie van de audiovisuele mediastrukturen en de mediabeleidsproblemen die daaraan verbonden zijn, zowel in nationaal als internationaal opzicht. In Diversiteit en minderheden, het derde deel van het boek, worden een aantal bijdragen gebundeld die zich focussen op de problematiek rond media en etnische minderheden, een onderzoekstraditie die door Frieda als één van de eersten in Vlaanderen op de onderzoeksagenda werd geplaatst. Zij betrad ook als eerste het onderzoeksdomein dat zich toespit op gender en media, en de laatste drie bijdragen focussen zich dan ook, aan de hand van verschillende onderzoeksmethoden, op de relatie tussen gender en media.

mein dat zich toespit op gender en media, en de laatste drie bijdragen focussen zich dan ook, aan de hand van verschillende onderzoeksmethoden, op de relatie tussen gender en media.

Immigranten informeren : lezen en tekstgebruik in meertalig perspectief / De Voogd, Lourina. - Den Haag: NBLC, 2002. - 105 p.. - ISBN: 90-5483-323-8: 17,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 1 immi

In deze publicatie wordt het omgaan met informatie in Turkse en Marokkaanse gezinnen van de eerste generatie beschreven. Leren mensen ook de Nederlandse taal, vinden zij het van belang voor hun kinderen? Hoe komen zij aan de juiste informatie? Een aantal hoofdstukken laat zien hoe men met taal en lezen omgaat in de thuissituatie en op het werk, welke problemen er zijn bij het lezen van folders en hoe men deze oplost. De auteur pleit voor extra investeringen in geletterdheid, vooral op de werkplek en de school in samenwerking met andere instellingen. De aanbevelingen richten zich op de overheid, communicatie-adviseurs en instellingen (waaronder bibliotheken).

De ontregeling van de wereld / Maalouf, Amin; Gratama, Eef. - Breda: De Geus, 2010. - 253 p.. - ISBN: 978-90-445-1561-9: 19,90 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 1 ontr

In drie essays beschrijft Amin Maalouf zijn groeiende gevoel van vervreemding ten opzichte van een wereld die uit het lood geslagen is en die zich bijna alleen nog kenmerkt door bezorgdheid om de economie, het klimaat en het veranderende moreel. De ideologische verschillen tussen Oost en West vragen om een debat tussen deze twee beschavingen. Het Westen heeft zijn tegenstanders geprovoceerd doordat het geregeld naar de wapens greep in zijn streven naar democratie. Het Oosten worstelt met de verhouding tussen religie en fundamentalisme. Zijn deze roerige tijden de voorbode van het einde van een fase in de menselijke geschiedenis, of vormen ze juist een nieuw begin? Amin Maalouf beargumenteert zijn standpunten met heldere voorbeelden. Het resultaat is een intens menselijke reflectie op onze huidige samenleving.

Wereldoorlog I : vijf continenten in Vlaanderen / Dendooven, Dominiek; Chielens, Piet. - Tiel: Lannoo, 2008. - 191 p.. - ISBN: 978-90-209-8274-9: 29,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 1 were

Publicatie n.a.v. de tentoonstelling Mens, Cultuur, Oorlog die in 2008 te zien was in het In Flanders Fields museum in Ieper en in het Belvue museum in Brussel. Dit boek biedt voor het eerst een overzicht van de meer dan 50 verschillende culturen die tijdens de Eerste Wereldoorlog in Vlaanderen aanwezig waren. Doordat Britten en Fransen hun koloniale rijken mobiliseerden

kwamen de manschappen uit vijf continenten, tot Maori's en indianen toe. Via bijdragen van internationale experts en talrijke foto's wordt getoond hoe het deze soldaten en werklui (zoals de Chinese 'koelies') verging.

3.2. Cultuur

Een abrikoos in de achtertuin : de eerste Marokkaanse migranten in Zeist / Siewe, Bernice; Lamrabet, Rachida; Benali, Abdelkader; Siewe, Bernice. - Rotterdam: Post-Editions, 2009. - [31] p., [99] p. Vindplaats Antwerpen: ge 2.2 abri

In Zeist wonen veel Marokkanen uit de omgeving van het Riffijnse dorp Tiziouzli in de provincie Taza, Noord Marokko. 'Een abrikoos in de achtertuin' is een fotoboek met beelden en getuigenissen van deze eerste Marokkaanse migranten in Nederland. Hoe ingrijpend was het om te vertrekken en een bestaan op te bouwen in een ver land? Hoe is de keuze gemaakt in Nederland te blijven? Op welke manier zijn verwachtingen uitgekomen en heeft men een eigen vorm kunnen vinden voor een leven in twee culturen? Uit de beelden en verhalen rijst een veelzijdig antwoord op.

Dag van de Dialoog : 2007 - 2009: drie jaar ervaring met Dialoogtafels in Brussel / [s.n.]. - Brussel: Regionaal Integratiecentrum Foyer, 2010. - 68 p. + 68 p. Vindplaats Antwerpen: ge 2.4 dagv

Publicatie rond drie jaar ervaring met dialoogtafels in Brussel. Je krijgt er ondermeer een antwoord op volgende vragen: Waarom een Dag van de Dialoog? Wat is een dialoog en wat zijn de mogelijke valstrikken? Hoe dialoog voeren in een interculturele context? De precieze methodiek van de Dag van de Dialoog wordt uit de doeken gedaan en de toepasbaarheid ervan getoetst. Tevens worden de effecten op vlak van sociale cohesie en wederzijds begrip onderzocht en zorgen enkele interviews met bevoorrechte getuigen ook voor wat couleur locale.

Identiteit: Oost-Vlaming : etnisch-culturele diversiteit in onze provincie / De Reu, Stijn. - Gent: Deputatie van de provincie Oost-Vlaanderen, 2010. - 96 p. URL: http://www.odice.be/userfiles/file/ODiCe/Publicaties/Brochures/Identiteit_Oost-Vlaming_LR.pdf Vindplaats Antwerpen: ge 2.4 iden

Deze brochure wil de etnisch-culturele diversiteit binnen Oost-Vlaanderen in het juiste daglicht plaatsen. Het eerste hoofdstuk geeft een historisch en geografisch overzicht van de migratie in Oost-Vlaanderen. Hierna schetsen de auteurs de positie van allochtonen op het vlak van onderwijs,

tewerkstelling, huisvesting, inburgering en integratie, en verenigingsleven. Er wordt bij elk domein ook gekeken naar het beleid op federaal, regionaal en lokaal vlak. Aansluitend volgt informatie over de verblijfsstatuten die niet-Belgen de mogelijkheid geven legaal in België te verblijven. Het laatste hoofdstuk belicht de visie van het provinciebestuur op het samenleven in diversiteit. Tussen de hoofdstukken door komen ook de minderheden zelf aan het woord.

Anders? Integratie gespiegeld / Werkvormm. - Antwerpen: Werkvormm, 2010. - 151 p. - ISBN: 978-90-816569-0-0: 9,95 EUR Vindplaats Antwerpen: ge 2.4 inte

Dit boek biedt via een aantal "spiegelende interviews" met Belgen en Nieuwe Belgen een andere kijk op integratie, op verschillen, maar misschien ook en vooral op gelijkenissen. Zeven autochtonen en zeven allochtonen brengen hun verhaal van integratie. Ze spiegelen zichzelf en bespiegelen de maatschappij waarin ze kinderen krijgen en opvoeden, relaties hebben en huwen, werken, ontspannen, wonen, zich engageren, sterven. Aan de hand van deze zeven grote thema's die de rode draad vormen van een mensenleven en dus ook van de samenleving, maken ze concreet wat een groot en controversieel thema als integratie kan betekenen. Dit boek wil een frisse en positieve bijdrage zijn in het debat over integratie.

Interculturele gespreksvoering : theorie en praktijk van het TOPOI-model / Hoffman, Edwin. - Houten: Bohn Stafleu Van Loghum, 2009. - 387 p. - ISBN: 978-90-313-6182-3: 38,90 EUR Vindplaats Antwerpen: ge 2.4 inte

TOPOI staat voor Taal, Ordening, Personen, Organisatie, en Inzet. Het zijn de vijf gebieden waar zich in de communicatie cultuurverschillen en misverstanden kunnen voordoen. Het TOPOI-model omvat een praktisch analyse- en interventiekader om deze cultuurverschillen en misverstanden in de gespreksvoering op te sporen en aan te pakken. Het boek bevat naast theorie tal van voorbeelden en verwerkingsopdrachten. Dit is een herziene editie van de uitgave uit 2002.

Je ne suis pas sorcier! / Tshibanda, Pie. - [S.l.]: Rayon de soleil, 2009. - dvd (90 min.) Vindplaats Antwerpen: ge 2.4 jene

Stand up comedian Pie Tshibanda is een psycholoog, schrijver en verhalenverteller. In 1995 vluchtte hij van DR Congo naar ons land, vanwege de uitbarsting van etnisch geweld tegen de Kasai in Katanga. Net als in zijn vorige succesvolle show "Un fou noir au pays des blancs" geeft Tshibanda een eigen kijk op alledaagse onderwerpen en situaties, met tal van referenties naar zijn Congolese roots.

De meergeneratiesamenleving / Sociumi. - Brussel: Sociumi, 2010. - 12 p. URL: http://www.sociumi.be/downloadbare_pdfs/Themadossiersweb/2010_09_meergeneratie.pdf Vindplaats Antwerpen: ge 2.4 meer

In dit themadossier wordt uitgegaan van de uitdaging 'meergeneratiesamenleving'. Welke rol kan intergenerationeel spelen bij het bevorderen van sociale cohesie? Tot slot van dit dossier worden een paar voorbeelden gegeven van goede praktijken.

Multiculturalisme kritisch bekeken / Tanghe, Fernand. - Antwerpen: Garant, 2010. - 307 p.. - ISBN: 978-90-441-2696-9: 31 EUR Vindplaats Antwerpen: ge 2.4 mult

Volgens de auteur bedient het multiculturalisme zich als ideologie van een eigen vocabularium: diversiteit en recht op verschil, culturele eigenheid en identiteit, erkenning en gelijkwaardigheid van culturen, recht op behoud van eigen cultuur. Dit vocabularium heeft ondanks zijn pseudo-diepzinnigheid vooral een sloganfunctie. Multiculturalisme presenteert zich dan wel als de voortzetting van een linkse traditie van strijd om reële gelijkheid, maar zaait toch vooral verwarring over de inhoud en de inzet van die gelijkheid. Op die manier bewerkt het het tegendeel van wat het pretendeert te doen. Multiculturele samenlevingen hebben volgens de auteur geen behoefte aan een multiculturalisme dat mensen tot gijzelaar van hun eigenheid maakt, maar aan een actieve participatiedemocratie die hen allen betreft in een debat over het doel en de organisatie van hun samenleven.

Participatie ontward: vormen van participatie uitgelicht / van Houten, Marjet; Winsemius, Aletta. - Utrecht: Movisie, 2010. - 236 p. - ISBN: 978-90-8869-054-9 URL: http://www.movisie.nl/132812/def/home/publicaties/publicaties/participatie_ontward/?onderwerpId=0&toonLinkerMenu=False Vindplaats Antwerpen: ge 2.4 part

Iedere burger telt mee en iedereen moet meedoen. Dat is het uitgangspunt van participatie. Deze publicatie behandelt verschillende participatievormen en laat zien hoe gemeenten participatie kunnen stimuleren. Ook de mening van gewone burgers komt aan bod.

Een samenleving voor alle seizoenen: relaties tussen generaties: een uitdaging / De Mets, Jan; Vassart, Carine. - Brussel: Koning Boudewijnstichting, 2008. - 120 p.. - ISBN: 978-90-5130-619-4 URL: <http://www.kbs-frb.be/publication.aspx?id=236220&LangType=2067> Vindplaats Antwerpen: ge 2.4 same

De Koning Boudewijnstichting heeft de aanzet gegeven tot een bezinning over het thema intergenerationele solidariteit en tot de uitvoering van projecten op dit gebied.

Er werden hoorzittingen georganiseerd met universitaire experts en veldwerkers. Tegelijk werden meer dan 170 projecten gefinancierd die in concrete intergenerationale relaties uitmondten en nuttige informatie opleverden voor de uitwerking van de intergenerationale strategie. Tot slot werden twee Intergenerationele Kringen opgericht, een Nederlandstalige en een Franstalige, waaraan een dertigtal mensen die actief zijn in de burgermaatschappij hebben meegewerkt. De bedoeling van dit experiment was een nieuwe visie op het intergenerationale vraagstuk en de toepassing ervan te ontwikkelen. Het zijn de resultaten van deze twee Intergenerationele Kringen, van de hoorzittingen en van de gesteunde projecten die worden voorgesteld in dit rapport.

3.3. Landeninformatie

Tussen hoofddoek en string: Marokko, de snelle modernisering van een Arabisch land / Beekmans, Kees. - Amsterdam: Nieuw Amsterdam, 2010. - 240 p. - ISBN: 978-90-468-0779-8; 17,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 3.1 tuss

Sinds 2005 woont de auteur in Marokko als correspondent van de Volkskrant. De modernisering van Marokko, die botst op de traditie en de islam, is het onderwerp van dit tweede boek dat hij schreef over zijn ervaringen in het land. Kees Beekmans laat zien hoe dit veranderingsproces zich voltrekt, door de lezer kennis te laten maken met onder andere een groepje 'ramadanvreters' die de vrijheid opeisen niet te vasten; met moslima's die strijden voor gelijke rechten, ook in het dagelijks leven; met journalisten die weigeren concessies te doen aan hun ideaal van persvrijheid en met homoseksuelen die in het openbaar hun coming out beleven.

3.4. Migratie

Gezinshereniging in België, de mythe ontcijferd / Lodewijckx, Ina; Wets, Johan. - Brussel: Koning Boudewijnstichting, 2011. - 51 p. - ISBN: 978-90-5130-721-4
URL: <http://www.kbs-frb.be/publication.aspx?id=275598&LangType=2067>
Vindplaats Antwerpen: ge 4 gezi

Gezinshereniging is veruit de omvangrijkste vorm van legale migratie geworden in België en in de meeste andere Europese lidstaten. In deze studie wordt getracht een correct statistisch beeld te schetsen van gezinshereniging in ons land aan de hand van verschillende administratieve databestanden zoals de VISA-gegevens, het aantal uitgereikte verblijfsvergunningen, de Kruispuntbank Sociale Zekerheid en het Rijksregister. De onderzoekers trachten

in een eerste deel een aantal belangrijke trends te ontwaren met betrekking tot de instroom van huwelijksmigranten naar België. Vervolgens staat men stil bij het socio-economisch profiel van de betrokkenen evenals de gezinssituatie waarin ze terecht komen.

Go West! Een verhaal van Vlaamse emigranten naar Canada / Vanwalleghem, Evelien. - Provincie West-Vlaanderen: Grafische dienst, 2006: 5,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 4 gowe

Deze DVD werd ontwikkeld naar aanleiding van de tentoonstelling 'Go West! Een verhaal van Vlaamse emigranten naar Canada'. De emigratie naar Canada verliep in verschillende golven vanaf het einde van de 19de eeuw, met een laatste piek in de jaren vijftig van vorige eeuw. Wat zochten ze in dat onbekende land? Hoe werden ze er onthaald? Slaagden ze in hun onderneming? De DVD bevat een virtueel bezoek aan de tentoonstelling; een reportage van Focus/WTV; getuigenissen van Vlaamse emigranten.

Vreemde ogen : een kijk op de Zuidelijke Nederlanden 1400-1600 / De Keyser, Joey. - Antwerpen: Meulenhoff/Manteau, 2010. - 350 p.. - ISBN: 978-90-8542-175-7; 22,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 4 vree

Op de grens tussen de middeleeuwen en de vroegmoderne tijd behoorden de Zuidelijke Nederlanden tot de economisch meest geavanceerde en verstedelijkte gebieden van Europa. Deze wereldreputatie bracht heel wat nieuwsgierigen, gelukzoekers en handelaren op de been. Enkelen onder hen hadden er de tijd en de inkt voor over om hun impressies in geschriften na te laten. De collectie hardnekkige stereotypes en wonderlijke inzichten is zonder meer verbazend. Meekijkend over de schouder van unieke getuigen biedt dit boek een onthullende kijk op twee cruciale eeuwen die de val van Antwerpen (1585) voorafgingen. Een panorama van de Zuid-Nederlandse samenleving ontrolt zich.

3.5. Jeugd

MIX : jongeren in Nederland / Beck, Anemiek; Chan, Ting; de Hart, Betty. - Zwolle: d'Jonge Hond, 2010. - 174 p.. - ISBN: 978-90-8910-159-4. - ISBN: 978-90-89101-79-2; 24,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 5.1 mixj

In 'Mix: Jongeren in Nederland' wordt etnische gemengdheid voor het eerst onder de aandacht van een breed publiek gebracht. In het boek wordt aan de hand van essays van wetenschappers, schrijvers en ervaringsdeskundigen, persoonlijke ervaringen van volwassenen en jongeren en foto's van etnisch gemengde jongeren door

gerenommeerde fotografen, een unieke inkijk gegeven in etnische gemengdheid in de Nederlandse samenleving. Kinderen geboren uit interetnische en interculturele relaties vormen geen eenduidige, etnische groep. Hun roots zijn meerduldig en bestaan uit meerdere ethniciteiten, nationaliteiten en culturele kenmerken. Met dit foto- en essayboek wil FORUM de bewustwording stimuleren over de feitelijke aanwezigheid van etnische menging in onze samenleving en laten zien dat de scherpe scheidslijnen die tussen bevolkingsgroepen getrokken worden geen recht doen aan de realiteit. De jongeren in Mix ontcrachten bij uitstek de vermeende tegenstelling tussen wij en 'zij'. Met onder meer essays over dubbele nationaliteit en beeldvorming in de media.

Congolese jongeren aan het woord / Houtman, Kaat; De Clerck, Marie-Lou; Clyck, Noel. - Brussel: Foyer, 2010. - 139 p.. - (Nieuwe Migraties; 6); 10,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 5.1 nieu

Dit rapport is het resultaat van een exploratieve studie waarin een antwoord werd gezocht op de volgende onderzoeksvragen: Wat is enerzijds de schoolse situatie en anderzijds de sociale situatie van Congolese jongeren in het Nederlandstalig en Franstalige secundair onderwijs in Brussel?

Rwandese jongeren op Brusselse scholen / De Vos, Sitske. - Brussel: Regionaal Integratiecentrum Foyer Brussel, 2010. - 136 p.. - (Nieuwe Migraties; 7); 10,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 5.1 nieu

Rapport van een wetenschappelijk onderzoek uitgevoerd door de KU Leuven i.s.m. de Universiteit Antwerpen. Hoofddoel was een beeld te krijgen van de schoolsituatie van Rwandese jongeren in en rond Brussel. Meer specifieke onderzoeksvragen waren: Hoe zien deze jongeren zelf hun schoolsituatie? Welke invloed hebben de familie en de gemeenschap op de motivatie en het welbevinden van Rwandese jongeren op school in Brussel? Hoe gaan de jongeren om met hun niet-schoolse tijd en welke plaats krijgen familie en gemeenschap daarin?

Gezinsvorming bij tweede generatie Turken en Marokkanen: een verschillende start al naargelang ze huwen met een huwelijksmigrant of met iemand van de tweede generatie? / Lodewijckx, Edith. - Brussel: Studiedienst van de Vlaamse Regering, 2010. - 10 p.. - (SVR - Webartikel; 2010/ 22)
URL: <http://www4.vlaanderen.be/dar/svr/publicaties/Publicaties/webpublicaties/2011-01-04-gezinsvorming-turken-marokkanen.pdf>
Vindplaats Antwerpen: ge 5.1 SVR-

In tegenstelling tot het ruime aanbod aan studies over partnerkeuze bestaat er weinig kwantitatief onderzoek naar eventuele gevolgen van de partnerkeuze op de ver-

dere ontwikkeling van de gezinnen. In deze bijdrage geven de auteurs een antwoord op de vraag of er verschillen bestaan inzake de start van de gezinsvorming van de tweede generatie jongvolwassen mannen en vrouwen van Turkse en Marokkaanse herkomst al naargelang ze gehuwd zijn met een partner van de tweede generatie dan wel met een partner uit Turkije respectievelijk Marokko. De studie focust op het Vlaamse Gewest; voor de andere gewesten zijn geen gegevens voorhanden.

Praktijkvoorbeelden diversiteit en jeugdwerk / Devarwaere, Sofie. - Brussel: Steunpunt Jeugd, 2009. - 44 p.

URL: <http://www.steunpuntjeugd.be/diversiteit/praktijkvoorbeelden-diversiteit>
Vindplaats Antwerpen: ge 5.2 prak

Het jeugdwerk staat bol van initiatieven rond diversiteit. In het kader van haar stage bij Steunpunt Jeugd maakte Sofie Devarwaere een inventaris van een aantal goede praktijkvoorbeelden. Organisaties die iets (willen) doen rond diversiteit kunnen hier inspiratie uit putten. De voorbeelden werden verzameld en opgedeeld in een aantal categorieën (zoals: integraal beleid, personeels- en vrijwilligersbeleid, methodieken, vorming). Van elk project wordt een korte voorstelling gegeven.

Vrijbuiters uitgebuit : minderjarige jongens in de prostitutie: 11 portretten / Repetur, Lou; Veenstra, Jandirk. - Amsterdam: Uitgeverij SWP, 2011. - 156 p.. - ISBN: 978-90-8850-183-8; 19,90 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 5.4 vrijb

Over minderjarige jongensprostitutie is weinig bekend en het onderwerp roept een aantal prangende vragen op. Wie zijn deze jongens en waarom prostitueren zij zich? Hoe komt het dat deze vorm van jongensprostitutie zo onzichtbaar is? En in hoeverre is er sprake van seksueel grensoverschrijdend gedrag en/of seksueel misbruik? In dit boek komen 11 jongens aan het woord die paydates doen, zoals ze het zelf noemen. Daarnaast vertellen 3 klanten over hun afspraken met minderjarige escorts. Met dit boek willen de auteurs taboes rond het signaleren en bespreekbaar maken van minderjarige jongensprostitutie bij beleidsmakers, hulpverlening, politie en wetenschap doorbreken.

What's your flavour? Over jongeren, migratie en gezondheid / Goorts, Inge; Sbity, Aziza. - Rotterdam: Mikado, 2010. - 44 p.. - (Mikado Wegwijzers; 2). - ISBN: 978-90-77782-21-7; 25,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 5.4 weg

Deze Wegwijzer gaat over de meer dan een miljoen jongeren in Nederland met een migratieachtergrond. Een zeer diverse groep met uiteenlopende interesses, leefstijlen, opleidingsniveaus en sociaal-economische posities. Migratie is de gemeenschappelijk

factor. In deze Wegwijzer ligt de nadruk op de invloed die herkomst en migratie kunnen hebben op ziekte, gezondheid en zorg. De Wegwijzer bevat handzame en praktische informatie voor professionals. Naast beknopte achtergrondinformatie is er aandacht voor diagnostiek, welzijn, hulpzoekgedrag, zelfbeeld en identiteit. Ook bijzondere doelgroepen, zoals alleenstaande minderjarige asielzoekers, komen aan bod.

3.6. Hulpverlening

Een veerkrachtige samenleving : sociaal werk en duurzame ontwikkeling / Peeters, Jef. - Berchem: EPO, 2010. - 423 p.. - ISBN: 978-90-6445-653-4; 19,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 6.1 veer

De planeet kreunt onder een mondiale ecologische crisis en daar komt ook nog eens de financiële en economische crisis bovenop. De grootste slachtoffers? Zij die de minste verantwoordelijkheid dragen: de armen. De samenhang tussen de ecologische crisis en de wereldwijd groeiende sociale kloof is voor het sociaal werk dan ook een belangrijke uitdaging. Kunnen we die beantwoorden vanuit onze missie en traditie? Welke processen van sociale verandering kunnen we aangaan? Welke belangrijke maatschappelijke thema's geven inhoud aan duurzame ontwikkeling in de praktijk van het sociaal werk? Hoe kunnen we die praktijk in dat licht verder ontwikkelen? Wat brengt dat mee voor de educatie in sociaal werk? Deze vragen leiden ons doorheen de verschillende delen van het boek, waar een keur aan auteurs uit het sociaal werk aan meeschreef. De verbindende idee is dat gemeenschaps- en netwerkvorming de belangrijkste bijdragen zijn van het sociaal werk aan duurzame ontwikkeling. En die verbanden dienen veerkrachtig te zijn om in een snel veranderende wereld de strijd voor een meer rechtvaardige en leefbare wereld te kunnen aangaan.

Bespreekbaar maken van homoseksualiteit in eigen kring : een handreiking voor allochtone vrijwilligersorganisaties / Eddehbia, Hammadi. - Amsterdam: ACB Kenniscentrum, 2010. - 19 p.
Vindplaats Antwerpen: ge 6.2 besp

Deze handreiking is een hulp- en ondersteuningsmiddel voor allochtone vrijwilligersorganisaties, om zelf een of meer themabijeenkomsten rondom homoseksualiteit te verzorgen voor de doelgroep en/of de achterban. Dit document biedt daarvoor inhoudelijke en organisatorische handvatten. Hierbij is uitgegaan van aanwezige deskundigheid op het gebied van voorlichting geven en (moeilijke) gesprekken leiden.

De diversiteitsbril : werkboek voor maatschappelijk werkers bij het intakemodel 'Wegen en (blijven) overwegen' / Felten, Hanneke; Genç-Canbolat, Fatos. - Utrecht: Movisie, 2010. - 31 p.. - ISBN: 978-90-8869-044-0
Vindplaats Antwerpen: ge 6.2 dive

Wie meteen al bij de intake structureel aandacht heeft voor verschillen tussen cliënten, kan de cliënt beter helpen. Denk daarbij aan verschillen in sekse, cultuur, leeftijd, seksuele voorkeur, sociaaleconomische positie en mogelijke beperkingen. Dit werkboek is voor maatschappelijk werkers die werken met het intakemodel 'Wegen en (blijven) overwegen', maar het biedt ook anderen nuttige tips. Deze brochure leert je waar je op moet letten en welke vragen je kunt stellen: vragen die ervoor zorgen dat je niet vanuit je eigen referentiekader dingen interpreteert maar rekening houdt met de specifieke situatie van je cliënt.

Geef me raad : deskundigheidsbevordering ggz-professionals geestelijke gezondheidszorg Somaliërs / Mehrzad, A.; Halane, S.; Gasle, S.; Abdurehman, S.. - Utrecht: Pharos, 2009. - 36 p.

URL: http://www.pharos.nl/uploads/_site_1/Pdf/Folders/Geef_me_raad-ggz_professionals.pdf
Vindplaats Antwerpen: ge 6.2 geef

Deze handreiking is bedoeld ter ondersteuning van ggz-professionals in het begeleiden en behandelen van Somalische en islamitische patiënten. In een eerste deel wordt een algemene inleiding gegeven over psychische problemen in de Somalische context. Deel 2 verschaft informatie over de culturele achtergrond van Somaliërs in relatie tot psychische ziekten en verslaving (qatgebruik). Deel 3 behandelt de visie van de islam op psychische gezondheid en problemen. Tot slot geeft deel 4, over de ggz en de Somalische doelgroep, enkele handige tips.

Geef me raad : Deskundigheidsbevordering zorgintermediairs geestelijke gezondheidszorg Somaliërs / Mehrzad, A.; Halane, S.; Gasle, S.; Abdurehman, S.. - Utrecht: Pharos, 2009. - 54 p.

URL: http://www.pharos.nl/uploads/_site_1/Pdf/Folders/Geef_me_raad-zorgintermediairs.pdf
Vindplaats Antwerpen: ge 6.2 geef

Deze handreiking geeft de trainee zorgintermediairs de mogelijkheid om kennis op te doen van de verschillende ziektebeelden vanuit de leer van de psychopathologie. Tevens worden psychische aspecten vanuit de islam behandeld. Ten slotte wordt de nodige informatie aangereikt over de sociale kaart van de ggz-instellingen in de pilotgemeenten.

Ketenaanpak voor migranten met homoseksuele gevoelens : toolkit voor gemeenten, lokale organisaties en hulpverleners / Pierik, Charlot; Rothuizen, Josee. - Utrecht: Movisie, 2010. - 40 p. - ISBN: 978-90-8869-053-2: 7,55 EUR
URL: http://www.movisie.nl/131420/def/home/publicaties/publicaties/ketenaanpak_voor_migranten_met_homoseksuele_gevoelens/
Vindplaats Antwerpen: ge 6.2 kete

Niet-westerse migranten met homoseksuele gevoelens kampen vaak met problemen. Ze hebben last van dubbelbinding: ze willen loyaal zijn aan hun familie maar ook hun homoseksuele gevoelens kunnen uiten. Er is grote behoefte aan hulp: praktische hulp in de vorm van veilige opvang, maar ook psychosociale hulp. Het huidige hulpverleningsaanbod sluit niet aan op deze vraag. Deze toolkit bevat instrumenten om dit tijt te keren. De toolkit is voor alle gemeenten, lokale organisaties en hulpverleners die zich sterk maken voor migranten met homoseksuele gevoelens. Gemeenten kunnen de toolkit gebruiken als blauwdruk voor gemeentelijk beleid. Voor lokale organisaties biedt deze toolkit concrete instrumenten voor de ketenzorg, oftewel de opvang, hulpverlening, ondersteuning en empowerment van migranten met homoseksuele gevoelens. Hulpverleners vinden in deze toolkit tips om de hulpverlening effectief aan te pakken.

Kralen zonder ketting : een verkenning van het antropologisch perspectief in de psychiatrie / Beijers, Huub; Van Dijk, Rob. - Diemen: AMB, 2010. - 189 p. - ISBN: 978-90-79700-24-0: 23,46 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 6.2 kral

De centrale vraag in dit boek is wat de betekenis van cultureel antropologen en de culturele antropologie was, is en kan zijn voor de geestelijke gezondheidszorg. Dertig personen, antropologen, psychiaters, artsen, psychologen en psychotherapeuten bogen zich hierover. De bijdragen laten een verscheidenheid aan invalshoeken zien met verschillen in blikveld, abstractie en inschatting van impact van de antropologie in de ggz. Achtereenvolgens komen het perspectief (het antropologisch gedachtegoed), de persoon (de antropoloog) en het proces (de interculturalisatie) aan de orde.

Regenboogliefde met vreemde wortels? Open je geest en je aanpak / Gouffau, Catherine; Tosolini, Valérie. - Luik: Alliaège, 2010. - boek (63 p.); DVD (57')
Vindplaats Antwerpen: ge 6.2 reg

Homoseksualiteit wordt in vele culturen en godsdiensten als «tegennatuurlijk» beschouwd. Dit is één van de redenen waarom mensen met een etnische achtergrond of personen van vreemde origine het moeilijk hebben met hun homoseksuele gevoelens. Deze brochure en documentaire willen hulpverleners informeren en sensibiliseren over de meervoudige kwetsbaarheid van allochtone holebi's

en holebi asielzoekers. De documentaire toont getuigenissen van mensen die problemen kregen vanwege hun geaardheid. Daarnaast komen professionelen aan het woord die beroepshalve of door hun inzet met hen in contact komen.

Spel in psychotherapie : theorie, techniek en toepassing / Groothoff, Eveline; Jamin, Hub; de Beer-Hoefnagels, Eliane. - Assen: Van Gorcum, 2010. - 735 p. - ISBN: 978-90-232-4587-2: 89,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 6.2 spel

Dit boek gaat onder meer over de zevenjarige Bryan, die seksueel misbruikt is door zijn vader. Over de negenjarige Oumou die met haar familie het oorlogsgeweld in een Afrikaans land ontvlucht en daarbij haar moeder verliest en over de zesjarige Thomas die een pijnlijke chemokuur heeft moeten doorstaan. Bryan, Oumou en Thomas hebben het vertrouwen in anderen en in zichzelf verloren. Het zijn drie met stomheid geslagen kinderen die niet kunnen praten over wat hen is overkomen. Psychotherapie met behulp van spel biedt een mogelijkheid deze kinderen te helpen. Spel is hun taal. En als er taal is, kan er gecommuniceerd worden en is hulp mogelijk. 'Spel in psychotherapie gaat' in op de betekenissen van de spelsymboliek: hoe is spel te doorgronden en te begrijpen? Op speltechnieken: hoe doe je het? Op behandelkaders: hoe kan er samengewerkt worden met ouders? Al deze aspecten worden in vele diagnostische en therapeutische voorbeelden toegelicht. Bovendien komt de wetenschappelijke fundering aan bod: de speltheorie en het onderzoek naar de effectiviteit van spelpsychotherapie.

Transculturele psychiatrie : van praktijk naar theorie / Kortmann, Frank. - Assen: Van Gorcum, 2010. - 192 p., met: literatuurlijst. - ISBN: 978-90-232-4702-9: 28,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 6.2 tran

De geestelijke gezondheidszorg in Nederland is nog steeds (te) weinig ingesteld op allochtonen. Omdat een theoretisch kader en empirisch onderzoek grotendeels ontbreken, berust kennis van de transculturele psychiatrie nagenoeg geheel op klinische ervaring. In 'Transculturele psychiatrie' ontwikkelt de auteur op basis van zijn praktijkervaringen - en die van anderen - een theoretisch model op basis waarvan algemene omgangsproblemen en specifieke professionele problemen in kaart gebracht en geanalyseerd kunnen worden. Vanuit dat model worden vervolgens voorstellen gedaan voor de beargumenteerde benadering van de betreffende problematiek. In het boek staat veel casuïstiek, ook uit derdewereldlanden. Op de eerste druk zijn veel positieve reacties gekomen, maar ook suggesties ter verbetering en aanvullingen, in het bijzonder gericht op de praktijk van de ggz. Deze zijn zoveel mogelijk verwerkt in deze tweede druk. Ook is recente literatuur verwerkt en zijn verwijzingen naar internetsites opgenomen.

3.7. Vrouwen

Gekleurd door het leven : getuigenissen van jonge Turkse en Marokkaanse vrouwen over hun schooljaren en eerste ervaringen op de arbeidsmarkt / Glorieux, Ignace; Koelet, Suzana; Laurijssen, Ilse. - Antwerpen - Apeldoorn: Garant, 2011. - 122 p.. - ISBN: 978-90-441-2719-5: 15,90 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 7.1 gekl ; ro 1 gekl

Dit derde deel in de reeks waarin verslag wordt gedaan van onderzoek naar de onderwijs- en arbeidsloopbanen van allochtonen in Vlaanderen gaat dieper in op de achterliggende processen die de erg opvallende trajecten van Turkse en Marokkaanse vrouwen mee vorm geven. Wat zijn de belemmeringen voor een volwaardige participatie van deze vrouwen in het onderwijs en op de arbeidsmarkt? Zijn er specifieke kansen? Welke rol spelen genderrelaties hierin? Het boek brengt de verhalen van een aantal vrouwen uit het eerdere onderzoek, toetst ze aan eerdere bevindingen en duidt ze met inzichten uit de literatuur.

Zina & Mina tales : singles intercultureel bekeken PLUS / Monkasa, Suzanne; De Graef, Gunilla ; Matheusen, Fanny. - Mechelen: CIMIC, 2009. - DVD (56 min.); handleiding (158 p.) incl. cd-rom
Doelgroep: 17-18 jaar, volwassenen
Vindplaats Antwerpen: ge 7.1 zina

Op deze DVD zien we zes vrouwen met een zeer gevarieerde achtergrond en afkomstig uit diverse culturen, die hun huidige leven als single becommentariëren. De 'tales' (vertellingen) schetsen een treffend beeld van hun positie in de multiculturele samenleving. Soms ontroerend en aangrijpend, soms humoristisch. De bijhorende map bevat verschillende onderdelen: een handleiding met suggesties om met de DVD aan de slag te gaan; een theoretisch gedeelte als achtergrond bij thema's uit de DVD; 22 oefeningen en werkvormen; handleiding voor de begeleider. Op de bijhorende cd-rom staat achtergrondinformatie.

3.8. Religie

De islam : kritische essays over een politieke religie / Van Rooy, Sam; van Rooy, Wim. - Brussel: ASP, 2010. - 784 p.. - ISBN: 978-90-5487-783-7: 29,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 8.2 isla

De samenstellers van dit boek vinden het verbijsterend dat de postmoderne politiek correcte elite het "spook van de islam dat door Europa waart zo geestdriftig omarmt". Anders dan deze politiek correcte intellectuelen die "de islam omarmen met dezelfde kracht waarmee ze ooit het katholicisme

bekampen”, noemen de auteurs van dit boek zichzelf geen dhimmis, maar rationele onderzoekers met een open geest. In deze bundel laten binnen- en buitenlandse wetenschappers en essayisten hun licht schijnen over de vele facetten van de islam.

Islam & Europe : crises are challenges / Foblets, Marie-Claire; Carlier, Jean-Yves. - Leuven: University Press, 2010. - 248 p.. - ISBN: 978-90-5867-739-6: 29,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 8.2 isla

Verzameling essays over de relatie tussen de islam en Europa. Het eerste deel - The islamic challenge: faith, gender and politics - bevat bijdragen over Islam en politiek, mensenrechten en 'een psychoculturele visie op moderniteit, fundamentalisme en islam'. In het tweede deel 'Islam and the secular state' staan de denkbelden van Abdullahi Ahmed An-Na'im, een autoriteit op het gebied van islamitisch recht en islamitische theologie, centraal. An-Na'im pleit voor een herinterpretatie van bepaalde delen van de koran en voor een meer seculiere islam. Met een inleiding van de Nederlandse politicus Ahmed Aboutaleb.

MANAzone : denken op de snijlijn van maatschappij, cultuur en islam / Kanmaz, Meryem; Slaats, Jonas. - Brussel: MANAvzw, [s.a.]: 18,00 EUR per jaar
URL: <http://www.manavzw.be>
Vindplaats Antwerpen: ge 8.2 mana

MANAzone is het tijdschrift van de nieuwe organisatie MANAvzw, expertisecentrum voor Islamitische Culturen. MANAzone verschijnt 3 keer per jaar en wil een breed lezerspubliek informeren over de nieuwe ontwikkelingen rond islamitische culturen in Vlaanderen en Europa.

3.9. Gezondheidszorg

Communicatie en besluitvorming in de palliatieve zorg voor Turkse en Marokkaanse patiënten met kanker / de Graaff, Fuusje; Francke, Anneke; van den Muijdenbergh, Maria; van de Geest, Sjaak. - Amsterdam: UvA Spinhuis, 2010. - 86 p. - ISBN: 978-90-815812-1-9
URL: <http://www.mutant.nl/documents/Rapport%20palliatieve%20zorg.pdf>
Vindplaats Antwerpen: ge 9 comm

Hoe verloopt de communicatie en besluitvorming in de palliatieve zorg aan Turkse en Marokkaanse oncologische patiënten? Hoe ervaren patiënten met een Turkse of Marokkaanse achtergrond en hun familieleden deze zorg en welke opvattingen hebben zij over zorg en behandeling? Stroken hun ervaringen en opvattingen met die van hun zorgverleners? Welke gevolgen hebben verschillen in opvattingen en verwachtingen voor de communicatie en gezamenlijke besluitvorming? Deze vragen worden in deze publicatie beantwoord op

basis van een kwalitatief onderzoek over casussen van 19 Marokkaanse en 14 Turkse patiënten.

Diversiteit in de Nederlandse gezondheidszorg : de migrant als klant / Devillé, Walter. - Amsterdam: Vossiuspers UvA, 2010. - 34 p.. - ISBN: 978-90-5629-646-9: 8,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 9 dive

Walter Devillé gaat tijdens zijn oratie in op het hoofdthema voor de leerstoel die hij zal bekleden: 'Effectieve Nederlandse gezondheidszorg voor de migrant als klant'. Hij toont aan dat de communicatie en het hulpverleningsproces tussen zorgverleners en allochtone zorgvragers vaak problematisch is. Hij geeft een overzicht van de doelgroep, de gezondheid en de gezondheidsverschillen van migranten, het gebruik van de gezondheidszorg door migranten, de oorzaken van de verschillen in het gebruik en de positie van de migrant als klant.

Diversiteit in de verpleegkunde / De Jong, J.H.J.; Jüngen, I.J.D.; Kerstens, J.A.M.. - Houten: Bohn Stafleu Van Loghum, 2010. - 400 p. - (Basiswerk V&V). - ISBN: 978-90-313-6237-0: 52,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 9 dive

'Diversiteit in de verpleegkunde' is een leerboek voor studenten en docenten verpleegkunde en een naslagwerk voor verpleegkundigen. Hoofdstukken 2, 4 en 8 zijn in het Engels. Het boek start met een inleidend hoofdstuk over het concept diversiteit. Hoofdstuk 2 schetst ondermeer een beeld van de houding die wij kunnen aannemen ten opzichte van de ander. In hoofdstuk 3 maken we kennis met de diversiteit binnen de verpleegkundige beroepsgroep zelf. Hoofdstuk 4 geeft een overzicht van de verschillende bevolkingsgroepen en hun eigenheden op het vlak van communicatie, familierelaties, arbeid, zwangerschap en geboorte, religie. Het volgende hoofdstuk focust op de Nederlandse gezondheidszorg en geeft een overzicht van een aantal theorieën rond interculturele communicatie. Een apart hoofdstuk gaat in op gezondheidssystemen wereldwijd (Europa, VS, Brazilië, India en Zuid-Afrika). Hoofdstuk 7 behandelt verschillende culturele perspectieven op ziekte en gezondheid. De volgende bijdrage toont aan hoe het persoonlijke verhaal van een cliënt de verpleegkundige een goede indruk kan geven van diens "illness perspective". Een voorbeeld van zo'n patiëntverhaal wordt in het laatste hoofdstuk beschreven.

Interculturele bemiddeling in ziekenhuizen : bundeling van artikels / Verrept, Hans. - [S.l.]: -, [s.a.]. - veelv.gpegag.
Vindplaats Antwerpen: ge 9 inte

Bundeling van artikels uit verschillende tijdschriften rond interculturele bemiddeling en tolken in ziekenhuizen.

3.10. Racisme, discriminatie en beeldvorming

De eeuwige terugkeer van het fascisme / Riemen, Rob. - Amsterdam: Atlas, 2010. - 62 p.. - ISBN: 978-90-450-1856-0: 9,95 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 10 eeuw

Het hedendaags fascisme moet niet vergeleken worden met waar het twintigste-eeuwse fascisme op is uitgelopen, maar met hoe het begon. In dit essay schetst Rob Riemen de cultuurgeschiedenis van die politiek en concludeert hij dat Geert Wilders en zijn beweging een logisch gevolg zijn van een nihilistische massamaatschappij waar wij allen verantwoordelijk voor zijn.

Klein Arabisch prentenboek / Catherine, Lucas. - Berchem: Epo, 2010. - 181 p.. - ISBN: 978-90-6445-711-1: 20 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 10 klei

Het 'Klein Arabisch prentenboek' gaat over de beeldvorming over Arabieren die we via onze cultuur en het geschiedenisonderwijs hebben meegekregen. Hoe keken Suske en Wiske naar de Arabieren? En hoe deden de Chinezen dat? Over de Arabische origine van gazpacho, de maffia, Saint-Tropez en Jan Van Eyck... Ook de beeldvorming rond de boerka wordt onder de loep genomen.

3.11. Beleid

Beleidsbrief Inburgering en Integratie 2010-2011 / Bourgeois, Geert. - Brussel: Vlaams Parlement, 2010. - 50 p.
URL: <http://binnenland.vlaanderen.be/sites/default/files/Beleidsbrief-Inburgering-%20Integratie2010-2011.pdf>
Vindplaats Antwerpen: ge 11 bele

De uitgangspunten van het inburgerings- en integratiebeleid zijn vertaald in vier strategische doelstellingen voor de komende jaren: meer nieuwe Vlamingen vinden hun plaats in onze samenleving; de doelmatigheid van het aanbod is verder verbeterd; de efficiëntie en effectiviteit van het beleid zijn verhoogd; systematische opvolging en evaluatie zijn een feit. In deze beleidsbrief worden de beleidsplannen toegelicht.

BinnenBand : een band tussen binnenlands bestuur en de lokale besturen : themanummer inburgering / Doyen, Gerlinde. - Brussel: Agentschap voor binnenlands bestuur, 2010. - 50 p.. - (BinnenBand: een band tussen binnenlands bestuur en de lokale besturen; jg. 15 nr. 68bis (okt. 2010))
URL: http://publicaties.vlaanderen.be/docfolder/20443/Binnenband_nr_68bis_inburgering.pdf
Vindplaats Antwerpen: ge 11 binn

Het inburgeringsbeleid is een vrij jong be-

leid: het inburgeringsdecreet is op 1 april 2004 in werking getreden. In dit jaarrapport 2009 wordt dit inburgeringsbeleid in kaart gebracht. Aangezien dit beleid sinds de start heel wat veranderingen heeft ondergaan, was het tot nu toe niet mogelijk om stabiele cijfers te presenteren. In Deel I situeert men het beleid en de verschillende fasen en actoren die erbij betrokken zijn. Deel II presenteert de cijfers.

Burgerschap en democratie in een veranderende wereld / Mertens, Stefan. - Gent: Academia Press, 2009. - 224 p.. - ISBN: 978-90-382-1401-6
Vindplaats Antwerpen: ge 11 burg

In dit boek worden zeven onderzoeken gepresenteerd die verschillende aspecten van burgerschap en democratie bespreken in dialoog met diverse socioculturele veranderingen: media, media en verkiezingen, toegang tot digitaal burgerschap bij schoolgaande jongeren in Brussel, netwerken van Marokkaanse en Turkse verenigingen en politieke integratie van migranten in Brussel, internationaal burgerschap.

Ons verleden, onze toekomst : bouwstenen voor een effectief minderhedenbeleid / Rogiers, Dieter. - Brussel: Minderhedenforum, 2010. - 88 p.
URL: <http://www.minderhedenforum.be/publicaties.htm>
Vindplaats Antwerpen: ge 11 onsv

Tien jaar Minderhedenforum is een reden om een balans op te maken. Welke plaats nemen etnisch-culturele minderheden in de samenleving van vandaag in? Hoe staat het met hun kansen in de maatschappij? In deze publicatie bekijkt het Minderhedenforum welke initiatieven de overheid nam en wat er het resultaat van is. Men kijkt ook vooruit naar de uitdagingen die onze maatschappij nog te wachten staan en geeft aanbevelingen om die succesvol aan te gaan.

3.12. Recht

Gezinshereniging op de kruising tussen het Europees en het Belgisch recht / De Bruycker, Philippe; Pascouau, Yves. - Brussel: Koning Boudewijnstichting, 2011. - 42 p.. - ISBN: 978-90-5130-722-1
URL: <http://www.kbs-frb.be/publication.aspx?id=275598&LangType=2067>
Vindplaats Antwerpen: ge 12 gezi

Deze studie tracht de bewegingen en de krachtlijnen te verduidelijken die gezinshereniging vorm geven in zowel het Europese als het Belgische recht. Het eerste deel van deze publicatie gaat in op het juridische kader op Europees niveau, waar de materie heen en weer wordt geslingerd tussen de zorg van de lidstaten voor een betere regeling van gezinshereniging en een beschermende rechtspraak. Het tweede deel

spitst zich toe op het juridisch kader in het Belgisch recht, dat wordt gekenmerkt door de complexiteit van de bepalingen van de wet van 15 december 1980 in verband met gezinshereniging, door de vele wijzigingen die daarin zijn aangebracht.

3.13. Wonen

Een andere kijk op groen : beleving van natuur en landschap in Nederland door allochtonen en jongeren / Buijs, A.E.; Langers, F.; de Vries, S. - Wageningen: Alterra, 2006. - 130 p.. - ISBN: 1871-028X
URL: http://www.wotnatuurenmilieu.wur.nl/NL/publicaties/Rapporten/Rapporten_2006/
Vindplaats Antwerpen: ge 13 ande

Dit onderzoek naar landschapsbeleving van tot nu toe niet of weinig onderzochte doelgroepen betreft (1) niet-westerse allochtonen en (2) jongeren. Daarnaast is een referentiegroep van volwassen autochtonen, die gematcht is met de geselecteerde bevolkingsgroepen, in het onderzoek betrokken. Beleving wordt breed opgevat: naast voorkeuren, gaat het ook om de binding met het landschap. Zowel allochtonen als jongeren waarden de in Nederland voorkomende landschappen aanzienlijk lager dan de referentiegroep, bezoeken groene gebieden in hun omgeving minder vaak en zijn ook minder begaan met de toekomst ervan. De verschillen in landschapsvoorkeuren en recreatiepatronen kunnen deels verklaard worden door afwijkende natuurbeelden. Allochtonen hebben een minder Romantisch beeld van de natuur, kenmerkend voor jongeren is hun smallere natuurbeeld. Wil het beleid het draagvlak voor natuur van deze generaties van de toekomst winnen, dan heeft dat omvangrijke consequenties voor de invulling van het natuurbeleid, waarbij het inlevingsvermogen in deze doelgroepen voorop staat.

Buiten gebeurt het! Perspectieven van jongeren en immigranten op openbare ruimtes in Nederland / van Lieshout, Maartje; Aarts, Noelle. - Wageningen: Wageningen UR, 2005. - 83 p.
URL: <http://www.pap.wur.nl/UK/Staff/M.+van+Lieshout+MSc/Publications/Vindplaats Antwerpen: ge 13 buit>

In deze studie is onderzocht hoe immigranten en jongeren in interactie en gedrag gebruik maken van verschillende perspectieven of frames om bepaalde aspecten van de publieke ruimte in een specifieke context te benadrukken, terwijl andere daarmee juist op de achtergrond worden geplaatst. De hoofdvraag was: welke betekenissen, wensen, waarden en gedrag uit verschillende immigranten en jongeren ten aanzien van de publieke ruimte en hoe kunnen deze worden verklaard?

De buurt en de school : gescheiden contexten? Een onderzoek bij kinderen naar de relatie tussen hun buurt en hun onderwijservaringen en -verwachtingen / Pannecoucke, Isabelle. - Leuven: Acco, 2010. - 291 p.. - (Sociale InZichten; 14). - ISBN: 978-90-334-7606-8: 40,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 13 buur

In dit doctoraat wil de auteur een inzicht krijgen op de relatie tussen de buurt en de schoolervaringen, schoolkeuze en beroepsaspiraties van kinderen. De leefwereld en de beleving van de kinderen staan hierbij centraal. Daartoe wordt gewerkt met een kwalitatief onderzoek met drie gevalstudies. De drie onderzochte buurten liggen allen in de stad Antwerpen: Oud-Borghout, Merksem en Antwerpen-Noord. Een aantal kinderen van het zesde leerjaar (11-13 j.) die wonen en schoollopen in deze buurten werden bevraagd en gevolgd op een heel aantal verschillende manieren (tekeningen, vragenlijsten, bijhouden van dagboeken, ...). Zo krijgt de lezer een duidelijk beeld van hoe deze kinderen hun buurt en school zien en beleven en hoe de buurt een invloed heeft op de schoolkeuze en beroepskeuze.

Doelgroepen over het hoofd gezien: laag natuurbezoek onder lageropgeleiden en lage inkomens / [s.n.]. - Utrecht: SME, 2007. - 23 p.
URL: <http://edepot.wur.nl/116708>
Vindplaats Antwerpen: ge 13 doel

In dit rapport worden kenmerken van mensen die niet in de natuur komen behandeld. In hoofdstuk 3 komen de kenmerken van de mensen aan bod die niet in natuurgebieden komen. In het volgende hoofdstuk besteedt men aandacht aan de mogelijk oorzaken voor het niet bezoeken van natuurgebieden. Daarna wordt in hoofdstuk 5 uiteengezet waarom het belangrijk is om natuurrecreatie te promoten. In het laatste hoofdstuk wordt behandeld wat (natuur) organisaties al doen om natuurrecreatie te bevorderen.

Hoe vertrouwd wordt natuur in Nederland? Allochtonen actief in en met natuur / Somers, Nadet; van der Kroon, Sandra; Overbeek, Greet. - Den Haag: LEI, 2005. - 51 p.
URL: http://www.lei.dlo.nl/publicaties/PDF/2005/7_xxx/7_05_04.pdf
Vindplaats Antwerpen: ge 13 hoef

Een verkennend onderzoek naar de best practices van autochtone en allochtone organisaties die actief zijn op het grensvlak van allochtonen en natuur. Via literatuurstudie en interviews blijkt in hoeverre activiteiten van deze organisaties voldoen aan voorwaarden voor het slagen ervan. Deze voorwaarden zijn procesmatig (contact met de doelgroep, en het gebruik van wervende materialen en mediakanalen) en inhoudelijk (aansluiting bij de beleving én de praktijk van de doelgroep) uitgewerkt.

Hoe vreemd is natuur in Nederland? Natuurbeelden van allochtonen / Somers, Nadet; van der Kroon, Sandra; Overbeek, Greet. - Den Haag: LEI, 2004. - 56 p.
URL: <http://www.lei.wur.nl/NL/publicaties+en+producten/LEIpublicaties/default.htm?id=482>
Vindplaats Antwerpen: ge 13 hoef

Een verkennend onderzoek over natuurbeelden van allochtonen en hun omgang met natuur, waarbij de vraag is op welke manieren allochtonen betrokken kunnen worden bij natuur in Nederland. Uit de literatuurstudie en diepte-interviews met allochtonen uit verschillende groepen blijkt dat het gebruik van natuur en het thuis raken in een vreemd land een belangrijke rol spelen. Door het migratieproces heeft men de vertrouwde sociale omgeving verlaten en de natuurlijke omgeving waarmee men zich kon identificeren. Kennismaking met natuur in Nederland, zowel bij inburgering als bij de opvoeding van kinderen, kan hierbij een positieve bijdrage leveren.

Literatuuronderzoek naar gebruik en beleving van natuur van niet-westerse allochtonen in Nederland t.b.v. Nationale Parken / de Boer, T.A.. - Wageningen: Alterra, 2007. - 28 p.. - ISBN: 1566-7197
URL: [http://www.groenendestad.nl/upload/publicaties/documenten/Leefbaarheid/Literatuuronderzoek%20Natuurbeleving%20Allochtonen\(2\).pdf](http://www.groenendestad.nl/upload/publicaties/documenten/Leefbaarheid/Literatuuronderzoek%20Natuurbeleving%20Allochtonen(2).pdf)
Vindplaats Antwerpen: ge 13 lite

Deze literatuurstudie gaat over de wijze waarop niet-westerse allochtone groepen (Turken, Marokkanen en Surinamers) gebruik maken van de natuur en op welke wijze deze groepen bij de natuur betrokken kunnen worden. Met het resultaat van deze korte 'helpdeskvraag' kan de Stichting Nationale Parken haar beleid m.b.t. het bevorderen van het bezoek van allochtone doelgroepen aan haar terreinen, verder aanscherpen.

Natuur door andere ogen bekeken : de natuurbeleving van allochtonen en jongeren / Buijs, A.E.; Custers, M.H.G.; Langers, F. - Wageningen: Alterra, 2007. - 78 p.. - ISBN: 1871-0298. - ISBN: 978-90-78207-05-4
URL: http://www.wotnatuurenmilieu.wur.nl/nl/nieuwsagenda/archief/nieuws/2007/Andere_ogen_op_natuur.htm
Vindplaats Antwerpen: ge 13 natu

Om ook allochtonen en jongeren bij natuur en natuurbeleid te betrekken, is het van belang hun mening over en waardering voor de Nederlandse natuur te kennen. Daar is in 2006 in opdracht van de WOT Natuur & Milieu onderzoek naar gedaan. In deze studie zijn de resultaten van dat onderzoek verwerkt en wordt een overzicht gegeven van de beschikbare literatuur over de natuurbeleving van jongeren en allochtonen. Met deze kennis als basis proberen de auteurs ook handvatten te bieden aan beleidsmakers, communicatiedeskundigen

en medewerkers van natuurbeschermingsorganisaties, om natuur betekenis te geven voor deze nieuwe doelgroepen. Tenslotte worden de bevindingen van een kritische noot voorzien door bijdragen van vier gastschrijvers die elk een eigen kijk bieden op dit onderwerp.

Parks for all New Yorkers: immigrants, culture, and NYC Parks / New Yorkers for Parks. - New York: New Yorkers For Parks, [s.a.]. - 14 p.
URL: http://www.ny4p.org/pdfs/Immigration_Report_vF_web.pdf
Vindplaats Antwerpen: ge 13 park

Deel 1 van dit rapport geeft een overzicht van bestaande literatuur over het gebruik van parken door allochtone bevolkingsgroepen. Ook worden de resultaten van een onderzoek voorgesteld, waarin de (allochtone) omwonenden van 2 New Yorkse parken werden bevroegd over hun verwachtingen en behoeftes ten aanzien van deze parken. Het tweede deel brengt drie thema's naar voor die een rol kunnen spelen bij het aantrekkelijker en toegankelijker maken van parken voor allochtonen: taalbarrières aanpakken; ruimte voorzien voor sport en evenementen; diverser maken van het voedselaanbod in de parken.

Verschillen in landschapsbeleving tussen bevolkingsgroepen: literatuurstudie en opzet voor empirisch onderzoek / Buijs, A.E.; de Vries, S. - Wageningen: Alterra, 2005. - 68 p.. - ISBN: 1574-0935
URL: http://www.wotnatuurenmilieu.wur.nl/NL/publicaties/Rapporten/Rapporten_2005/
Vindplaats Antwerpen: ge 13 vers

De beleving van toekomstige landschappen door de bevolking is sterk afhankelijk van sociaal-culturele veranderingen. Om meer inzicht te krijgen in mogelijke veranderingen in landschapsvoorkeuren en de effecten hiervan op de betrouwbaarheid van monitorinstrumenten is in opdracht van het Milieu- en Natuurplanbureau een literatuurstudie uitgevoerd naar verschillen in landschapsvoorkeuren van in de toekomst potentieel belangrijke doelgroepen: allochtonen, jongeren, senioren en stedelingen. Op basis van deze literatuurstudie wordt voorgesteld om in een vervolgstudie empirisch onderzoek te doen naar de landschapsbeleving van tweede generatie allochtonen en jongeren.

3.14. Arbeid en tewerkstelling

Begeleiden op de werkvloer in de sociale economie: handboek voor monitoren en begeleiders / Laperre, Inge; Wouters, Silke. - Antwerpen: Garant, 2010. - 140 p.. - ISBN: 978-90-441-2549-8; 19,00 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 14 bege

De sociale economie is een sector waar de mens centraal staat, met zijn mogelijkheden en zijn beperkingen. De combinatie van zorgen voor kwaliteitsvol werk én zorgen voor de medewerker, maakt deze sector boeiend en uitdagend. Bij dit voortdurende zoeken naar een optimale balans vormt de monitor of begeleider een spilfiguur. Een eenduidig profiel bestaat er niet voor deze functie, en toch hebben alle goede monitoren en begeleiders een aantal competenties gemeen die de specifieke bedrijfscontext overstijgen. Naar die competenties gaat dit boek op zoek. Aan de hand van een aantal thema's wordt het hele coachingsaspect van de job van monitoren en begeleiders in de sociale economie stap voor stap in kaart gebracht.

Chinese vrijwilligers? Over de driehoeksverhouding tussen vrijwilligerswerk, activering en arbeidsmarkt / Hambach, Eva; Hustinx, Lesley; Redig, Guy. - Brussel: Politeia, 2010. - 230 p.. - ISBN: 978-2-509-00757-5; 29,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 14 chin

De revival van het vrijwilligerswerk is al een aantal jaren een feit. Maar recent duiken nieuwe vormen van vrijwilligerswerk op: in het bedrijfsleven, aan de overheid (OCMW's, arbeidsmarktbeleid, gezondheidssector), in onderwijsinstellingen en andere instituten. Bovendien staan niet alle vrijwilligersorganisaties open voor alle doelgroepen. Het vrijwilligersbestand in Vlaanderen heeft er ongetwijfeld baat bij als we werk maken van de inzet van jongeren (via maatschappelijke stages), van ouderen (via een gericht beleid) en van kansengroepen (via verschillende ondersteunende maatregelen, een uitgestippeld arbeidsmarktbeleid, initiatieven vanuit OCMW's). In deze publicatie worden de ontwikkelingen van geleid vrijwilligerswerk bekeken vanuit verschillende invalshoeken: maatschappelijk, historisch, wetenschappelijk.

De diversiteitWijzer [cd-rom] / Seba Cultuurmanagement. - Amsterdam: Seba Cultuurmanagement, 2008; 29,75 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 14 dive

De DiversiteitWijzer is een lijst met tien vragen over diversiteitsthema's die in organisaties een rol kunnen spelen. Afhankelijk van de antwoorden die aangeklikt worden verschijnt er één specifiek toekomstprofiel van de organisatie op diversiteitsgebied. Gerelateerd aan het profiel geeft de DiversiteitWijzer aanbevelingen omtrent diversiteitsmanagement en fungeert daarmee als een wegwijzer op weg naar een organisatie die wijzer wordt van diversiteit. De DiversiteitWijzer is bedoeld als middel om managers te stimuleren werk te maken van diversiteitsmanagement. Het geeft managers, bestuurders, P&O-ers en stafmedewerkers snel een algemeen beeld van diversiteitsthema's binnen de eigen organisatie.

Effenaf [dvd] / [s.n.]. - Brussel: ACV; ABVV; ACLVB, 2010.
URL: www.effechecken.be
Vindplaats Antwerpen: ge 14 effe

De DVD Effenaf kadert in de campagne 'Effe checken' waarmee de drie vakbonden hun vakbondsafgevaardigden ondersteunen om een goed en divers personeelsbeleid op het sociaal overleg te zetten. De DVD bevat een checklist die werknemers kunnen invullen over het personeelsbeleid in hun onderneming. Op basis van de antwoorden die je invult, krijg je suggesties en vragen die je op ondernemingsraad of comité kan brengen. De filmpjes van 5 standup-comediants (Bert Gabriëls, Nigel Williams, Raf Coppens, Lies Lefever en Roel Steno) willen de betrokkenen 'warm' maken voor het thema. De 'tips' laten je kennismaken met de zes belangrijkste thema's van het personeelsbeleid waarvoor je syndicaal kunt werken: nieuwe werknemers selecteren en werven; het onthaal organiseren; vorming en opleiding; communicatie op de werkvloer; zorg voor werknemers; sociaal overleg.

Liever Mark dan Mohammed? Onderzoek naar arbeidsmarktdiscriminatie van niet-westerse migranten via praktijktests / Andriessen, Iris; Nievers, Eline; Faulk, Laila; Dagevos, Jaco. - Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 2010. - 110 p.. - ISBN: 978-90-377-0421-1: 19,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 14 liev

Maakt Mohammed minder kans op de arbeidsmarkt dan Mark, ook al hebben zij dezelfde opleiding en werkervaring? En zijn werkgevers ten opzichte van Sonaya onvriendelijker dan Marloes? Deze studie neemt het selectiegedrag van werkgevers onder de loep. Er is gebruik gemaakt van zogenoemde praktijktests: twee vergelijkbare - maar fictieve - kandidaten solliciteren per brief of telefonisch op bestaande vacatures. Op basis van ruim 1300 tests werd vastgesteld of kandidaten met een niet-westerse achtergrond minder kans hebben om een uitnodiging te krijgen en of zij anders bejegend worden. Omdat alleen de etnische herkomst van de beide kandidaten verschillend is, kan goed worden vastgesteld of etniciteit een rol speelt in selectiegedrag van werkgevers.

Managen van diversiteit op de werkvloer : beschermjassen / Tjin A Djie, Kitlyn; Zwaan, Irene. - Assen: Van Gorcum, 2010. - 133 p.. - ISBN: 978-90-232-4735-7: 24,50 EUR
URL: <http://www.beschermjassen.nl/>
Vindplaats Antwerpen: ge 14 mana

Dit boek biedt een ander en nieuw perspectief op organisatieveranderingen in het algemeen en op de omarming van diversiteit op de werkvloer in het bijzonder. Aan adviseurs en managers wordt geadviseerd om hun eigen culturele en historische bagage te leren kennen evenals die van hun coachee of de organisatie. Het boek is opgebouwd uit een theoretisch en praktisch deel. Het theoretisch deel omvat de thema's: diversiteit en in- en uitsluitingsmechanismen, familiewijsheid en kenmerken van transitities. Het praktische deel omvat interculturele communicatie, instrumenten voor het begeleiden van diversiteit en 'beschermjassen'. Deze methodiek werd eerder toegepast op de jeugdhulpverlening in het boek 'Beschermjassen, transculturele hulp aan families' van dezelfde auteurs.

Meet & Manage Diversity Flash Cards / [s.n.]. - Amsterdam: Seba Cultuurmanagement, [s.a.]. - 30 kaarten + 2 kaarten met toelichting: 23,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 14 meet

Elke Flash Card bevat 1 stelling over diversiteitsmanagement. Door de stellingen zelf en door de groepsbespreking leren de deelnemers meer over diversiteitsmanagement en hoe ze daartegenover staan, en eventueel ook wat ze willen aanpakken. De Meet & Manage Diversity Flash Cards zijn gebaseerd op de tien kritische succesfactoren voor diversiteitsmanagement uit het boek 'Verschil moet er zijn' van Grethe van Geffen.

Over de grenzen van cultuur en management / Trompenaars, Fons; Hampden-Turner, Charles. - Amsterdam: Business Contact, 2010. - 397 p.. - ISBN: 978-90-470-5834-2: 27,50 EUR
Vindplaats Antwerpen: ge 14 over

Dit boek was in 1993 het eerste dat managers leerde intercultureel te managen, inmiddels pure noodzaak in de huidige globale economie. Sindsdien is het een

everseller die al tienduizenden lezers heeft geholpen duidelijkheid te scheppen in culturele verschillen - tussen maar ook binnen bedrijven. De auteurs leren ons dat er zeven aandachtspunten zijn die invloed hebben op hoe wij zakendoen en elkaar leiding geven. Het zijn onder meer status, tijd, individualisme en formalisme: hoe wij daar persoonlijk mee omgaan bepaalt onze omgang met anderen. Het doel dat in dit boek wordt nagestreefd is de transnationale organisatie, waarin van elke cultuur de pluspunten overgenomen worden. Wie hierop inspeelt en de pluspunten kan samenbrengen, heeft ongekende mogelijkheden op de (internationale) markt.

De arbeidsmarktpositie van hogeschoolde immigranten / Geets, Johan; Levrau, François. - Antwerpen: Steunpunt Gelijkekansenbeleid, 2010. - 34 p.. - (Zoem; 12)

Vindplaats Antwerpen: ge 14 zoem

"ZOEM" is een artikelenreeks over gelijkekansen-thema's waarover binnen het Steunpunt Gelijkekansenbeleid onderzoek wordt verricht: gender, etniciteit en seksuele voorkeur. Dit artikel behandelt de arbeidsmarktpositie van hogeschoolde immigranten in functie van nationaliteitsgroep en verblijfsduur, met bijzondere aandacht voor overkwalificatie.

3.15. Jaarverslagen

Jaarboek 2010 : migratie en integratie in Limburg / Provinciaal Integratiecentrum Limburg. - Hasselt: Provincie Limburg, 2010. - 59 p.
URL: <http://www.limburg.be>
Vindplaats Antwerpen: ge 17 inte

Het Provinciaal Integratiecentrum Limburg zet in zijn Jaarboek Migratie en Integratie cijfers en feiten over migratie en integratie op een rij. Het Jaarboek beschrijft de situatie van allochtonen, vluchtelingen en woonwagengedwongen in de provincie Limburg. Het gaat in op verschillende maatschappelijke terreinen: onderwijs, werken, samenleven in diversiteit. Vanaf 2007 is het Jaarboek online te downloaden op www.limburg.be.

ALFABETISCHE INDEX VAN DE TITELS IN DEZE UITGAVE

Aletta en de giraf : van gewoon naar speciaal of buitengewoon ... onderwijs	15	basisonderwijs	14
Als doen leren het niet meer doet...	20	Coachkaarten: ontwikkel je talent!	19
Amuzementen : muzische momenten met taal	8	Communicatie en besluitvorming in de palliatieve zorg voor	
Anders? Integratie gespiegeld	31	Turkse en Marokkaanse patiënten met kanker	35
Appartemens : een verhaal met voetnoten in vier verdiepingen	15	Congo 50	25
Armoede en sociale uitsluiting. Jaarboek 2010	30	Congo Eza: fotografen van de DRC	25
AVI binnenstebuiten: veelgestelde vragen over de nieuwe		Congo voor beginners	25
AVI-procedure in Vlaanderen	29	Congolese jongeren aan het woord	32
Babybabbels: methodiek voor het beschrijven van vroege		Contact op scholen: Hoe bevorder je interetnische contacten in .. het onderwijs?	28
spraakontwikkeling	27	Contact! Nederlands voor anderstaligen : handleiding	9
BAH, dat is geen monster!	7	Context Zuidelijk Afrika	23
Basismap 07 : Wonen & Klussen	6	Coöperatieve leerstrategieën : research, principes en de	
Basismap 08 : In en op de zee	6	praktische uitwerking	14
Basismap 09 : Onderweg	6	CP-Hometrainer. Werkboek Werk voor gealfabetiseerde	
Basismap 10 : Eet smakelijk	6	inburgeraars	10
Basismap 11 : Regenboogtheater	6	Creatief met prentenboeken	7
Basismap 12 : Kapsalon	6	Dag Manon, daaaaag	12
Basismap 13 : Lang geleden	6	Dag van de Dialoog: 2007 - 2009: drie jaar ervaring met	
Basismap 14 : Tuincentrum	7	Dialoogtafels in Brussel	31
Basismap 15 : Baby	7	Dans naar de dood	10
Basismap 16 : Feest	7	Dat is fijn	13
Basismap 17 : Kriebelbeestjes	7	De arbeidsmarktpositie van hooggeschoolde immigranten	38
Basismap 18 : Mijn atelier	7	De Belgotron : het spel over België - of toch niet	22
Beeldwoordenboek Horeca : zo klaar als een klontje	11	De boom in : een groen doeboek voor ravotters, speurneuzen .... en knutselaars	13
Begeleiden op de werkvloer in de sociale economie:		De buurt en de school : gescheiden contexten? Een onderzoek .. bij kinderen naar de relatie tussen hun buurt en hun onderwijs- ... ervaringen en -verwachtingen	36
handboek voor monitoren en begeleiders	37	De diversiteitsbril: werkboek voor maatschappelijk werkers bij .... het intake-model 'Wegen en (blijven) overwegen'	33
Beleidsbrief Inburgering en Integratie 2010-2011	35	De diversiteitWijzer	37
Ben jij verlegen?	16	De eeuwige terugkeer van het fascisme	35
Beroepenfilmmpjes : leuk werk, ben blij met mijn keuze	21	De islam: kritische essays over een politieke religie	34
Besprekbaar maken van homoseksualiteit in eigen kring: een ... handreiking voor allochtone vrijwilligersorganisaties	33	De klas buiten : veldwerk in het basisonderwijs	23
Billetjes bloot spel : geschikt voor kritische kinderen en andere ... mensen	14	De kleine soldaat	23
BinnenBand: een band tussen binnenlands bestuur en de lokale besturen: themanummer inburgering	35	De meergeneratiesamenleving	31
Blijf van me af!	18	De moestuin	24
Boer vindt vrouw	10	De ontregeling van de wereld	30
Bonto o bokila : de jager en de krokodil	6	De speeltijd voorbij in Jemen. Game over	26
Buiten gebeurt het! Perspectieven van jongeren en		De Spraakwaterval 6+ : 50 sprankelende spreekopdrachten	8
immigranten op openbare ruimtes in Nederland	36	De Spraakwaterval 8+ : 50 sprankelende spreekopdrachten	8
Buitenlandse diploma's: erkenningsprocedures van NARIC-		De vraag van muis	15
Vlaanderen	26	Detective Orhan en het vermiste meisje	10
Burgerschap en democratie in een veranderende wereld	36	Dik in orde: werkboekje over gezond eten en bewegen	15
Cambodja	26	Dit is pas het begin	10
Carlotta. Ik wil mijn haar niet kammen!	7	Diverse mediawerelden: hedendaagse reflecties gebaseerd	
Chinese vrijwilligers? Over de driehoeksverhouding tussen		op het onderzoek van Frieda Saeyns	30
vrijwilligerswerk, activering en arbeidsmarkt	37	Diversiteit in de Nederlandse gezondheidszorg : de migrant	
CLIM : houden mensen (van) dieren? Een CLIM-thema voor de . 2de graad basisonderwijs	14	als klant	35
CLIM : is het al tijd? Een CLIM-thema voor de tweede graad		Diversiteit in de verpleegkunde	35
basisonderwijs	14	Doe de Gloop! Kleuters in maxi-actie voor onze aarde	24
CLIM : zie ik wat ik zie? Een CLIM-thema voor de 3de graad		Doelgroepen over het hoofd gezien: laag natuurbezoek onder	

lageropgeleiden en lage inkomens	36	Het verschil maken: gelijke kansen in het beroeps- en technisch . secundair onderwijs in Vlaanderen	27
Doodgaan is geen feest : over doodgaan, cremieren en rouwen	16	Hinkelen: korte verhalen over rouwverwerking met kinderen	16
Echtscheidingswaaier : voor leerkrachten en (gescheiden)	16	Hoe overleef ik boeken in de eerste graad: een selectie boeken . voor jongeren vanaf 12 jaar	30
Educare: opgroeien in verbondenheid	28	Hoe spel je dat? Spelregels en spelfouten	11
Een abrikoos in de achtertuin : de eerste Marokkaanse	31	Hoe vertrouwd wordt natuur in Nederland? Allochtonen actief .... in en met natuur	36
Een andere kijk op groen: beleving van natuur en landschap in ... Nederland door allochtonen en jongeren	36	Hoe vreemd is natuur in Nederland? Natuurbeelden van	37
Een brug slaan	13	Hokus pokus appelmoes! De poppen aan het dansen	12
Een dagje bij de vriendjes	12	Honden doen niet aan ballet	15
Een leuk spel	6	ICO Pronto : thema dieren : derde en vierde leerjaar	24
Een samenleving voor alle seizoenen: relaties tussen	31	ICO Pronto : thema dieren : eerste en tweede leerjaar	24
generaties: een uitdaging	31	ICO Pronto : thema dieren : kleuters	24
Een veerkrachtige samenleving: sociaal werk en duurzame	33	ICT en Leerzorg	27
ontwikkeling	33	Identiteit: Oost-Vlaming: etnisch-culturele diversiteit in onze	31
Een verpletterend gevoel van verantwoordelijkheid :	20	provincie	31
waarom ouders zich altijd schuldig voelen	20	Ik ben niet perfect, nou èn! : zes portretten van kinderen	29
Een wereldwondertje : IVF	17	met ernstige spraak- en-of taalmoeilijkheden (ESM)	29
Een wereldwondertje : KID ma-ma	17	Ik heb mijn kind vleugels gegeven, de school moet het leren .... vliegen: kansarmoede in het onderwijs	21
Effenaf	38	Ik hoor bij jullie allebei : werkboek voor echtscheidingskinderen	16
Emoties	13	Ik leer beter leren : verbetering van studievaardigheden :	21
Estafette [Nieuw]	8	handleiding	21
Filosoferen met Doornroosje	18	Ik mis je	13
Fit in je hoofd, goed in je vel : samen werken aan mentale	17	Ik mis je zo: verwerking verlieservaringen van mensen met een .. verstandelijke beperking	18
fitheid: pedagogisch dossier	17	Ik woon in een koek	9
Flora en Florian en de vijf belevingswerelden van de tuinbouw	24	Immigranten informeren : lezen en tekstgebruik in meertalig	30
Geef me raad: deskundigheidsbevordering ggz-professionals	33	perspectief	30
geestelijke gezondheidszorg Somaliërs	33	In je element: natuuractiviteiten in de kinderopvang	25
Geef me raad: Deskundigheidsbevordering zorgintermediairs	33	In the pocket : lessuggesties over verantwoord geld beheren en . consumenten	21
geestelijke gezondheidszorg Somaliërs	33	India (Maharashtra). Thema: ontspanning	26
Gekleurd door het leven: getuigenissen van jonge Turkse en	34	Interculturele bemiddeling in ziekenhuizen: bundeling van	35
Marokkaanse vrouwen over hun schooljaren en eerste	34	artikels	35
ervaringen op de arbeidsmarkt	34	Interculturele gespreksvoering : theorie en praktijk van het	31
Gelukkelijk gescheiden... ..	13	TOPOI-model	31
Genormeerde Toets Lezen en Spellen : Bovenklassen Lager	9	Islam & Europe : crises are challenges	35
Onderwijs	9	Jaarboek 2010 : migratie en integratie in Limburg	38
Gewoon buitengewoon	15	Je ne suis pas sorcier!	31
Gezinshereniging in België, de mythe ontcijferd	32	Kennisbasis Nederlandse taal voor de lerarenopleiding	29
Gezinshereniging op de kruising tussen het Europees en het	36	basisonderwijs	29
Belgisch recht	36	Ketenaanpak voor migranten met homoseksuele gevoelens:	34
Gezinsvorming bij tweede generatie Turken en Marokkanen:	32	toolkit voor gemeenten, lokale organisaties en hulpverleners	34
een verschillende start al naargelang ze huwen met een	32	Kikker en het Nieuwjaar	12
huwelijksmigrant of met iemand van de tweede generatie?	32	Kikker is bang	13
Gino heeft hoogtevrees	6	Kikker is bedroefd	16
Go West! Een verhaal van Vlaamse emigranten naar Canada	32	Kikker is ongeduldig	13
Grammatik kurz & bündig Niederländisch	11	Kinderen met het syndroom van Gilles de la Tourette en het	29
Groeien in taal : zakwoordenboekje NL/FR voor	20	onderwijs : cd-rom met afprintbare onderwijsbrochure	29
kinderdagverblijven en consultatiebureaus	20	Kinderen met het syndroom van Gilles de la Tourette en het	29
Hallo ik : wie ben ik, wat wil ik, en wat kan ik? Seksuele	18	onderwijs : een waardevolle gids voor alle betrokkenen	29
beleving bij gehandicapten	18	Kinderen, aan tafel : laagdrempelig werken op school:	20
Hallo, ik ben Tom! Een kinderboek over Tourette Syndroom	15	ouderbijeentkomsten rond (op)voeding	20
Handelingsgericht werken in de klas : de leerkracht doet ertoe!	28	Kinderopvang en ontmoeting: het verhaal van Wigwam, een	28
Help, ik word slim: begrijp het brein en leer beter	21	open huis voor het hele gezin	28
Het bomen bloemen beesten buitenboek van Karsten & Roos	25		
Het grote taalboek	11		
Het hart in de fles	16		
Het menselijk lichaam	16		

Klaar voor de start : de televisieserie	9	Mol en beer : handleiding NT2-poot : 1e leerjaar	8
Klare taal : efficiënt leren schrijven	11	Multiculturalisme kritisch bekeken	31
Klein Arabisch prentenboek	35	Music for life 2010 : Laat een weeskind niet alleen	23
Klein Chinees Woordenboek	26	Namibië: Identiteit	25
Kraai	12	Natuur door andere ogen bekeken: de natuurbeleving van	
Kralen zonder ketting: een verkenning van het antropologisch		allochtonen en jongeren	37
perspectief in de psychiatrie	34	Nederlands aan het werk : de televisieserie	10
Kunst is keihard werken : kunsteducatie in Rotterdamse brede		Nederlands Basis	10
scholen	27	Nederlands in de onderbouw : een praktische didactiek	9
Kwaliteitsvol Onderwijs: onderwijsprojecten en aanbevelingen		Nederlands nu! Basiscursus Nederlands voor middelhoog-.....	
van de verenigingen van etnisch-culturele minderheden	29	opgeleiden	9
La pratique du néerlandais	10	Nederlands onder anderen : de televisieserie	22
Laaggeletterden leren lezen : Een kwalitatief onderzoek naar de		Nee zeggen mag: over grenzen aangeven	13
opvattingen en het handelen van docenten in het		Nicaragua	26
laaggeletterdenonderwijs met betrekking tot leren lezen	30	Niemand mag het weten	17
Leer kinderen omgaan met verandering, stress en angst:		Oefenmappen Lezen Schrijven NT1. Niveau 3 - Band III	11
een vrolijk en positief activiteitenboek	16	Ondernemend Nederlands : de televisieserie	22
Leerdoos voor bollebozen : het alfabet	11	Ons verleden, onze toekomst: bouwstenen voor een effectief	
Leesknuffel	7	minderhedenbeleid	36
Leren door dieren in de praktijk : 186 suggesties voor coaching, ...		Onzichtbaar	17
educatie, inspiratie	19	Op het eerste gezicht : spelen met beelden	22
Leren door dieren, ontdek je kracht : voor training, coaching, ...		Oplossingsgericht onderwijzen : naar een gelukkiger school!	28
educatie, inspiratie	19	Opvoeders in actie: Gezin zijn	20
Leren en veranderen	26	Oriënteringsdictee Deel A + Deel B voor schoolverlaters BLO	
Lessen in orde: handboek voor de onderwijspraktijk	27	en voor leerlingen met leerachterstand aan het einde van het	
Leven met een pestverleden	19	basisonderwijs	9
Liefde! Seks! Respect!	19	Ost trifft West	22
Liefdesplein: SchoolTV-weekjournaal	17	Out! Alles over homoseksualiteit	19
Lieve oma Pluis	13	Over de grenzen van cultuur en management	38
Liever Mark dan Mohammed? Onderzoek naar arbeidsmarkt-		Overgangsrituelen	22
discriminatie van niet-westerse migranten via praktijktests	38	Parels en Juwelen : verhalen uit alle windstreken	22
Listen & Learn Diversity Flash Cards	22	Parks for all New Yorkers: immigrants, culture, and NYC Parks	37
Literatuuronderzoek naar gebruik en beleving van natuur van		Participatie geëvalueerd: evaluatie van het participatiedecreet	
niet-westerse allochtonen in Nederland t.b.v. Nationale Parken	37	in het Vlaamse onderwijs	27
Makeda : spelen met diversiteitscompetentie	22	Participatie ontward: vormen van participatie uitgelicht	31
Maleisië: woonplaats	26	Pico Piccolo: begrijpend lezen: deel 4a	8
Mam en mamma gaan trouwen!	15	Positief leert	18
Managen van diversiteit op de werkvloer : beschermjassen	38	Praktijkvoorbeelden diversiteit en jeugdwerk	33
MANAzone: denken op de snijlijn van maatschappij, cultuur		Regenboogliefde met vreemde wortels? open je geest en je	
en islam	35	aanpak	34
Mats en de Moedmannetjes : bang in het donker	13	Reiskriebels met grenzen : educatief spel rond duurzaam reizen	23
Mediacoach: Vaktijdschrift over Jeugd en Mediawijsheid	29	Remediaal: tijdschrift voor leer- en gedragsproblemen in het	
Mediationspel: Hoe werkt mediation? Ben ik een goede mediator?		vo/bve	27
Is er altijd een oplossing?	19	Rico, Oscar en de spookschaduwen	15
Meet & Manage Diversity Flash Cards	38	Roodwaternacht : het natuurboek voor kinderen	14
Met woorden verleiden : schrijftips voor uw mailings, presentaties		Rupsen horen poepen : praktijkgids natuurbeleving	14
en andere wervende teksten	11	Rwandese jongeren op Brusselse scholen	32
Mijn eerste keer : als mama en papa gaan scheiden	12	Schattige katjes	6
Mijn eerste keer : naar de tandarts	12	Schrijven met effect : stijlcursus doeltreffend formuleren	11
Mijn eerste keer : naar school	12	SenseS kaartspelset	18
Mijn eerste keer : pas op voor vreemden	12	Snelcursus Pools - Nederlands	10
Mijn groene dag	25	SOS Klimaat : voor ons is het de hoogste tijd!	24
Mijn leuk woordenboek	7	Spel in psychotherapie: theorie, techniek en toepassing	34
Mijn vader zit vast	16	Spel van Verlangens: waar heb je echt behoefte aan?	18
Mindful omgaan met plagen en pesten : herstel van		Spin en Muis	12
verbondenheid	19	Sprookjesletters : een abc-boek	8
MIX : jongeren in Nederland	32	Straat in straat uit : over mensen&rechten	23
Mol en beer : 1e leerjaar	8	Taalpuzzels 1 t/m 6	9

Taalrecht 2.1. Handleiding	10	Voorbereiding op Werk : oefenboek praktijkexamen inburgering ...	22
Taalsnelweg. Deutsch - Niederländisch	10	Vreemde ogen : een kijk op de Zuidelijke Nederlanden	
Taalstimulering en meertaligheid : visietekst Kind en Gezin	27	1400-1600	32
Talentagenda	14	Vriendjes : boos en blij ... verliefd en verlegen	13
Talenten ontwikkelen in de basisschool	29	Vrijbuiters uitgebuit: minderjarige jongens in de prostitutie:	
Te heet om te knuffelen	7	11 portretten	33
Team players : leerlingen participeren in het onderwijs	15	VTBL daagt je uit : probleem van de week : een uitdagende	
The age of stupid	24	wiskundekalender voor het eerste jaar	9
Theater als middel : rollenspel	20	Wapenland	25
Thuis in Nederlands : de televisieserie	21	Wat dromen dansende bomen?: over kunst op school, ...	
Tintelende tips voor betere bedrijfsteksten	11	interculturele dialoog en sociale integratie	27
Tok! Taalontwikkeling Kleuters : derde kleuterklas	7	Wat is nog enger dan een haai?	7
Tok! Taalontwikkeling Kleuters : eerste kleuterklas	7	Wat is wijsheid : seksuele opvoeding van jonge kinderen	20
Transculturele psychiatrie. Van praktijk naar theorie	34	W-auw: een (voor)lees- en doeboek rondom het verwerken	
Trek in iets lekkers	6	van verlies	17
Tussen hoofddoek en string: Marokko, de snelle modernisering ..		Weerbaarheid : een themapakket opvoedingsondersteuning	
van een Arabisch land	32	voor bijeenkomsten met ouders van kinderen van 4-12 jaar over .	
Twee losse meisjes	13	weerbaarheid	20
Twee meisjes	17	Wereldoorlog I : vijf continenten in Vlaanderen	30
Twee pappa's voor Tango	12	Werkbundel Latijns-Amerikaanse Dag	25
Vakwerk 6 : achtergronden van de NT2-lespraktijk : lezingen		wERKwaaier	26
Conferentie BVNT2 in Hoeven juni 2010	30	wERKwijzer : ERK-gericht werken met behoud van de leergang ..	26
Vamos amigos!	25	What's your flavour? Over jongeren, migratie en gezondheid	33
Verbindende waarden: multiculturele begeleiding in het		WINst for life : plan je toekomst	21
basisonderwijs	28	Wonen er beren in Afrika?	25
Verschillen in landschapsbeleving tussen bevolkingsgroepen:		Wortschatztraining Niederländisch	10
literatuurstudie en opzet voor empirisch onderzoek	37	Zaakvakken en Taal: Twee vliegen in één klap! Taalontwikkeling .	
Vertel me wat! Nederlands lezen en spreken voor volwassenen, ...		stimuleren bij het zaakvakonderwijs in groep 5-8 van de	
anderstalige beginners in niveau 1 en 2	11	basisschool	29
VisieVibes : ontdek en deel jouw pedagogische visie	18	Zenuwen voor de toets	23
Voel ik me hier thuis	11	Zina & Mina tales: singles intercultureel bekeken PLUS	34
Voetzoekers junior	24	Zoete groeten : een spel over honinghandel	23

Colofon

Nieuwkomers is de aanwinstenlijst van het Provinciaal Documentatiecentrum Atlas. Hij bevat een overzicht van de nieuw aangekochte publicaties die in het Provinciaal Documentatiecentrum Atlas geraadpleegd of ontleend kunnen worden.

Nieuwkomers verschijnt tweemaandelijks, behalve in juli en augustus.

U kan zich gratis schriftelijk of via e-mail abonneren op volgend adres:

Provinciaal Documentatiecentrum Atlas

Carnotstraat 110

2060 Antwerpen

info@docatlas.be

Departement Welzijn, Economie en Plattelandsbeleid

Provinciaal Documentatiecentrum Atlas

Carnotstraat 110 | 2060 Antwerpen

T 03 338 71 60 | F 03 338 71 68